

Srečno
2024

Č B R I Š K I
časnik

Občina Brda

ŠTEVILKA 113 • LETNIK 28 • ZIMA 2023

Naj se prižgejo lučke v naših srcih

Zima spokojno trka na okna in ko počasi zaključujemo leto 2023, nas obdaja praviljično vzdušje prižiganja lučk. V čarobnem decembru, polnem toplote in upanja, si želimo, da bi se lučke prižgale tudi v naših srcih, saj sreča ni vezana na udobje, uspeh, slavo, avtoriteto, aplavz, denar ali nove obleke, temveč je v sočutju do sebe in drugih, v dajanju brez pričakovanj.

V tem duhu smo obeležili svetovni dan prostovoljstva, ko smo se dotaknili tem, ki srčno povezujejo našo skupnost. Pripovedujemo o 75-letni tradiciji briških gasilcev, o brezplačnih prevozih za starejše Prostofer, ki so že upihili prvo svečko, o Reneju Birsu in ostalih, ki so nesebično pomagali po poplavih, o Mladinskemu centru Brda, ki je pod okriljem ZTKMŠ Brda sodeloval pri goriški akciji Pecivo za starejše.

V tej številki pišemo o aktualni temi zasvojenosti, kjer trenutno kraljuje zasvojenost z ekrani. Mladi ob ekranih izgubijo stik z realnostjo, nasilje se iz virtualnega lahko hitro preseli v resnični svet, poudarja Miha Kramli, terapevt in vodja Centra za zdravljenje zasvojenosti v ZD Nova Gorica. Skupaj raziskujmo izzive, s katerimi se soočamo, in iščimo poti do bolj zdravega digitalnega ravnotežja.

V Občini Brda bo v naslednjih mesecih veliko govora o prostoru, saj je v pripravi šesta sprememba in dopolnitev občinskega prostorskega načrta. Vabimo vas k sodelovanju. Obveščali vas bomo preko sporočil za javnost, ki bodo objavljena na občinski spletni strani, v Briškem časniku in na občinskem Facebook kanalu.

Člani uredniškega odbora Briškega časnika z Goranom Miškulinom

Prav te dni vas v virtualnem svetu pričakujemo na posodobljeni in bolj pregledni spletni strani Občine Brda. Poglejte na spletno stran <https://www.obcina-brda.si>, kjer boste vedno dobili ogromno koristnih informacij o delovanju občine.

Predstavljamo vam tri čudovite pevke: Nino Sirk, ki je blestela na odru oddaje Slovenija ima talent, Manco Kumar, katere glas brez mikrofona preglasi cel simfonični orkester, in Natašo Jakopič, prodorno sopranistko pri Vinikah, ki pa se je v tokratni številki razgovorila o razvoju Brd, saj je na Regijski razvojni agenciji (RRA) severne Primorske zadolžena za področje gospodarstva in regionalnega razvoja ter je posledično zaslužna za številne uspele briške razpise.

Člani uredniškega odbora Briškega časnika smo Miklavžev dan preživeli ob izjemnem umetniku svetovnega kova Oskarju Kogoju in

se v njegovi prodajni galeriji seznanili s številnimi življenjskimi modrostmi. Več si preberite v posebnem članku, kjer smo ugotavljali, da je smisel vsega, da se človek raziskuje in razvija. Druženje smo nadaljevali v NOE Wine baru, kjer nas je pozdravil lastnik in uspešen podjetnik Goran Miškulin, ki je odraščal v Brdih. Uspešno zgodbo Gorana Miškulina bomo predstavili v naslednji številki, tokrat objavljamo sliko našega druženja v njegovi restavraciji in se mu zahvaljujemo za nepozabno razvajanje naših brbončic.

Ob koncu leta, ki nas je združilo v skupnih zgodbah, vam zaželim, da bo božični čas poln toplote in radosti, da se ponosno spominjate dneva samostojnosti in da v novo leto zakorakate z optimizmom in pogumom.

Lucija Prinčič Terpin,
vaša odgovorna urednica
Fotografija: Andrej Colja

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukijati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglasnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 38,
031 220528

Računalniški prelom in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz 13.
točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO foto

Uvodna županova misel

Predpraznični nagovor župana

Cenjene občanke in občani!

Še zadnji koraki nas ločijo od trenutka, ko se bo krog letošnjega leta 2023 dokončno sklenil. Ne morem reči, da je bilo letošnje leto enostavno. Daleč od tega. Narava nam je ponovno pokazala, kako vihrava zna postati in izzivov zato ni manjkalo. Slabša letina nas je praktično spremljala od začetka letošnje sadjarske sezone vse do trgatve, ravno tako težave zaradi številnih neurij, toče in nenazadnje plazov.

A leto 2023 je bilo za Občino Brda in njene občane tudi polno zadovoljstev in novih pridobitev, uspehov, ustvarjalnih domislic in priznanj tako doma kot v tujini. Veliko večino teh lahko najdemo v tej in preteklih številkah Briškega časnika, ki nas spremlja praktično od nastanka Občine Brda.

Na tem mestu bom pogled usmeril naprej. Ko pišem ta uvodnik, ravnokar usklajujemo občinska proračuna za leti 2024 in 2025. Oba bosta med najvišjimi v zgodovini briške občine, a kljub temu veliko preskromna, da bi uresničila popolnoma vse želje, ki so prispele na mizo občinske uprave ter na mojo. Da ne bo pomote: prav je, da je želja več, kot je razpoložljivih sredstev. To pomeni, da hrepenimo po sodobnem, boljšem, kvalitetnejšem. V prihodnjih dveh letih bomo zagotovo spremljali tudi dodatne priložnosti sofinanciranja projektov in tako plemenitili razvojne priložnosti v naši občini.

Lahko pa že napovem, da projekt parkirišča v Šmartnem ni pod vprašajem. Gradnja prve faze projekta je predvidena v letu 2024. Ravno tako bodo kmalu zabobneli stroji in pričela se bodo dela na novi enoti vrtca na Dobrovem. Kot ste že zaznali, so stroji že smelo zakopali na odseku regionalne ceste Dobrovo–Biljana. Projekt poteka pod okriljem države, občina pa bo poskrbela za pločnike in javno razsvetljavo. Pričeli smo tudi s pripravami na šesto spremembo in dopolnitev občinskega prostorskega načrta, tokrat z veliko večjo spodbudo sodelovanja občanov in drugih deležnikov, saj bo ravno sodelovanje vseh deležnikov pomembno prispevalo h kakovosti tega za celotno skupnost izjemno pomembnega akta.

Tudi letos smo v praznični december zakorakali s prižigom lučk na Dobrovem in predvsem pestrim celomesečnim programom kulturnih dogodkov, ki jih soustvarja celotna skupnost. Zadovoljen sem, da kulturni elan v Brdih ne kopni, temveč postaja vse glasnejši. Veseli me tudi, da smo od letošnjega decembra bogatejši za gostinsko ponudbo v središču Dobrovega. Nekdanji zdravstveni dom je končno ponovno odprl vrata z novo vsebino, ki je ne le dobrodošla, ampak tudi zelo potrebna v upravnem središču naše občine.

Solidarnost, povezovanje, druženje, medsebojno podpiranje. To so gotovo besede, ki morajo tkati črto pod slehernim iztekajočim se letom. Bodimo tudi ob letošnjih božično-novoletnih praznikih, pa vsekakor tudi med letom, blizu pomoči in pogovora potrebnim, blizu našim najbližjim, blizu ljudem. Naj srčnost medsebojnih vezi, ki jih simbolizirajo ti prazniki, resnično prepojijo naša domovanja. Preživite vesel in toplino poln božič.

Iskrene čestitke tudi ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, ki ga praznujemo 26. decembra. Ne pozabimo na vzhičenost in vero v boljši jutri, ki sta nas vodili leta 1990.

Ravno tako ne pozabimo verjeti v boljši jutri tudi v prihajajočem letu 2024. Ne dovolimo si, da bi vlaki z veliko hitrostjo švigali mimo nas. Bodimo ustvarjalni in drzni ter snujmo trase, kamor bodo lokomotive priložnosti redno pripeljale in ustavljale na naši briški postaji. Ustvarjajmo jadra in dajmo vetra poslovnim priložnostim. V Brdih smo in bomo tudi v prihodnje ustvarjali dobre prakse. Vstopimo smelo v leto 2024!

Nazadnje mi ostane še čestitka uredništvu Briškega časnika. V rokah držite že 113. številko občinskega glasila z eno najdaljših neprekinjenih izdaj v Sloveniji. Da je to tako, gre gotovo zahvala izjemno zagnani ekipi, ki svoje delo zapisovanja dogajanja v Brdih čuti kot posebno poslanstvo. Naj bo tako tudi v prihodnje. Iskrene čestitke!

župan Franc Mužič

Prižig lučk na Dobrovem

Skupaj v praznični december

Nestrpno pričakovanje prazničnega vzdušja je dočakalo svoj čarobni trenutek. 4. decembra so na Dobrovem zasijale tisočere lučke in prižgale iskrice upanja in topline v prazničnem prednovoletnem času. Bogato obarvan program, raznolika ponudba na stojnicah, v zraku pa vonj po kuhanem vinu in pregrešnih »fritelah«. Zahvala gre vsem »zvezdicam« mrzlega ponedeljkovega dogodka. Z nami so bili vokalno-instrumentalna skupina Concordia, Lili Grudina, Ešli Peršolja, Ana Žerjal (#Lospravilos), harmonikaši Kristjan, Lea in Jan, Tereza Devetak (Šola petja The best), učenci 1. razreda Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo in učenci 2. razreda podružnične šole Kojško, Angela Simčič, Lina Erzetič, Žana Rusjan in Paula Mavrič (učenke Glasbene šole Nova Gorica). Za gostinsko ponudbo so poskrbeli mladi iz Mladinskega društva Hum, za najlepše praznične melodije pa mladenič iz Kozane, Toni Peršolja oziroma DJ Baromat. Dogodku je dodal nekaj hudomušnosti še en mladenič s Huma, nepogrešljivi povezovalc Dominik Rusjan. Praznično obarvan večer sta z nagovorom otvorili direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, v imenu Občine Brda pa podžupanja Teja Jelina.

Mateja Drnovšček,
ZTKMŠ Brda

Briški brezplačni prevozi za starejše Prostofer upihnili prvo svečko

Projekt, ki pomaga starejšim in mlajšim

Občina Brda je 30. novembra lani, torej pred dobrim letom dni, vžgala motorje brezplačnih prevozov za starejše Prostofer, trajnostnega projekta pod okriljem zavoda Zlata mreža. V letu dni je telefonsko številko 080 10 10 zavrtilo 29 različnih briških občanov, nekateri storitev že redno večkrat uporabljajo, do konca leta 2023 pa bo opravljenih kar 127 prevozov. Preko 10.200 kilometrov je bilo prevoženih, večinoma do zdravstvenih domov na Goriškem ter bolnišnic v Šempetru, Valdoltri, Strunjanu, Izoli in Ljubljani. Večinoma spotoma so uporabniki opravili tudi storitve na upravnih enotah, v lekarnah, domovih upokojencev, pa tudi v trgovinah. Kojsko, Dobrovo, Kozana, Šmartno, Plešivo, Slavče, Vipolže, Neblo, Gornje Cerovo, Podsabotin, Brdce pri Kožbani, Vedrijan, Biljana, Fojana, Golo Brdo, Vrhovlje pri Kojskem. To je seznam 16 vasi, od koder so krajanje že uporabili brezplačne prevoze za starejše.

Težko je enoznačno odgovoriti na vprašanje, kaj vodi ljudi, da postanejo prostovoljci. A zagotovo drži, da imajo veliko srce ter želijo toplino, ki izžareva iz njihovih src, deliti z bližnjimi, znanci, pa tudi neznanci. To je zagotovo vrlina šesterice briških aktivnih prostovoljnih šoferjev, ki svoj prosti čas namenjajo starejšim brez prevozov v sklopu storitve Prostofer. To zelo povezano in srčno šesterico sestavljajo Marija Brašnič, Željko Prodan, Danijel Žnidar, Flavija Valantič, Zvonko Rusjan in Branko Filej.

Če so tekom prve dvanajsterice mesecev hvaležnost kazali predvsem uporabniki, se je leto dni po uvedbi brezplačnih prevozov prostovoljcem poklonila tudi Občina Brda, ki je voznike prostovoljce povabila na kosilo in jim podarila paket dobrin, s katerimi bodo obogatili svoje mize ob prihajajočih praznikih.

V imenu občine je ob tej priložnosti zahvalo prostovoljcem izrekla podžupanja Teja Jelina.

Briške prostovoljne šoferje je s svojo navzočnostjo na srečanju počastil tudi Miha Bogataj, direktor zavoda Zlata mreža. Kot je poudaril, uporabniki cenijo predvsem varnost, ki jo nudijo. »To je storitev od vrat do vrat. Uporabnika poberemo doma, peljemo v bolnišnico in potem varno pripeljemo nazaj domov. In rad bi še poudaril, da naši vozniki prostovoljci niso zgolj vozniki, ampak so z eno roko tudi spremljevalci.« Kar je bilo razbrati tudi iz številnih izkušenj, ki so jih na srečanju v Okrepčevalnici Pri Marjotu v Gonjačah delili briški vozniki prostovoljci. Tudi ti običajno uporabnike pospremiijo do sprejemnih pultov bolnišnic in ambulant ter jim pomagajo pri opravkih.

Danijel Žnidar je odločitev, da je postal voznik prostovoljec, pojasnil z besedami: »Zame je to izredno lep občutek, da lahko nekemu občanu Brd nudim možnost, ker nima prevoza, da ga peljem, kamor rabi. Ali je to bolnišnica, trgovina ali kam drugam. Sploh ljudje, ki nimajo

Prostofer srečanje

prevoza, so izjemno hvaležni tako nam, ker jih vozimo, kot občini, ki je to vozilo nabavila. Hvaležni so, da so lahko tudi oni mobilni.«

Prostovoljka Flavija Valantič pa je o izkušnji biti voznica Prostoferja povedala: »Izkušnja je zelo zanimiva. Sem oseba, ki rada pomaga ljudem, ko rabijo pomoč in ko so brez prevoza. Z veseljem to počnem, ker imam srce do starejših. Zanimivo mi je, ker so ljudje prijetni, predvsem pa zelo zadovoljni. To potrjujejo včasih tudi solze sreče, ki jih vidim v očeh, ko parkiram na dvorišču, pospremim na sedež in odpeljem do storitve. Prepojeni so namreč s skrbjo, saj svojcev nimajo ali pa so v službah in si težko vzamejo prosto, da jih odpeljejo na take in drugačne nujne opravke. In solze vidim v očeh, ko jih srečne in zadovoljne pripeljem nazaj na domače dvorišče. To mi veliko pomeni, pa tudi besede, ki si jih med potjo izmenjujemo.«

Briški prostovoljni šoferji nenazadnje niso pozabili pokloniti zahvale koordinatorici projekta Prostofer v Brdih Tanji Prebil. »Zelo cenimo njeno odprtost, sproščenost in aktivnost pri iskanju rešitev. Občina Brda je pri Tanji imela resnično srečno roko,« so poudarili v en glas.

Srečanje ob prvi obletnici projekta je bilo vsekakor priložnost, da so prostovoljci delili svoje izkušnje, zanimive anekdote, pa tudi predloge, kako izboljšati storitev. Med glavnimi željami je pokrito stalno parkirno mesto, s katerim bi zagotovili primerno (predvsem v poletnih časih) temperaturo v vozilu. Nenazadnje pa so tudi opozorili na bojazen, ki večkrat obhaja uporabnike, ki jih doleti sprejem v bolnišnici. Upravičeni so namreč do brezplačnega prevoza s Prostoferjem domov, čeravno so iz bolnišnice odpuščeni čez nekaj dni.

Besedilo in fotografija: Erika Koncut

9. redna seja Občinskega sveta Občine Brda

Vrtec na Dobrovem in parkirišče v Šmartnem sta glavna občinska projekta

Občinski svet je konec novembra prvič obravnaval proračuna za leti 2024 in 2025. Čeprav bo Občina Brda v prihodnjih dveh letih razpolagala z nekoliko nižjimi proračunskimi sredstvi kot v letošnjem letu, sta proračuna tako za leto 2024 kot 2025 zaradi večjih planiranih investicij med najvišjimi v zgodovini briške občine. V letu 2024 bo briška občinska blagajna težka 9,7 milijona evrov, leta 2025 pa predvidoma 7,9 milijona evrov. Proračuna se bosta tekom izvajanja še usklajevala z rebalansi, saj se v občinski upravi nadejajo dodatnih prilivov sredstev. Kot je v briški občini praksa že vrsto let, je tudi tokrat pri pripravi proračuna potekalo predhodno usklajevanje s svetniškimi skupinami in na kolegiju

podžupanov. Odprta javna razprava se je odvila med 22. novembrom in 6. decembrom, svetniki pa so drugo obravnavo opravili 19. decembra. Večji investiciji, ki občino čakata v prihodnjih dveh letih, sta nov vrtec na Dobrovem in začetek gradnje 1. faze projekta novega parkirišča v Šmartnem.

Na novembrski seji so svetniki obravnavali še program izvajanja gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v Občini Brda za obdobje 2024–2025 ter odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi javnega zavoda Osnovna šola Kozara Nova Gorica.

Erika Koncut

Briška info točka v Ljubljani

Nove možnosti za promocijske aktivnosti

Prenova Gradnikove domačije oziroma projekta Mednarodnega centra poezije Harfa v vetru v Medani in destinacija Brda odslej privabljata tudi z info točko v Ljubljani. Ta se je konec oktobra na pobudo investorjev v prenovi Gradnikove domačije odprla na Trgu mladinskih delovnih brigad v središču mesta.

Info točka je mesto dobila v obnovljeni trafiki, njenemu odprtju pa so poleg investorja Dušana Arzenška prisostvovali tudi briški župan Franc Mužič, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda Tina Novak Samec ter briški vinar Stojan Ščurek. Na samem dogodku so se združili vplivni slovenski mediji ter znane osebnosti.

Župan je vesel nove pridobitve, ki jo je Dušan Arzenšek pridobil od Mestne občine Ljubljana in je za Brda izjemnega pomena. Direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec je prepričana, da sam prostor omogoča številne možnosti za promocijske aktivnosti. S pobudnikom nove info točke so že pristopili k naboru idej za dogodke v letu 2024. »Tovrstna info točka odpira nešteto možnosti novih sodelovanj,« še dodaja. S predsednico četrtne skupnosti, v kateri se nahaja info točka, so se ob njenem odprtju tako že pogovarjali, da bi prihodnje leto skupaj z briškimi sadjarji tukaj organizirali mini Praznik češenj. Dušan Arzenšek je prepričan, da bodo informacijsko stičišče izkoristili za navduševanje za obisk in trženje enodnevnih

izletov v Brda domačim prebivalcem ter številnim turistom, ki obiskujejo Ljubljano. Župan dodaja, da investor načrtuje tudi vzpostaviti povezavo z električnim avtobusom med slovensko prestolnico in Brdi, nedaleč stran od info točke pa odprtje gostinskega lokala, v katerem bi stregli pretežno briško kulinariko.

Ob odprtju info točke je bila v časopisu Delo izdana tudi prva številka edicije Harfa v vetru, v kateri investor predstavlja projekt mednarodnega centra poezije, ki naj bi vrata, kot napoveduje, odprl čez dve leti. Naslednjo številko bo izdal ob mednarodnem dnevu poezije v marcu 2024.

Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda

Nova DIGI info točka tudi v Brdih

Pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (kot vodilni partner) skupaj z mrežo območnih obrtno-podjetniških zbornic sodeluje v projektu DIGI INFO TOČKE, ki ga financira Ministrstvo za digitalno preobrazbo RS. Po Sloveniji se je odprlo kar 222 točk, 4 točke tudi na Goriškem, in sicer v Novi Gorici (Obrtni dom Nova Gorica), v Šempetru pri Gorici (Poslovno-trgovski center Šempeter: Podjetje APIA d. o. o.), na območju občine Renče-Vogrsko (Turistično-informacijski center Renče-Vogrsko) in tudi v Brdih (Mladinski center Brda).

Od 13. novembra pa vse do konca leta 2024 so vam pod okriljem Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda v prostorih Mladinskega centra Brda na voljo usposobljeni svetovalci. Ti prebivalcem briške občine vsakodnevno nudijo svetovanje in pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev na razumljiv način.

DIGI TOČKA BRDA, Mladinski center Brda
(Drnovk 17 - cona Štaloni)

Urniki:

ponedeljek: 9.00–12.00

torek: 12.00–16.00

sreda: 8.00–12.00

četrtek: 9.00–12.00

petek: 12.00–16.00

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

digi info točka

Pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev

Nabor storitev:

- ▶ Uporaba elektronske osebne izkaznice in s tem povezane mobilne aplikacije.
- ▶ Prijava v elektronske storitve in elektronsko podpisovanje.
- ▶ Dostop do informacij o delu državne uprave na portalu gov.si.
- ▶ Dostop do elektronskih storitev na portalu eUprava.
- ▶ Registracija in prijava v portal SPOT.
- ▶ Uporaba storitev eZdravje na portalu zVEM.
- ▶ Dostop do e-storitev ZPIZ.
- ▶ Uporaba državnega davčnega portala eDavki.
- ▶ Dostop do elektronske zemljiške knjige.
- ▶ Uporaba elektronskih vinjet na portalu DARS.
- ▶ Storitve z zvezi s študijem in štipendijami.
- ▶ Storitve MKGP in UVMVVR, portal Volos.
- ▶ Prepoznavna spletnih nevarnosti, center SI-CERT.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DIGITALNO PREOBRAZBO

Pomoč prizadetim v poplavah

Briške svetnice in svetniki donirali sejnine

Na septembrski redni seji Občine Brda je svetnik Vilko Prinčič podal pobudo, da bi se vsi svetniki in svetnice odpovedali sejnini v pomoč prizadetim v avgustovskih poplavah. Pobuda se je hitro razširila, začeli smo zbirati interese, primerno družino in seveda najbolj enostaven in ugoden način prenosa sredstev. Na pomoč so nam priskočili prijatelji iz Rotary kluba Škofja Loka s statusom humanitarne organizacije, ki so prejeti znesek večine svetnic in svetnikov v višini 1470 evrov s svojim fondom dopolnili na 3000 evrov in ga v začetku novembra nakazali družini Čičak iz Studencev pri Škofji Loki. V gospodinjstvu družine živijo tri osebe, višina vode v stavbi je dosegla 130 cm in tako poplavlja stanovanje v pritličju, klet, orodjarno, garažo in letno kuhinjo. Uničilo jim je vse pohištvo od kuhinje do spalnice, potrebna bo tudi sanacija tal.

S prispevkom Občine Brda kot tudi z zbranimi prispevki preko drugih institucij si bodo uspeli zasilno

urediti stanovanjski problem ter na toplem in suhem preživeti zimo.

Robert Feri

Spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta

Pogovarjamo se o prostoru

V Občini Brda bo v naslednjih mesecih spet veliko govora o prostoru. V pripravi so šeste spremembe in dopolnitve Občinskega prostorskega načrta (SD OPN) Občine Brda. Konec novembra je v tem okviru v Vili Vipolže potekalo prvo posvetovanje z zainteresirano javnostjo. Kot je v uvodnem pozdravu poudaril briški župan, lahko občanke in občani s svojim sodelovanjem pomembno prispevajo h kakovosti tega, za celotno skupnost izjemno pomembnega akta.

Dobra trideseterica zbranih prebivalcev Brd je najprej prisluhnila predstavitev o celotnem procesu priprave akta SD OPN in o možnostih za vključevanje zainteresirane javnosti. Predstavljeni sta bili vsebini dveh strokovnih podlag, ki se pripravljata na začetku: krajinske zasnove in strokovne podlage za poselitev ter prikaz dobrih in slabih praks v prostoru. Udeleženci so v omizjih razpravljali o tem, kaj so po njihovem mnenju kakovosti in kaj slabosti v prostoru občine, in nizali predloge za nadaljnje prostorsko urejanje - tako v celotni občini kot v naseljih, kjer živijo. Poleg konkretnih predlogov ureditev je bilo med najbolj izrazitimi mne-

nje, naj prostorski razvoj omogoči pogoje za življenje in napredek vinarskih kmetij, pa tudi za nova delovna mesta izven kmetijstva, predvsem v turizmu, gostinstvu in novih podjetjih. Pozornost je potrebno nameniti tudi prilagoditvam zaradi podnebnih sprememb (na primer zadrževanje voda).

Poročilo s posvetovanja

Še več mnenj in predlogov boste lahko prebrali v Poročilu s posvetovanja, ki bo v naslednjih dneh objavljeno na občinski spletni strani. Zbrane prispevke bodo prostorski načrtovalci upoštevali v nadaljnjih korakih izdelave strokovnih podlag.

Sodelovanje občank in občanov na prvem posvetovanju o SD OPN je bilo plodno in konstruktivno, potekalo je v dobrem delovnem vzdušju. Verjamemo, da bo podobno tudi drugo srečanje, ki bo predvidoma v januarju, in bo namenjeno razpravam o stanju prostora ter o viziji prihodnjega razvoja Dobrovega, Kojškega in Medane.

Nina Lipušček

Celovito obvestilo za javnost o procesu priprave sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Brda

Prostor načrtujemo skupaj

Občina Brda pripravlja že šeste spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta (SD OPN), s katerimi želimo utrditi obstoječe in postaviti nove temelje prostorskega razvoja naše občine. OPN je temeljni prostorski akt, s katerim se načrtujejo investicijske namere in ki podaja osnovo za izvedbo le-teh. Osnovni namen sprememb in dopolnitev OPN je ustrezna vključitev razvojnih potreb in individualnih pobud, za kar bo potrebno izdelati ali dopolniti različne strokovne podlage in nadgraditi strateški in izvedbeni del veljavnega OPN. Hkrati bo potrebno OPN uskladiti z veljavno zakonodajo ter ga izboljšati na podlagi dosedanjih izkušenj.

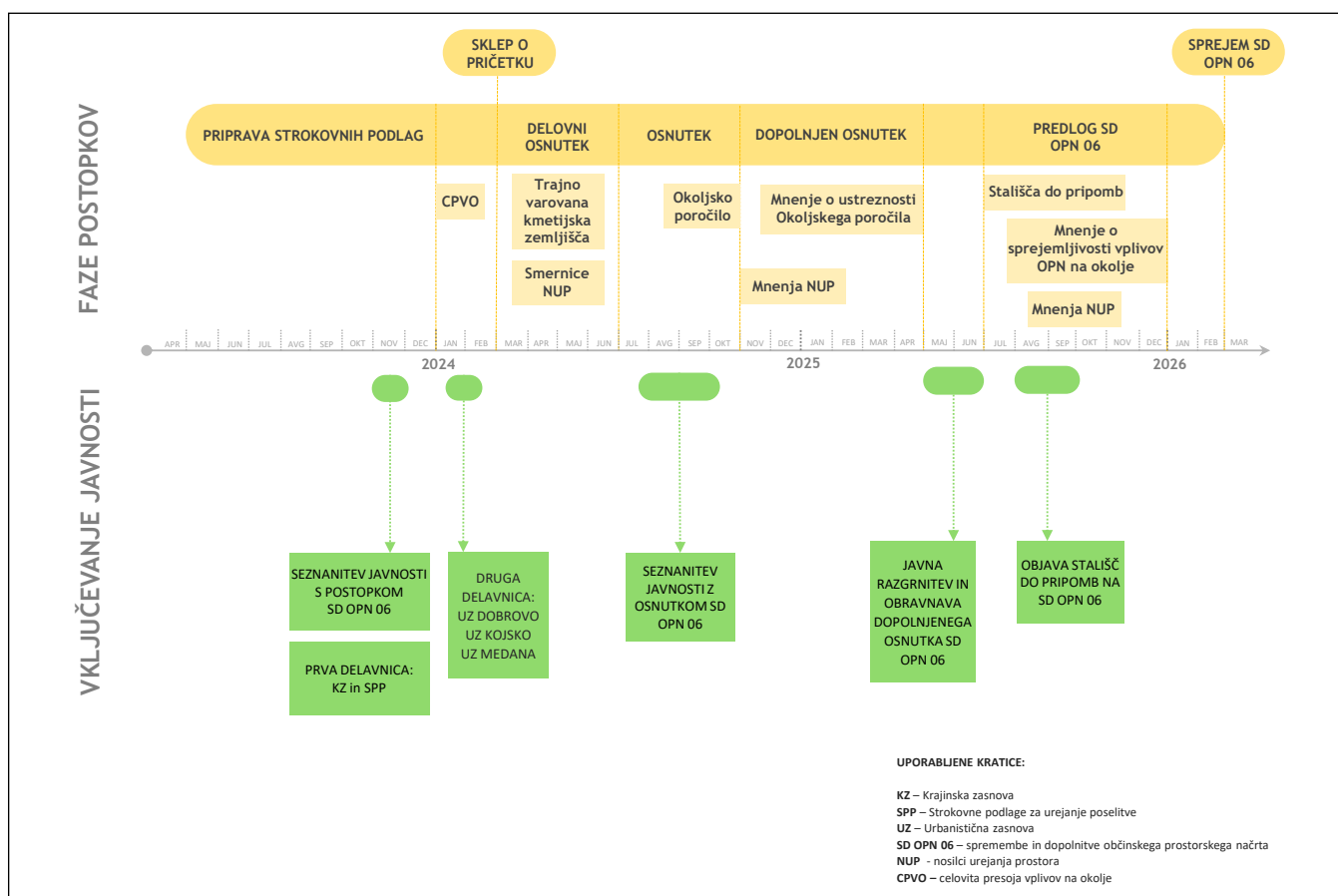
Sodelavci na Občini Brda in izvajalci SD OPN iz podjetja Locus d. o. o. želimo v postopek priprave sprememb in dopolnitev OPN vključiti vse ključne deležnike v prostoru ter zainteresirano javnost. S sodelovanjem želimo pridobiti pobude in dodatne predloge, ki bodo pripomogli k načrtovanju še bolj smiselnih in kakovostnejših temeljev nadaljnjega prostorskega razvoja občine.

V ta namen bo Občina Brda organizirala javna posvetovanja, ki so predstavljena v nadaljevanju besedila ter v grafični shemi.

Proces priprave SD OPN

Postopek SD OPN je v glavnem namenjen obravnavi in integraciji razvojnih pobud s področja gospodarstva, kmetijstva, družbenih dejavnosti, turizma in športa, vsebinam javnega interesa ter usklajevanju z individualnimi potrebami občanov. Celoten proces vključuje še izdelavo strokovnih podlag.

V skladu s prostorsko zakonodajo bo potrebno izdelati nekatere strokovne podlage; med njimi so najpomembnejše Strokovne podlage za razvoj poselitev, Krajinsko zasnovo ter Urbanistične zasnove za naselja Dobrovo, Kojško in Medana.

Postopek bo prepleten z vključevanjem javnosti

Deležniki in zainteresirana javnost se bodo lahko vključevali že od zgodnje faze dalje. Poleg formalnih oblik vključevanja, ki jih narekuje zakonodaja (kot so npr. seznaniitve in posvetovanja o osnutkih aktov in javne razgrnitve ter javne obravnave dopolnjenih osnutkov), se bo v tem procesu javnost lahko vključila že v pripravo strokovnih podlag, in sicer Krajinske zasnove, Strokovnih podlag za razvoj poselitve in Urbanistične zasnove. Prvi posvet bo pripravljen v okviru priprave prvih dveh strokovnih podlag.

Splošni kriteriji za presojo pobud bodo javno objavljeni ter predstavljeni pobudnikom.

Obveščanje o procesu priprave SD OPN bo sprotno in temeljito

Ves čas priprave dokumentov bo javnost informirana preko sporočil za javnost, ki bodo objavljena na občinski spletni strani <https://www.obcina-brda.si>, v občinskem glasilu Briški časnik in na občinskem Facebook kanalu. Vabila na javna posvetovanja bodo na oglasnih deskah in poslana na e-naslove pomembnih deležnikov v prostoru.

Želje in pričakovanja glede sodelovanja deležnikov ter javnosti

Sodelavci na Občini Brda in izvajalci SD OPN iz podjetja Locus d. o. o. si želimo plodnega in konstruktivnega sodelovanja z vsemi zainteresiranimi. Le vključujoč proces bo omogočil uresničitev našega skupnega cilja – to so kakovostni prostorski akti, ki bodo koristni za današnje generacije in hkrati za prihodnji družbeni, gospodarski ter okoljski razvoj naše skupnosti.

Tiste, ki se boste vključili v posvetovanja, vabimo, da se z vsebinami dobro seznanite, zahtevate dodatna pojasnila, če bodo nejasnosti, in da v razpravah aktivno prispevate svoja mnenja ter predloge. Želimo, da strpno prisluhnete ostalim udeležencem v razpravah, tudi kadar z njimi ne delite enakih pogledov. In nenazadnje: da svoja razmišljanja usmerjate v oblikovanje dobrih rešitev za celotno skupnost, čeprav bi včasih to zahtevalo, da bi morali zasebne interese postaviti nekoliko na stran in prednost podeliti javnemu interesu.

V naših javnih razpravah bomo gotovo naleteli tudi na razhajanja. Takrat bomo poiskali najmanjše skupne imenovalce in jih z dogovarjanjem krepili do čim bolj optimalnih rešitev za blaginjo vseh. Pri tem bo pomembno, da vsi sodelujoči ostanemo zavezani strpnemu in produktivnemu dialogu.

Računamo na vas in se veselimo sodelovanja z vami. Za lažje razumevanje procesa priprave sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Brda prilagamo shemo celotnega procesa priprave SD OPN.

Nina Lipušček

Luksuzni turizem

Ameriški in japonski agenti navdušeni nad briško krajino in ponudbo

Agenti Združenih držav Amerike

To jesen so Brda obiskali agenti dveh potencialnih turističnih nišnih trgov, Združenih držav Amerike in Japonske. Čeprav ti trgi ne sodijo med naše primarne turistične trge, so izjemnega pomena za prodajo briških vin. Vedno bolj pa postajajo zanimivi tudi v turističnem smislu, saj v zadnjih letih beležimo veliko povečanje zanimanja kot tudi nočitev.

V začetku oktobra so se najboljši ameriški agenti združenja Signature Travel Network v organizaciji slovenske agencije Roundabout Travel med svojo »inšpekcijsko« turo po Evropi ustavili tudi v Brdih. Gre za agente, ki delujejo v segmentu luksuznega turizma in za svoje goste izbirajo le najboljše svetovne destinacije. Svoj obisk Brd so pričeli z dobrodošlico

Japonski organizatorji potovanj

na terasi pred Vilo Vipolže, kjer sta jih pričakali direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec in sodelavka, odgovorna za turizem, Petra Marušič. Uvodni celostni predstavitev Brd s poudarkom na posebnih butičnih doživetjih ter lokalnih posebnostih je sledil sproščen klepet o možnostih sodelovanja. Spoznavanje Brd so nadaljevali z ogledom Brd v okviru doživetja Wine safari. Sledili so postanki na najbolj zanimivih briških točkah s spoznavanjem briških posebnosti ter lokalne eno-gastronomije.

V tednu, ko obeležujemo veselo dogajanje zaradi praznovanja svetega Martina, so Brda obiskali japonski organizatorji potovanj. Poleg največjih slovenskih turističnih krajev bodo

tudi našo regijo vključili v svoje itinerarije za 14-dnevne pakete. Te ponujajo svojim gostom, ki navadno pristanejo v Dubrovniku ali Splitu. Po kosilu v Hiši Marica v Šmartnem jih je v Kleti Brda na veselem martinovanju pozdravila direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec. Med ogledom kleti so spoznavali široko paleto briških vin in se popolnoma vživeli v dogajanje. Čeprav siti od izjemnega kulinaričnega doživetja, so se z zanimanjem ustavili pri mizi z domačim, ročno rezanim pršutom. Ker se jim je mudilo na naslednjo destinacijo, smo jim pršut podarili za popotnico.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Dom upokojencev v Podsabotinu praznuje 15 let

Bogat program in izredna lokacija

Letos septembra smo praznovali 15. obletnico ustanovitve Doma upokojencev Podsabotin. Podružnična enota razpolaga z 90 posteljami, za dobro počutje stanovalcev pa skrbi 40 delavk in trije pripravniki zdravstvene nege. O delovanju doma je z nami spregovoril Bojan Stante, ki je že 12 let direktor Doma upokojencev Nova Gorica.

Zakaj ste izbrali Podsabotin za odprtje nove enote?

Izgradnja doma je plod odličnega sodelovanja med Občino Brda in Domom upokojencev Nova Gorica. Tako so kraji Brd pridobili svoj dom v bližini kraja, kjer so pred tem bivali. V začetku smo se srečevali z velikim pomanjkanjem zelenih površin, ki so izredno pomembne za starostnike. S sodelovanjem z Občino Brda nam je uspelo postaviti manjši park, ki pa ima vse, kar je potrebno za sprostitve starostnikov našega doma.

Kako se enota Dom upokojencev Podsabotin razlikuje od drugih?

Dom v Podsabotinu je manjši, zaradi česar so bolj pristni odnosi tako med stanovalci kakor tudi z osebjem. Dom ima izredno bogat program dejavnosti ter izredno lokacijo stavbe. Enota deluje zelo dobro, seveda pa jo pestijo težave, ki so danes stalnica vseh slovenskih domov upokojencev. Čakalna doba na prosto mesto je od tri do šest mesecev, odvisno od zdravstvenega stanja prosilca.

Koliko varovancev je Bricev? Zakaj bi si nekdo, ki ni Bric, želel bivati v tem domu in ne v tistem, ki je njemu bližje?

V domu v Podsabotinu biva nekaj več kot 30 stanovalcev iz Goriških brd, to pomeni okoli 35 % vseh stanovalcev. Zaradi hude stiske, ki je prisotna na področju sprejemov v domove, kar pomeni izjemno dolge čakalne dobe, svojci in starostniki ne izbirajo več najbližjih lokacij, temveč tisti dom, kjer obstaja možnost za čimprejšnji sprejem. Dodatno pa si mnogi izberejo Dom Podsabotin zaradi višje kvalitete bivanja (novejši dom), manjšega števila stanovalcev in tudi zaradi vrste pohval, ki smo jih deležni na socialnih omrežjih.

Kakšne načrte imate v prihodnosti?

V bližnji prihodnosti bo naš dom gradil tretjo enoto v Bovcu, za katero je pridobil sredstva iz integralnega proračuna Republike Slovenije. Dom upokojencev Nova Gorica je močno usmerjen v Skupnostne programe, v okviru katerih delujejo že štiri »Hiše dobre volje«: v Ajdovščini, Mirnu, Komnu in Novi Gorici. V januarju bomo odprli novogradnjo v Novi Gorici, kamor se bo preselila naša Hiša dobre volje, ki sedaj deluje v prostorih novogoriškega doma upokojencev. Spomladi pa bomo, v sodelovanju s Stanovanjskim

Bojan Stante, direktor Doma upokojencev Nova Gorica

skladom Mestne občine Nova Gorica, odprli »Stanovanjsko skupnost«, namenjeno starostnikom, ki si želijo bivanja in druženja z vrstniki.

Kateri projekt vam je najbolj pri srcu in katerega nadaljnjega projekta se najbolj veselite?

Skupaj s sodelavkami smo realizirali vrsto projektov in zastavljenih ciljev. Težko bi izpostavil projekte, na katere sem najbolj ponosen. Vse smo delali z zavedanjem, da s temi dosežki izboljšujemo kvaliteto bivanja naših starostnikov. Skupnostni programi, kot so dnevni centri in v bližnji prihodnosti stanovanjska skupina, so - lahko uporabim oznako »paradna dejavnost« - našega doma. Teh projektov se tudi najbolj veselim, četudi je uresničitev vseh povezana z vrsto težav in zapletov.

Maja Terpin

Učenci obiskali upokojence v Podsabotinu

Sredi oktobra so se naši učenci prvič po nekajletnem premoru srečali s stanovalci doma v Podsabotinu.

Stanovalci in njihovi strokovni delavci so bili obiska zelo veseli in hvaležni za uro in pol aktivnega druženja.

Pogovor z Natašo Jakopič o razvoju Brd

Od uspešnih razpisov do sproščujočega petja

Brici jo poznamo kot izvrstno pevko, da je na Regijski razvojni agenciji (RRA) v Novi Gorici zadolžena za področje gospodarstva in regionalnega razvoja in posledično zaslužna tudi za številne uspele razpise, na katere se prijavlja Občina Brda, pa ne ve vsakdo. Na vprašanje, koliko se lahko Brda zahvalijo njej, da so uspeli na razpisih, po elektronski pošti pošlje smeška in dopiše, da bi to morali vprašati na občino, a hkrati doda, da glede na rezultate izvedenih projektov lahko reče, da se Brda lahko zahvalijo tudi njej.

»Redkokateri razpis ni odobren. Naj omenim le nekaj zadnjih (že izvedenih): izgradnja čezmejne kolesarske povezave Dobrovo–Vipolže–Italija–Nova Gorica, ureditev poslovne cone na Dobrovem, zunanja obnova Gradu Dobrovo, ureditev nogometnega igrišča.« Da se s kolektivom občine in zavoda odlično razume, poudari, da dobro sodelujejo. »Čutim, da cenijo moje delo, moj trud, sem zelo lepo sprejeta, ko pridem na občino, se počutim domače.«

V okviru rednih nalog agencije so nekateri zaposleni zadolženi za koordinacijo, komunikacijo in spremljanje aktualnih tem med agencijo in občino ustanoviteljico. Nataša je zadolžena za Občino Brda, redno z njo komunicira, spremlja različne razpise, obvešča, svetuje, usklajuje, potem pa glede na to, katere vsebine predlaga občina, pripravi projektne predloge in prijavo na razpis.

Zelo raznoliko in zahtevno je njeno delo. Takole ga opiše: priprava strateških dokumentov in strategij, svetovanje, kreiranje vsebinskega in finančnega dela projektov, priprava vlog in prijava na različne nacionalne in čezmejne razpise, sodelovanje z občinami pri pripravi projektov na razpise, vodenje in izvajanje odobrenih projektov, poročanje, izvajanje regionalnega razvojnega programa, priprava razpisov za Lokalno akcijsko skupino, priprava investicijske dokumentacije, nudenje ustrezne administrativne in tehnične podpore pri izvajanju projektov, del finančno-računovodskih nalog. In še bi lahko naštevali.

Kako ocenjujete razvoj briške občine? Gre v pravo smer? Je katero področje zanemarjeno/preveč postavljeno?

»Občina se odlično razvija, veliko je vloženega dela. Če jo primerjam z drugimi občinami, Brda sledijo trajnostnemu razvoju in butični destinaciji. V zadnjih letih opazimo velike premike, Brda so prepoznana kot prodorna, povezana in zaokrožena butična destinacija. Pridobila je

Nataša Jakopič v pisarni Regijske razvojne agencije v Novi Gorici

veliko nepovratnih sredstev, prejela je evropsko nagrado za razvoj podeželja 2020. Vse to so pokazatelji, da gre razvoj v pravo smer. Da je veliko truda vloženega v razvoj Brd, se kaže tudi v že omenjenih izvedenih razvojnih in investicijskih projektih. Prav tako je razvoj usmerjen v obnovo dediščine, varovanje okolja, skrb za mlade in starejše, in še posebno je potrebno poudariti, da imamo v Brdih strategijo za mlade, kar je pomembno za nadaljnji razvoj mladinskega dela in vključitev mladih v različne aktivnosti v občini. Letos spomladi je bila sprejeta tudi strategija na področju turizma, ki je tesno povezana z različnimi dejavnostmi oz. področji (kmetijstvom, urejanjem prostora, mobilnostjo), kar bo pomembno vplivalo na življenje domačinov in obiskovalcev.

Zanemarjeno pa je področje sadjarstva (tudi na državni ravni), ki ga je vse manj, in res ni videti izhoda. Glede na odlične danosti, ki jih imamo v Brdih, je to res žalostno. Smiselno bi bilo povezati pridelke in izdelke sadjarstva in jih združiti v novo dodatno, izkustveno ponudbo – nov trženjski produkt. Prav tako primanjkuje skupna infrastruktura oz. oprema za predelavo sadja, izmenjava izkušenj, znanj, povezovanje generacij (npr. sadjarski učni center).«

Pogovor z Natašo Jakopič o razvoju Brd

RRA Severne Primorske že vse od ustanovitve zelo dobro sodeluje z občino Brda, ki je tudi naš solastnik. Glede na to, da se občina Brda v zadnjem obdobju izjemno hitro razvija, so tudi potrebe po investicijah v komunalno opremljenost, cestno infrastrukturo, vodovode, kanalizacijsko omrežje in razvoj obrtnih con zelo velike. Občina seveda sama iz svojega proračuna ne more slediti tem potrebam, zato je nujno da pridobi sredstva iz državnega in evropskega proračuna.

Prav na podlagi zelo tesnega sodelovanja med RRA in občino smo uresničili veliko investicij, s katerimi se Brda uvrščajo med najuspešnejše pri črpanju državnih in mednarodnih sredstev. Vseh teh investicij ne bi bilo brez dobrega sodelovanja med občino, ministrstvu Republike Slovenije in našo Regijsko razvojno agencijo.

Na RRA se trudimo, da bi uspešno sodelovanje z občino Brda prenesli tudi na naše druge ustanovitve, s ciljem, da Goriško regijo postavimo v sam slovenski vrh po razvitosti.

Črtomir Špacapan, direktor RRA Severne Primorske d.o.o. Nova Gorica

Kako poteka kandidatura na razpisih? Je veliko papirologije? Koliko je uspešnih/neuspešnih kandidatur?

»Do trenutka, ko pridobimo nepovratna sredstva, moramo vložiti veliko časa in strokovnega znanja (odvisno tudi od vrste razpisa). Da je prijava pravilno izpolnjena in ustreza pogojem razpisa, vzame kar veliko časa, volje in energije. Pred iztekom roka je zmeraj največja stiska, delamo cele dneve, tudi noči po potrebi. Včasih je časa med objavo razpisa in rokom za oddajo zelo malo, en mesec. V zadnji finančni perspektivi se prijave na evropske razpise oddajajo preko informacijskega sistema in je vse elektronsko, ni papirologije; pri nacionalnih razpisih, predvsem to velja za investicijske projekte, ki so v veliki meri bolj namenjeni občinam, pa je papirjev še vedno ogromno.

Pred desetimi leti je bilo včasih dosti lažje uspeti na mednarodnih razpisih, zdaj je konkurenca zelo velika. Na RRA smo uspešni približno pri polovici razpisov. Pri nacionalnih razpisih je uspeh večji. Zadnji največji uspeh za Občino Brda je odobren projekt na čezmejnem razpisu SLO-IT za male projekte. Od 239 prijav je bilo 27 projektov odobrenih in financiranih. Uspešno odobren je bil projekt Občine Brda (Nove muzejske zbirke na Gradu Dobrovo) in projekt ZTKMŠ Brda (Turizem in kultura v harmoniji z okoljem – Krčnik).«

Za kateri projekt bi si kot Brika želeli, da bi se uresničil v Brdih?

»Na prvem mestu je zagotovo Grad Dobrovo, ki je potreben še veliko notranje obnove, da bi končno lahko zaživel kot pomemben del kulturne dediščine v Brdih. Se zelo trudimo, da bi se to zgodilo, in resnično upam, da bo projekt kmalu ugledal luč sveta.

Z nedavnim uspehom na čezmejnem razpisu in potrditvijo projekta Nove muzejske zbirke na Gradu Dobrovo bomo delno pripomogli k oživitvi gradu. Avla bo opremljena z novimi svetlobnimi tablam, na katerih bodo prikazane povečave historičnih zemljevidov. V prvem nadstropju bo razstavljena muzejska zbirka grofa de Baggerja, sedaj v lasti ustanove Musei provinciali iz Gorice, ki jo bo Občina Brda dobila v dolgoročno izposojajo. V Galeriji Zorana Mušiča bodo postavljene nove razstavne vitrine za zbirko grafičnih del svetovno znanega slovenskega umetnika 20. stoletja. Grad Dobrovo bo tudi eno od prizorišč Evropske prestolnice kulture 2025, zato mu moramo dati še poseben pečat.

Želela bi si tudi, da bi končno zaživela na novo urejena poslovna cona na Dobrovem. Da bi zainteresirani investitorji zaznali priložnost za nove investicije in ponudbo v coni.«

Petje je zanje energija in sprostitiv

In še Nataša, kakršno vsi poznamo. Če ne bi bila ženska, bi ji rekli slavček: iz drobcenega grla živ, energičen, božajoč sopran. Od rane mladosti, ko je bila članica otroškega in kasneje mladinskega zbora na OŠ Dobrovo, jo spremlja petje. Med absolventskim stažem na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani je pri profesorju Vladimirju Čadežu uspešno zaključila šestletno šolanje solopetja, skoraj tri desetletja poje v Vokalni skupini Vinika, v domači župniji Kozana poje v cerkvenem zboru.

»Veliko ljudi mi reče: ma kako zmoreš vse to? Po naravi sem res živahna, družabna, imam veliko energije in petje mi jo daje še dodatno, me prevzame in me žene naprej, da zmorem. Večkrat je v službi pestro, še posebej pred roki, večkrat grem iz službe kar na vaje. Če me včasih kaj boli, kar ozdravim, ko pomislim na petje. To je energija in sprostitiv! Z vinikami se odlično razumemo, petje nas res povezuje. Je pa včasih dokaj težko uskladiti vse troje: službo, družino, petje. Pri treh fantih, starih 15, 12 in 5 let, je kar pestro. Lahko rečem, da se z mojem dobro usklajujeva, a brez mojega očeta bi otrokom težko omogočila njihove popoldanske dejavnosti (treninki, tekme, glasbena šola, verouk). Naš nono je res taksi na poziv.«

Iva Sivec

Fotografija: osebni arhiv Nataše Jakopič

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Brda

O cestnoprometnih predpisih sklenili pestro košarico aktivnosti

Sredi novembra je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Brda (v nadaljevanju SPV) s pomočjo predstavnikov novogoriške policijske postaje organiziral »osvežitveni« dogodek o cestnoprometnih predpisih (v nadaljevanju CPP). Predavanju so prisluhnili starejši in mlajši, ki so napolnili učilnico matematike na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo.

»Pomočnik načelnika Policijske postaje Nova Gorica David Somensary ter vodja policijskega okoliša Brda Samo Beridan sta se v sklopu predavanja dotaknila vseh sprememb na in ob cestišču, ki smo jim priča v domačem okolju (krožišča, nova kolesarska cesta itd.), ter na kaj moramo biti pozorni, ko se odpravimo v večje mesto. Med ključne poudarke tako lahko umestimo: vožnjo skozi krožišča, vožnjo ob in po kolesarski cesti, ključne prometne znake, enakovredno križišče, vpliv hitrosti na vidni kot, vpliv stopnje alkohola v krvi tako na vidni kot in tudi psihomotorične sposobnosti, vožnjo po avtocesti s poudarkom na pravilnem razvrščanju na avtocestah v primeru prometnih nesreč in zastojev, napačno smer vožnje, varnostno razdaljo, prehitevalni pas, kako se obnašati v primeru interventnih vozil z modro lučjo in kaj v primeru spremljevalnih vozil z modro in rdečo lučjo itd.,« vsebino novembrskega dogodka strne predsednik SPV Občine Brda Miloš Protić.

Udeleženci, med katerimi so prevladovali starejši, so z zanimanjem poslušali napotke obeh predavateljev, ki sta izpolnila njihova pričakovanja. Udeleženci predavanja so ob tej priložnosti s strani SPV Občine Brda prejeli tudi zgibanke *Varno brez telefona*, *Varno brez alkohola* ter *Bodi previden*, poleg tega pa še odsevne trakove, s katerimi bodo bolj vidni, ko se bodo vključevali v promet.

Dogodek je bil četrti v nizu letošnjih aktivnosti SPV Občine Brda. 20. in 21. maja 2023 je sodeloval na vsegoriški preventivni akciji *Hitrost*, katere glavni organizator je bil novogoriški SPV, sodelovali pa so tudi drugi goriški in posoški občinski SPV. Že sredi junija je briški SPV sodeloval na športni prireditvi v organizaciji Policijske postaje Nova Gorica, Športnega društva Ložice in občinskih SPV iz občin Kanal in Brda ter Mestne občine Nova Gorica. Na prireditvi je prvič sodelovala tudi Javna agencija RS za varnost prometa (AVP) z nacionalno preventivno akcijo *Varnost kolesarjev*. Odmevna je bila tudi tretja aktivnost v sklopu oktobrskega dogodka Pumpaj Slovenija v Športnem parku Vipolže, kjer je v soorganizaciji Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda in Kolesarske zveze Slovenije potekal zaključni dogodek državnega tekmovanja v kolesarjenju po koloparkih.

»Cilj je, da letno organiziramo eno do dve predavanji, sicer skupno štiri dogodke na letni ravni,« še poudari predsednik SPV Občine Brda.

Erika Koncut

Fotografiji: Miloš Protić in Teja Jelina

Certifikat Mladim prijazna občina ponovno v Brda

V Brda se mladi radi vračajo, tu se počutijo sprejete

Preloma točka za mladinsko politiko v Brdih je bilo leto 2017, ko je občina prvič pridobila laskavi certifikat Mladim prijazna občina. Takrat smo si zadali bolj strukturirano razvijanje tudi na področju mladih.

Naslednja zelo pomembna faza v postopku razvoja briške mladinske politike je sprejem prve Strategije za mlade v letu 2022. Zaveza Občine Brda, Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda in Mladinskega sveta Brda je, da v obdobju do leta 2027 izpolnimo strateške cilje, ki smo si jih zadali po posameznih področjih. Letos smo na nekaterih ukrepih začeli aktivno delati. Konec leta pa lahko ponosno priznamo, da smo nekaj sklopov strategije prvič izvedli in aktivno pristopili k novim izzivom, ki nam jih nalaga ta dokument.

Aktivnosti, s katerimi smo prepričali komisijo in upravičili ponoven naziv Mladim prijazna občina

V sklopu *participacije mladih* je Mladinski svet Brda izvedel prvo letno srečanje med županom, občinskimi odločevalci in mladimi. Namen je spodbuditi participacijo mladih, vključiti mlade v proces odločanja in približevanje procesa participacije mladih. Naslednji cilj strategije je bila vzpostavitev participativnega proračuna za mlade. Tudi ta je letos prvič zaživel. Mladi so oddali svoje pobude za projekte, ki bi prispevali k boljšemu okolju za mlade v naši občini. Prispele so 4 vloge (predlogi) mladih Brik in Bricev, najboljši projekt pa je že v fazi izvajanja. Z mladinskimi društvi dnevno ohranjamo in krepimo sodelovanje pri pripravi skupnih dogodkov. Pomembno vlogo pri krepitvi mladinskih društev v občini nosi tudi komisija za mladino, ki jo sestavlja 5 članov, od katerih so kar 4 člani predstavniki mladih.

Področje informiranja smo postavili na višjo raven. Vzpostavili smo sistem celovitega informiranja mladih v naši občini (spletna stran Mladi v Brdih), kjer mladi lahko najdejo informacije o možnostih in priložnostih celotnega spektra mladinske politike. V lokalnem časopisu

Briški časnik je mladim na voljo rubrika PoMLAD, kjer lahko izražajo svoja mnenja, obveščajo o zadevah mladih in pri tem niso cenzurirani.

Imamo pa seveda še ogromno dela v naslednji letih na *področju zaposlovanja in izobraževanja ter stanovanjske politike*. Po analizi stanja na področju zaposlovanja in potreb v Brdih smo si s strategijo zadali še dva ukrepa. V vseh programih zaposlovanja (programi za spodbujanje in razvoj podjetništva, programi javnih del in drugi programi aktivne politike zaposlovanja) si občina prizadeva zagotoviti najmanj 25 % koriščenja programov s strani mladih. Drugi ukrep pa je vzpostavitev sistema, ki bo z aktivnostmi (zaposlitveni sejem, srečanje mladih in lokalnih podjetnikov) spodbudil podjetnike zaposlovalce, da dajo priložnost mladim iskalcem zaposlitve ter hkrati motivirajo mlade, da pridobijo dodatne kompetence, ki jim odpirajo vrata na trga dela. Mladinski svet Brda in ZTKMŠ Brda se redno povezuje z lokalnimi iskalcem zaposlitve in informirata mlade o možnostih zaposlitve.

Na področju stanovanjske politike moramo poudariti, da se soočamo s specifikom naše ruralne občine, saj ima v lasti le 5 najemniških stanovanj, ki pa so oddana v trajni najem. Z mladino smo si enotnega mnenja, da bo za reševanje stanovanjske politike v Brdih najbolj optimalna rešitev, da se preuči alternativne možnosti, ki jih naša mala občina ponuja. Dejstvo je, da razen občinskih stanovanj drugih najemnih stanovanj v Brdih ni. Ukrep predvideva raziskavo o tem, kakšne so možnosti za vzpostavitev alternativnih ukrepov za reševanje stanovanjskega problema mladih, kot je na primer ustanovitev stanovanjske zadrage. Opazimo lahko, da so nekateri stanovanjski objekti po briških vaseh prazni, ali pa stanovalci uporabljajo zgolj del celotnega objekta. Prazen del stanovanjskega objekta bi lahko dali v najem mladim parom, družinam. Opravljena bo analiza, rezultati in alternativne možnosti pa predstavljeni lokalni skupnosti.

Verjamemo in aktivno delamo na majhnih aktivnostih, ki bodo do leta 2027 prinesle briški mladini velike spremembe.

Razvoj mladinske politike bo v Brdih napredoval

Področje mladih je zelo dinamično. Skoraj dnevno se soočamo tudi s težavami, nestrinjanji, različnimi mnenji in pogledi. Kljub vsemu se lahko ponosno ozremo v pre-

Certifikat Mladim prijazna občina ponovno v Brda

teklo obdobje in se potrepljamo po ramenih, ker smo s skupnimi močmi mladinsko politiko postavili na novo, višjo raven. To je z dodelitvijo certifikata potrdila tudi nacionalna institucija Inštitut za mladinsko politiko. Dosegli smo določene zahteve, cilje in merila, ki so po predpisih razpisana in veljajo za celo Slovenijo.

Razvoj mladinske politike bo v Brdih napredoval, če ga bomo gradili skupno in povezano. Na eni strani občina in ZTKMŠ Brda, torej odločevalci, na drugi strani pa Mladinski svet Brda in briška mladina.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Mladinski center Brda

Barvite in kreativne aktivnosti

Delavnica izdelovanja okraskov

Jesenske radosti in plodove smo letos povezali v posebno doživetje. Pobarvali smo buče, spletli kite iz koruznih storžev, izdelali martince, nabrali ruj, kaki in želod. Ekipa Mladinskega centra Brda se je skupaj z briškimi otroki in starejšimi v četrtek, 9. novembra, zbrala na jesenski ustvarjalni delavnici in prijetno druženje povezala s koristim. Medgeneracijsko smo se družili, obujali stare briške običaje, ohranjali briško kulturno dediščino, se veliko pogovarjali in nadvse zabavali. Zahvala za to gre Lucijanu Grudini, ki s ponosom in z veseljem deli svojo zakladnico znanja z mlajšimi generacijami, ter tudi pomočnicama Gabrijeli Zamar in Tamari Kristančič. Vse izdelane okraske smo izobesili po ulicah srednjeveške vasice Šmartno, kjer je 11. in 12. novembra potekalo martinovanje. Dogodku smo tako vdahnili domačnost, iznajdljivost in pristnost, kot to znamo le Brici. Po dogodku so otroci koruzo (»sjrk«) tudi »zmrvali«, jo odnesli domov in z njo nakrmili kokoši. Buče pa tudi niso ostale neuporabljene. Po številnih gospodinjstvih so še dneve za tem dišale slastne bučne juhe in njoki.

November je bil tudi pri nas posvečen ozaveščanju o zdravju moških. 29. novembra je ekipa Centra za krepitev zdravja v Mladinskem centru Brda izvajala testiranje telesne pripravljenosti, meritve krvnega tlaka, holesterola in sladkorja ter analizo telesne sestave. Obisk je bil zelo spodbuden. V dveh urah je prišlo na testiranje kar 16 Bricev.

Kaj nam prinaša december?

Ponovno bomo del goriške akcije Pecivo za starejše. Na treh lokacijah v Brdih (Mladinski center, Vila Vipolže, TIC) bomo zbirali pecivo, ga predali Centru za pomoč na domu, kjer ga bodo razdelili med svoje uporabnike. V tednu pred božičem bodo vsi uporabniki storitev ob kosilu tako deležni tudi majhne sladke pozornosti. Čeprav so nekateri med njimi tudi zelo osamljeni, jim

Medgeneracijsko druženje ob briških običajih

lahko ravno s to majhno pozornostjo pričaramo nasmeh na obraz in toplino pri srcu.

V mladinskem centru pripravljamo sproščujočo in odišavljeno novoletno delavnico. Janja nas bo popeljala v svet aromaterapije, saj bo z nami delila nekaj osnov in praktičnih nasvetov o uporabi eteričnih olj. Poleg teoretičnega dela se bomo lahko preizkusili tudi v izkuštenem delu in preučili uporabo eteričnih olj v vsakdanjem življenju tako za koncentracijo kot tudi za učenje in seveda za nego kože. Na koncu pa bomo pripravili tri izdelke: sol za kopel, losjon za telo in piling za obraz. Uporabne zamisli bodo odlična priložnost tudi za prihajajoče novoletno obdarovanje najdražjih.

Mladinski center je 13. novembra postal DIGI informativna točka, zato smo tudi urnik odprtja naših prostorov nekoliko prilagodili. Ob ponedeljkih smo odprti od 8.00 do 16.00, ob torkih in petkih od 12.00 do 16.00, ob sredah in četrtek pa od 8.00 do 12.00.

Vse naše aktivnosti in projekti ter aktivnosti mladih v Brdih so na voljo na naši skupni strani www.mladiv-brdih.si.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Zelena Brda

Občinska delovna skupina pripravlja lokalni energetske koncept

Dragi bralci in bralke, pred vami je nova stalna rubrika, namenjena obravnavi aktualne tematike trajnosti, zelenih tehnologij in prijemov, skrbi za okolje, zniževanju stroškov in odpadkov na širokem področju od kmetijstva, turizma, mobilnosti in povsod, kjer se bodo teme dotikale vsakdanjega življenja Brik in Bricev. V naboru imamo širok spekter strokovnjakov z različnih področij, ki bodo smiselno obravnavali aktualno problematiko in tako pripomogli pri ozaveščanju in podajanju strokovnih nasvetov.

Že od koronskih časov dalje je najbolj vroča tema, ki se predvsem zaradi finančnega vpliva dotika vsakogar izmed nas, energetika. Na vsakem koraku je moč zaznati obilico ponudnikov, ki nas prepričujejo v investicije v sončne elektrarne (SE) in nujnost še pred koncem leta ujeti zadnji vlak t. i. »net meteringa«. Potem so tukaj napovedi o ukinitvah dnevnih in nočnih tarif, časovnih blokih, podražitvi električne energije in le delnem omejevanju cen s strani države za fizične osebe, subvencije se prenašajo iz Eko sklada na Borzen, njihova višina je odvisna od vrste izbranega sistema samooskrbe, aktualni postajajo hranilniki električne energije ali po domače baterije. Soočeni smo z velikim kaosom, ki ga narekujejo hitre spremembe, zato smo energetiko ocenili za najbolj primerno temo pred iztekom leta.

Samooskrba in netiranje

Republika Slovenija sledi ciljem Evropske unije (EU) na področju obnovljivih virov energije (OVE) in učinkoviti rabi energije (URE) skozi nacionalni energetske podnebni načrt (NEPN) kot akcijsko strateški dokument, ki za obdobje od leta 2020 do 2030 s pogledom do 2040 določa cilje na področju razogljičenja, energetske učinkovitosti, energetske varnosti, notranjega trga energije ter raziskav, inovacij in konkurenčnosti. Ob že visoki koncentraciji izrabe hidro energije in omejitvah pri nadaljnjem umeščanju tovrstnih objektov v prostor, nasprotovanja javnosti vetrni energiji ter nejasni časovnici za drugi blok jedrske elektrarne, ostaja sonce edino veliko upanje pri doseganju zavez deleža OVE v končni rabi energije.

Iz zgoraj opisanega je moč sklepati, da bo država še naprej s povratnimi in nepovratnimi sredstvi spodbujala izgradnjo sončnih elektrarn, ki pa so zaradi svoje ključne lastnosti spremenljive proizvodnje praviloma v nasprot-

ju z dejanskimi potrebami po električni energiji, kar za omrežje ob vse večji koncentraciji predstavlja breme in motnjo.

Primer proizvodnje SE in dejanske porabe energije po mesecih.

Zakaj nas prepričujejo v lovljenje »net meteringa« do konca leta? Proizvodnja sončne elektrarne nikoli ne sledi dejanski porabi gospodinjstva in obratno, zato se ustvarjajo viški in manjki, ki jih kompenzira električno omrežje. Netiranje pomeni letni obračun in temelji na razliki med oddano in prevzeto električno energijo iz omrežja. V primeru, da je bilo proizvedene manj elektrike, mora lastnik to razliko v porabi doplačati. Poleg elektrike doplača tudi omrežnino za to isto količino porabljene energije, v kolikor pa je bila proizvodnja višja od porabe, pa te viške praviloma prepusti dobavitelju.

Prednosti netiranja boste ulovili vsi, ki boste do konca leta 2023 oddali vlogo za izdajo soglasja SE in jo do konca leta 2024 tudi zgradili in priključili. Kaj se bo zgodilo z vlogami za soglasje v letu 2024? Pri netiranju se omrežnina plača zgolj za poračunano razliko med oddano in prejeta električno energijo, medtem ko se bo po ukinitvi netiranja omrežnina plačala za vso prejeta električno energijo iz omrežja, ne glede na količino oddane energije, kar predstavlja manj ugoden položaj za lastnika SE. Po domače povedano imamo z netiranjem trenutno brezplačen hranilnik – baterijo v omrežju.

S spremembami postajajo smiselni hranilniki

Poleg ukinitve netiranja je vlada napovedala tudi postopno ukinitve tarif VT, MT in ET (visoka, mala in

Zelena Brda

enotna tarifa), namesto tega uvaja kar pet tarifnih sistemov v različnih časovnih blokih. Skupek vseh ukrepov bo nujen za usmerjanje uporabnikov pri priklopljanju večjih porabnikov (polnjenje električnih avtomobilov, toplotne črpalke) s ciljem zagotavljanja stabilnosti električnega omrežja.

Navedeni ukrepi bodo poleg postavitve SE še bolj spodbudili postavitev električnih hranilnikov, ki jih je Eko sklad že sedaj izdatno subvencioniral (500 evrov/kW kombinacije SE + hranilnik namesto 50 evrov/kW v primeru samo SE). Velika sprememba je tudi prekinitev subvencioniranja s strani Eko sklada in prenos na Borzen, kjer že od novembra izdatno subvencionirajo kombinacijo SE + hranilnik, vendar trenutno zgolj za pravne osebe. Subvencije so s strani Borzena za fizične osebe ponovno napovedane v marcu 2024.

Primer električnih hranilnikov Tesla Powerwall

Energetske skupnosti

Občina Brda je ustanovila delovno skupino za pripravo lokalnega energetskega koncepta (LEK) za naslednje desetletno obdobje. LEK med drugim predvideva tudi popis primernih stavb v občinski lasti z večjimi površinami streh v dobrem stanju za postavitev SE, ki odpirajo vrata konceptom energetskih skupnosti. Enostavno povedano, kdor si SE ne bo želel postaviti na lasten objekt, se bo lahko virtualno priklopil na energetska skupnost in tako zagotovil obnovljiv vir energije po vnaprej dogovorjeni, praviloma nižji ceni. Z decentralizacijo in digitalizacijo je namreč mogoče električno energijo proizvajati na eni lokaciji in jo uporabljati na več drugih lokacijah, kar je velikokrat zelo smiselno v primeru nezmožnosti postavitve SE na zaščitene območjih (npr. objekti pod kulturno dediščino).

Občina trenutno skupaj z usmerjevalno skupino LEK preučuje javne objekte na Dobrovem, Humu, v Vipolžah, Višnjeviku in Kojskem. Po zadnjih informacijah Borzen v začetku leta 2024 napoveduje zelo visoke subvencije v višini 850 evrov/kW inštalirane moči za javni

sektor, kamor sodijo tudi občine, kar bi morali v Brdih vsekakor izkoristiti. Od energetskih skupnosti bodo imeli korist tako javni objekti v lastništvu občine kot tudi občani in občanke, ki bodo izkazali interes priklopa na tovrstno skupnost.

Primer električnih hranilnikov Tesla Powerwall

Zaključek

Kaj torej storiti v trenutnih hitro spreminjajočih se razmerah tako z zakonodajnega vidika kot s strani sprememb pri subvencijah in napovedi visokih cen električne energije tudi v prihodnje? V kolikor imate visoko porabo električne energije oziroma razmišljate o zamenjavi ogrevalnega sistema na toplotno črpalko in mogoče nabavi električnega avtomobila, je investicija v SE smiselna. V tem trenutku je smiselna oddaja vloge za soglasje do konca leta z zavezo izgradnje in priklopa SE do konca leta 2024 in s tem lovljenje ugodnejšega netiranja. Z napovedanimi spremembami tarifnih sistemov in napovedanega izdatnega subvencioniranja kombinacije SE + hranilnik vključno z energetskimi skupnostmi pa tako EU kot Slovenija zagotavljata smiselnost vlaganja v OVE tudi po izteku netiranja.

Robert Feri in Rajko Leban

Primer energetske skupnosti Kanal ob Soči s postavitvijo večje SE na javnem objektu

Uredniški odbor Briškega časnika v galeriji Oskarja Kogoja

Smisel vsega je, da človek raziskuje in se razvija

Ko se je oblik napojilo oko in dovolj podatkov vsrkalo uho, je prišel. Oskar Kogoj, umetnik svetovnega slovesa in prepoznavne pisave, ki se oplaja s pisavo narave, popotnik med svetovi in kulturami, ambasador slovenske kulturne dediščine, dedič mojstrov iz rodnega Mirna, kjer si je v hiši svoje matere uredil izjemno galerijo. Zapisan svojemu kraju, družini, zeleni reki, ki teče mimo njegove hiše in s sabo nosi topli val Mediterana, mirenki ravnici, odprti v mediteranskem duhu. Starša sta za svojega sina sicer želela drugačno poklicno pot, a strast do oblikovanja, ki se je bila pokazala že pri štiriletnem Oskarju, ko je po obali Sesljana pobiral pokrovčke coca-cola in jih tolkel v krožničke, je bila odločilna.

Danes je Kogoj sinonim za vrhunsko oblikovanje, za dovršenost in izčiščenost oblike, za odkrivanje nevidnega. Tistega, kar je »zadaj, za vogalom,« kakor so profesorji govorili študentom beneške umetniške akademije. Njegova dela hranijo v Muzeju moderne umetnosti v New Yorku, Izraelskem muzeju v Jeruzalemu, Muzeju umetnosti v Filadelfiji, Muzeju likovne umetnosti v Budimpešti in drugod. V svojih domovih jih imajo kronane glave, predsedniki, ministri in drugi visoki politični in verski predstavniki. Nima pa umetnikovega znamenitega konjiča z vaške situle Kogojev duhovni učitelj Sai Baba. Konjiča je guru iz umetnikovih rok sicer sprejel, se zanj zahvalil, a ga potem vrnil avtorju s priporočilom, »naj mu služi kot svetinja«.

Tako, kakor izjemen Kogojev opus »estetike po meri človeka« očara s svojo bogato prefinjenostjo, začara tudi galerija sama. »Želel sem postaviti galerijo,« pravi Kogoj v letos izdanem katalogu, »kjer bi ljudem ponujali simbole, ki govorijo o izkušnjah in o božanskosti človeka«. Galerijo vodita umetnikovi hčeri Katjuša in Nataša, ki sta »na Miklavža« prijazno sprejeli člane uredniškega odbora Briškega časnika in spregovorili o svojem očetu, »dokler ne pride, ker potem bo on veliko govoril o drugih stvareh«.

In je res veliko govoril o mnogočem. O najstarejšem simbolu, ki ga poznamo Slovenci, dvojni piramidi,

Uredniški odbor Briškega časnika v Kogojevi galeriji v Mirnu

ki predstavlja tisto, kar je NA zemlji, in tisto, kar je V zemlji, torej tisto znotraj in tisto zunaj. O svojem prepričanju, da imamo Slovenci najstarejši jezik na svetu in da smo vedno hrepneli po spoznanju. O svoji duhovni usmeritvi, ki je ustvarjanje dobrega in lepega, o umetnosti, katere poslanstvo je, da prebujajo ljudi. O svojem prepričanju, da mora človek služiti sočloveku tako, da zanj dela samo tisto, kar je dobro. O vseobčnem smislu, ki je v tem, da se človek razvija in odkrije potencial, ki ga nosi v sebi. O smislu človekovega življenja, o njegovem večnem spraševanju: kdo sem, od kod prihajam, kam grem? O naravi, ki nam daje vse, ki je oblika čiste energije, ki navdušuje, nahrani in pomirja.

Razkaže vsak izdelek, razkriva tisto, kar je »zadaj«, in za predah postreže s hudomušno prigodo iz časa, ko se je vpisal na študij industrijskega oblikovanja v Benetkah. Na koncu enotedenskih izpitov je na vprašanje komisije, kakšne izkušnje ima (kar pomeni, kako je nekdo iz Jugoslavije prišel v Benetke), šaljivo odgovoril: »S kanujem po reki Vipavi do Ogleja in od tam do Benetk.« Profesorji so bili nad odgovorom osupli, a ko je bodoči študent iz žepa potegnil fotografijo kanuja, ki ga je bil sam izdelal in poslikal, niso skrivali navdušenja in Kogoj je z najvišjim številom točk in pohvalo opravil izpite.

»Na pet stvari morate biti pozorni v vsakdanjem življenju,« je Kogojeva popotnica. »Prva stvar, sledite resnici, druga, ravnajte pravilno, tretja, ne ubijte nobenega živega bitja, četrta, živite v miru, in peta, živite brez nasilja.«

Besedilo in fotografija: Iva Sivec

Briške družine v Prekmurju

Med Muro in Ledavo leži primorsko-kraška vas

Na skrajnem severovzhodu Slovenije, stisnjena med reki Muro in Ledavo, leži primorsko-kraška vas Benica.

Pred več kot 100 leti, ko so na soški fronti divjali srditi boji, so bili prebivalci Primorske in Istre prisiljeni zapustiti svoje domove in se podati v begunstvo. Naši rojaki so odšli na vse strani sveta.

Veliko število Primorcev in Istranov, več kot 6000, se je podalo tudi na Štajersko v bližino Ptuja. Nastanili so jih v taborišče Strnišče, danes Kidričevo, kjer so živeli dolga štiri leta. Po agrarni reformi leta 1922 so jim v odkup ponudili zemljišče v kraju Benica v bližini naselja Pince Marof v Prekmurju. V pol leta jim je uspelo postaviti svojo barakarsko kolonijo ter 33 lesenih hiš za 32 družin in šolo. Material za gradnjo so pridobili z razgradnjo begunskega taborišča v Strnišču. Zemljišče, ki jim je bilo ponujeno in ki so ga morali kupiti, je bilo zelo močvirnato in ga je tudi poplavljal. Kot begunci so imeli tudi težave z lokalnim prebivalstvom, ker jih niso sprejeli za svoje. Takoj po prihodu v Benico so ustanovili osemletno osnovno šolo.

Do druge svetovne vojne so si kar opomogli, kupili so živino ter kultivirali polja in njive.

Nato je prišla druga svetovna vojna. Ponovno so izgubili vse. Bili so izgnani v delovno taborišče v Šarvar na Madžarsko. Po končani drugi svetovni vojni so se vrnili v izropane domove. Ponovno so morali začeti znova.

Pretežno kmečki priseljenci iz naših krajev so s seboj v Prekmurje prinesli kulturo in znanje. Tako so začeli gojiti radič, šparglje, razno povrtnino in tudi sadje, še posebej češnje. Pridelke so prodajali v okoliških mestih vse do Zagreba in Maribora. Izdelovali so tudi mlečne izdelke, maslo in skuto in bili po njih zelo čislani. Značilno je bilo bogato kulturno in družabno življenje.

Danes v Benici živi le še četrtnina potomcev takratnih ustanoviteljev in graditeljev vasi Benica. Prisotne ob prireditvi ob 100. obletnici vasi Benica je nagovoril pisatelj Tone Partljič in spomnil na trpljenje beguncev tako včeraj kot danes.

V Benici se je naselila tudi družina Viktorja Polenčiča iz Kojškega, rojenega leta 1882, po poklicu kmeta. Poročen je bil z Getrudo Perko, rojeno v Begunjah leta 1886. V Benico so prišli iz taborišča v Strnišču (Kidričevo) leta 1922. Med drugo svetovno vojno leta 1942 so bili skupaj z ostalimi kolonisti iz Benice internirani v delovno taborišče Šarvar na Madžarsko. Po vojni so se vrnili v Benico. Zaradi tuberkuloze so jim že pred vojno pomrli vsi otroci. Ostane samo najmlajši sin Viktor, rojen leta 1921 v taborišču Strnišče. Viktor se je ukvarjal s čebelarstvom in kmetovanjem. To dejavnost je nadaljevala po njegovi

Prireditev ob 100. obletnici vasi Benica

smrti žena Gertruda. Na Benici ni več potomcev družine Polenčič.

V Prekmurju so nastale kolonije Primorcev in Istranov tudi v naseljih Petišovci Marof, Pince Marof, Kamovci-Žitkovci in v Dolgi vasi-Dušanovci.

V koloniji Pince Marof so se naselile briške družine Ivana Bense, kmeta iz Podgore, in Josipa Čopreža iz Vipolž, tudi kmeta. V koloniji Kamovci-Žitkovci se je naselila družina Franca Melina iz Pevme. Kolonija Dolga vas-Dušanovec je nastala med majem 1932 in septembrom 1934. Tam so se naselile briške družine Antona Gravnarja, Ivana Gravnarja, Izidorja Radikona in Alojza Valenčiča, vsi so bili kmetje iz Podsabotina, ter čevljar Josip Valenčič, prav tako iz Podsabotina.

Vir: *Benica novi dom*, avtor Stanko Bensa. Za ohranjanje spomina na te dogodke izpred 100 leti skrbi Društvo Primorci in Istrani v Prekmurju. Danes potomci Primorcev in Istranov v Prekmurju živijo tudi v mestih in naseljih Petišovci Marof, Pince Marof, Kamovci-Žitkovci, Dolgi vasi-Dušanovci, kjer so se njihovi predniki naselili pred mnogimi leti.

Jordan Kodermac
Fotografija: Stanko Bensa

Tehniški dan za devetošolce

Devetošolci smo 25. oktobra v okviru tehniškega dne v treh skupinah spoznavali poklice in sebe na Šolskem centru Nova Gorica.

80-letnica bombardiranja vasi Podsabotin

Spominska slovesnost

Krajevna organizacija borcev za vrednote NOB Brda in Občina Brda sta se v nedeljo, 24. septembra, poklonili spominu na deset žrtev bombardiranja vasi Podsabotin z žalno slovesnostjo, ki je bila na tamkajšnjem pokopališču.

Zgodovinske dogodke tistega časa je na kratko osvetlil govornik Karlo Passoni, podpredsednik KO borcev za vrednote NOB Brda:

»V zadnji tretjini meseca septembra in prvi polovici oktobra 1943 so Nemci že začeli z bombnimi napadi, tudi iz zraka, s požigi in streljanjem civilistov. Tako so 21. septembra kruto oznanili svoj prihod v Števerjan ... Istega dne so nemška letala spustila bombe tudi na Podsabotin. Najhuje je bilo v osrednjem delu vasi, okoli cerkve sv. Nikolaja. Potem, ko so letala odletela, so na vas še vedno streljali z Oslavja. Bolj ali manj so bile porušene vse hiše, cerkev, župnišče in šola. Deset ljudi je bilo mrtvih, med njimi štirje otroci do desetega leta starosti, dva pa ranjena. Žrtve bombardiranja Podsabotina so bili: Vid Kumar, Cecilija Kumar, Marija Kumar, Marta Kumar, Frančiška Kumar, Jožef Pintar, Alojzija Pintar, Katerina Komavli, Albin Terčič in Frančiška Terpin. Vsi so pokopani v skupnem grobu na vaškem pokopališču. 29. novembra 1984. leta so takratne DPO (družbeno politične organizacije) in krajsani Podsabotina grobnico uredili in postavili nove nagrobnike z imeni žrtev (na fotografiji).

Po teh dogodkih se je še povečalo število odhodov v partizane, ki so se zbirali v Podsabotinu.

Letos beležimo tudi 80-letnico ustanovitve prve briške čete. V Podsabotin se je že konec maja ali prve dni junija, po borbi na Nanosu, zateklo na Breg in Mlako nekaj partizanov. Vodil jih je prvi briški partizan Albert Bole - Miloš

iz Snežatnega, ki je pozneje junaško padel v Lokovcu. Med prvimi partizani sta bila iz Podsabotina Mirko Zimic - Miro in Anton Štanfel - Triglav, oba sta med vojno izgubila življenje. Tem partizanom je dobavljala hrano in kuhala Angela Drufovka. Od tedaj dalje so se od časa do časa pojavljale razne skupine partizanov, ki so taborile v prvem partizanskem taborišču v Vamorju. Zaradi varnosti se je pozneje taborišče prestavilo v Planine. Hrano in vse druge potrebščine so tem partizanskim skupinam preskrbovali aktivisti iz Podsabotina, Huma, Kojškega in Brestja. V spomin na ta prva taborišča stojijo spominska obeležja.

Naša naloga je, da jih ohranjamo in da našo junaško zgodovino prenašamo na mlajše rodove.« Delegacija Podsabotincev je položila lovorov venec. Sledila je minuta tišine in častni pozdrav praporščakov, ki so bili postavljeni ob grobnici. V kulturnem programu je sodeloval MoPZ Srečko Kumar Kojško pod umetniškim vodenjem Aleksandra Sluge ter Larisa Munih Kumar, Nemi Begić in Eli Begić, recitatorke iz Podsabotina.

Udeleženci in nastopajoči so se po slovesnosti družili ob prigrizku in pijači pri Korenjakovih.

avtor je Milena Beguš
Fotografija: Majda Korenjak

Briško kosilo

Po tradicionalnem slovenskem zajtrku je v šoli zadišalo še briško kosilo. 23. novembra so sedmošolci (izbirni predmet SPH) učencem 6. razreda pripravili toč iz graha in belo polento, za poslastico pa jabolčno čežano, ki so jo dopolnili s sveže spečenim piškotnim drobljencem in smetano. Postreženi šestošolci so bili zadovoljni. Mladi kuharji si zaslužijo pohvalo in zahvalo.

Mentorica Vojka G. Mozetič

Dan spomina na mrtve

Če ni spomina, ni dejanj

Letošnja spominska slovesnost pri spomeniku v Gonjačah je bila kljub dežju dobro obiskana. Uvodoma je Pihalni orkester Brda zaigral slovensko himno. Moderator Dominik Rusjan je po kratkem nagovoru k besedi povabil letošnjo govornico Nadjo Šfiligoj, predsednico SD Brda.

V svojem nagovoru je med drugim dejala: »Besede padlih so za vedno utihnile. Mi pa premalo govorimo o teh dogodkih našim otrokom, vnukom. Premalo jim o tem pripovedujemo. Pričevalcev tistega časa je vedno manj, tako spomini izgubljajo svojo moč. Čeprav se zavedamo, da miru ni mogoče ohraniti s silo in da je to mogoče doseči samo z razumevanjem, se sprašujem: Kako bodo današnje in bodoče generacije razumele pomen vrednot NOB, če dovoljujemo, da se spominu na previsoko ceno vojne jemlje sijaj in zmanjšuje moč njegovega sporočila? Če ni spomina, ni dejanj in kar še posebej skrbi, je prav odsotnost dejanj.«

Dotaknila se je problema sedanjih migracij in posledično zapiranja meja znotraj Evropske unije. To ni rešitev, ampak podpora šibkejšim državam, njihovem gospodarskemu in družbenemu razvoju. Spomnila je tudi na praznični dan reformacije, ki je kot versko, družbenopolitično in kulturno gibanje v 16. stoletju dalo Slovencem prve tiskane knjige, prvo slovnico in s tem slovenski knjižni jezik. Ob častnem pozdravu praporščakov so k spomeniku položili vence, sledila je minuta tišine.

Spominska slovesnost pri spomeniku v Gonjačah

Program komemorativne slovesnosti so oblikovali: Pihalni orkester Brda, Moški pevski zbor Srečko Kumar pod vodstvom Aleksandra Sluge ter učenke in učenci Podružnične šole Kojško Anej Kumar, Noemi Komjanc, Lukas Boltar, Jacqueline Tomažič, Tiara Tronkar, Ema Filej, Rene Fon, Lara Radikon, Lana Štekar, Sanja Mavrič, Lukas Zorč Di Nallo, Zoja Komel in Ela Filej Matjac pod mentorstvom učiteljice Andrejke Gabrovec, na ukulele pa jih je spremljala učiteljica Lara Kodrič.

Besedilo in fotografija: Milena Beguš

Teden otroka na POŠ Kojško

V okviru Tedna otroka, ki ima v letošnjem šolskem letu temo »Zakaj in zatoji radovednosti«, smo na Podružnični šoli Kojško v 2. in 3. razredu gostili Tanjo Passoni, ki je po poklicu prevajalka. S svojim navdušenjem nas je popeljala v svet prevajanja in nam predstavila svoj izjemno raznolik poklic. Skupaj smo se potopili v prevajalsko delo, preučevali zanimive besede in spoznali nekaj izposojenk iz angleškega jezika.

Nadaljevali smo z delavnico, kjer so učenci iskali vprašanja in odgovore v otroški strokovni literaturi. To je bila odlična priložnost, da so izboljšali svoje jezikovne spretnosti, se naučili nekaj novega o prevajanju ter bolje razumeli pomen različnih jezikov in kultur.

V nadaljevanju so učenci izdelali igro spomin, ki je vključevala ilustracije in zapis besed v angleškem ter slovenskem jeziku. Ta igra bo v prihodnje učencem omogočila še boljše učenje in raziskovanje besed v angleškem jeziku.

Predstavitve poklica prevajalke

Želeli bi se iskreno zahvaliti Tanji Passoni za njen obisk in izjemen prispevek. Njeno strastno predstavitve prevajalskega poklica zelo cenimo. Njeno navdušenje je nedvomno navdihnili naše učence, da raziskujejo svet jezikov in različnih poklicev. Takšne obiske in delavnice bi morali zagotoviti pogostejše, saj obogatijo našo učno izkušnjo, spodbujajo radovednost učencev ter razvijajo njihovo ustvarjalnost.

Slovesnost ob dnevu spomina na mrtve v Medani

Tudi v spomin na tihe žrtve

1. november je poseben dan, ko se zbiramo na pokopališčih in ob številnih spominskih obeležjih. Nemir vsakdanjega življenja nam pogosto ne dovoljuje obstati ali vsaj za trenutek pomisliti na vse tiste pokojne, ki jih spoštujemo in imamo radi. Spominske slovesnosti ob dnevu spomina na mrtve so priložnost, da ob grobovih in številnih pomnikih bogate zakladnice osebnega in kolektivnega spomina črpamo zglede naših prednikov za našo sedanjost in našo prihodnost.

»Izkušnje in zgodovina učijo, da se narodi in vlade iz zgodovine niso nikoli ničesar naučili in da niso nikoli ravnali v skladu z lekcijami, ki so jih iz nje morda potegnili,« je zapisal nemški filozof Georg Hegel.

Pravi ljudje napredka so namreč tisti, katerih izhodišče je globoko spoštovanje preteklosti, predvsem tiste, ki je usodnega pomena ne le za posamezen narod, ampak za celotno človeštvo, in pomemben mejnik za bodočnost. Tak mejnik je bila tudi druga svetovna vojna.

Vsakoletni obiski ob spomeniku v Medani so namenjeni prav temu – obujanju spomina na vse, ki so za svobodo domovine in slovenskega naroda dali največ, kar so imeli. Svoja življenja.

Na letošnji komemoraciji je nastopil moški pevski zbor Ludvik Zorzut, program pa sta obogatili učenki Osnovne šole Alojza Gradnika Tinkara in Teja. Zbrane je nagovoril

Spominska slovesnost ob dnevu spomina v Medani

predsednik Krajevne skupnosti Medana Valter Kocina.

Udeleženci so se na komemoraciji spomnili tudi na tiste manj slišane, tihe žrtve, ki se jih je vojna prav tako, če ne še huje, dotaknila. Ženske, na katere so med vojno padla številna bremena, so prevzele številne vloge. Poleg skrbi za svoje može in sinove, so skrbele za preživetje vse družine. Predvsem na podeželju so morale prevzeti tudi najtežja kmečka opravila. Bile so žene, matere in borke z veliko začetnico, ki so, mogoče na manj opevan način, izborile vojno s svojim pogumom, hrabrostjo in voljo po svobodi ter domovini, tako kot vsi ostali.

D. R.

Fotografija: Andrej Colja

Sprehajalnica po Kapeli nad Novo Gorico - delavnica v okviru projektov Unesco

Devetošolke spoznavale dragocenosti Kostanjevice

Za sedem devetošolk je bil 5. oktobra pouk nekoliko drugačen. Udeležile so se zgodovinsko-umetniške literarne delavnice na Kostanjevici nad Novo Gorico, ki jo je v okviru Mreže Unesco pridruženih šol organizirala Biotehniška šola. Na Kostanjevici ali Kapeli, kakor hrib imenujejo domačini, sta že v 17. stoletju stala samostan in samostanska cerkev, ki v sebi skrivata dragocene bisere naravne in kulturne dediščine. Učenke so v skrbno načrtovanem »sprehodu« po Kapeli spoznale tri dragocenosti, ki so vpisane v Register nepremične kulturne dediščine - samostansko cerkev z vsemi njenimi skrivnostmi, grobnico Burbonov s posmrtnimi ostanki zadnjih članov te francoske rodbine ter Škrabčevo knjižnico z izjemno starimi in redkimi knjižnimi deli, kjer ima še prav posebno mesto podpisan izvod Bohoričeve slovnice Zimske urice. Za piko na i so se učenke preizkusile v

Sprehajalnica po Kapeli nad Novo Gorico

restavraciji, tako da so oblikovale štukature po vzorcih, ki jih najdemo v cerkvi, manjkala pa ni niti pokušina kostanjeviškega presneca - krhkega, bogato nadevanega peciva iz nekvašenega testa, ki so ga že pred sto in več leti pekli menihi v kostanjeviškem samostanu.

50. obletnica Društva upokojencev Dobrovo

Pet desetletij bogate zgodovine, druženj, izletov in humanitarnosti

Ste se kdaj vprašali, koliko truda in organizacije je potrebno, da nek dogodek uspe? Ni pomembno kak, lahko je to le navaden rojstni dan. Na kaj vse pa je potrebno pomisliti, da uspe dogodek tako velikih razsežnosti, kot je bila proslavitev 50. obletnice delovanja Društva upokojencev (DU) Dobrovo 22. oktobra v Vili Vipolže? Koliko ur sestankov upravnega odbora društva, koordinacij, obiskov donatorjev je bilo potrebnih, da se vse skupaj poveže v celoto in prireditve uspe.

O tem, da bo nedelja, 22. oktobra, prazničen dan, smo se odločili prav vsi, ki smo praznje oblečeni hiteli v Vilo Vipolže. V prelepi dvorani je upokojence, povablence in sodelujoče v izjemno dobro pripravljenem govoru nagovorila predsednica društva Vesna Filej. Na kratko je opisala kronologijo 50 let, ki jih je društvo prehodilo, ter ob tem poudarila pomen in doprinos njenih predhodnikov Borisa Rožiča in Sidonije Markovic.

Društvo upokojencev Dobrovo je polno bogate zgodovine, nešteti druženj, humanitarnega dela, lepih trenutkov in skupnih potovanj. Po Vesninah besedah so se v nekem obdobju delovanja društva kar enkrat na mesec odpravili na izlet. Po dolgem in počez so »prevandrali« celotno Italijo in Jugoslavijo.

Tukaj imam sicer pomislek, ali bi si današnji upokojenec ob skromni pokojnini take izlete danes sploh še lahko privoščil.

Sicer pa so z včlanitvijo v društvo upokojencev članom dane možnosti za neštete brezplačne aktivnosti, kot so pohodništvo, novost je ponudba projekta Prostofer, pa razno digitalno opismenjevanje in še bi lahko naštevali. Prednosti včlanitve v društvo prav gotovo so, v njem lahko vsak najde nekaj zase.

Naj se vrnem k več kot uspelemu obeleženju 50 let delovanja DU Dobrovo. Za to, da je vse teklo kot po maslu, je poskrbel vedno odličen in vsestranski povezovalac programa Dominik Rusjan.

Zvrstili so se tudi različni govorniki. Med njimi Zlatko Martin Marušič, ki je predsednik v imenu Pokrajinske zveze društev upokojencev severne Primorske izročil odlikovanje - zlato plaketo ob 50-letnici delovanja društva. Prisotne je nagovorila tudi predsednica Društva upokojencev Kojško Majda Korenjak.

V prijetnem nagovoru nas je pozdravila podžupanja Občine Brda Teja Jelina. Občina Brda je ob tej priložnosti društvu poklonila tudi slastno torto velikanko.

Dan je bil res lep, poln pozitivne energije in čustev. K temu so pripomogli mladi nastopajoči talenti. Koliko jih

Kvartet Kvartin s pesmijo počastil dobrovske upokojence

Vesna Filej, podpredsednica DU Dobrovo in Zlatko Martin Marušič, predsednik Pokrajinske zveze društev upokojencev severne Primorske

imamo v Brdih, ki so znali suvereno zapeti, recitirati, igrati na razne inštrumente in nastopili kot ansambel. Imeli so lepo priložnost, da se izkažejo pred nonami in nonoti. Marsikateremu med nami se je orosilo oko in bilo toplo pri srcu. Ko smo poslušali recitacije o noni, ki gre zjutraj po 6 jajc in jih prinese domov šele zvečer, pa o noni, ki med pripovedovanjem pravljice zaspi, pa o njenem tako velikem ušesu, da sliši vse želje dragih vnukinj in vnukov ...

Dogodku je dal piko na i odlični Kvartet kvartin, ki nastopa samo še izjemoma. V hecu je bilo izpostavljeno, da bo v bodoče naš hišni bend, mi pa njegovi sponzorji.

Prijetna popestritev je bil tudi skeč Lidije in Lilijane, ki je celotno dvorano nasmejal in pripravil na druženje, ki je sledilo v kleti Vile Vipolže. Tam smo lahko preizkušali različna vina briških vinarjev, jedli pršut in sir ter slastne

50. obletnica Društva upokojencev Dobrovo

njoke in paniranega piščanca ter se posladkali s slastno torto.

Toliko vas je bilo, ki ste pomagali dogodek ovekovečiti in dokumentirati (fotograf Jure Batagelj), ozvočiti (Matej Audioholik), otroke pripraviti (mentorici Valentina Bevčar Stanič in Marjetka Zavrtanik) in še bi lahko naštevali.

Dogodek je več kot uspel po zaslugi organizatorjev, pa tudi vseh nas, ki smo s seboj v Vilo Vipolže prinesli obilo dobre volje in pozitivne energije. Ko pa pomislim še na Vesno, našo predsednico, ne najdem besed, ki bi opisale njene osebnostne in organizacijske sposobnosti.

Velika zahvala gre vsem donatorjem, ki se jim ob tej priložnosti društvo upokojencev iskreno zahvaljuje. To so ZTKMŠ Brda - Vila Vipolže, Občina Brda, Darko Kovšca s. p., Venko, A-market, DeCarnis mesnice, Klet Dobrovo, Mercator ter vinarji Edi Simčič, Moro, Teza, Piro, Ronk, Peršolja Dejan, Benedetič, Gradišcuta, Kristalvin, Sirk Valter, Sirk Aljoša, Erzetič Višnjevnik, Kristančič Dušan in Marko, Kabaj, Radikon, Dobuje, Sosolič, Šibav Danjela, Sirk Marko in Miha, Reja Emeran, Čarga in Belica.

Mariza Prinčič

Fotografija: Jure Batagelj

Za uspešno praznovanje gre zahvala vsem donatorjem

Skeč Lidije in Lillijane je popestril dogajanje v Vili Vipolže

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

Učenci s petjem presenetili upokojence

Naše pevke Angela, Vita, Pavla, Ameli, Vita in Ešli ter recitator David so razveselili upokojence ob praznovanju 50. obletnice Društva upokojencev Dobrovo.

Društvo upokojencev Dobrovo

Lepa druženja briških upokojencev na planinskih poteh

Društvo upokojencev Dobrovo skrbi za naše dobro telesno počutje. V zadnjih mesecih smo se udeležili kar dveh organiziranih pohodov, ki ju je vodila naša izkušena planinka Ivanka Zuza.

Prvi pohod je 4. oktobra potekal od Gradu Dobrovo, preko Snežec, do Jermanovega novega vinograda s cerkvico ter spustom v dolino, kjer smo obiskali vse tri nekoč aktivne mline med Vedrijanom in Višnjevikom ter se vrnili do zbirnega mesta pri Gradu Dobrovo. Miogrede smo prehodili kar 10 kilometrov.

Drugi pohod pa se je zgodil 17. novembra. Naš cilj je bil vrh Sabotina. Pot smo pričeli na odcepu, ki vodi k lovski koči na Sabotinu. Ivanka je pot izbrala na način, da nas je vodila malo po cesti, malo po planinski poti, pa po stezi čez travnik, spet po cesti in nato po planinski poti do cerkvice svetega Valentina ter po skalnati stezi na vrh Sabotina. Nazaj grede smo šli po strelskem jarku, delno po cesti in stezi mimo lovske kočice ter do našega izhodišča. Prehodili smo kar 14 kilometrov.

Na obeh pohodih je bilo vzdušje enkratno, zato iskreno vabljeni vsi, ki vas tak način druženja veseli, da se nam pridružite na naših naslednjih poteh. Pot vedno prilagodimo udeležencem in tako ni bojazni, da je ne bi zmogli. Ne bo vam žal.

Mariza Prinčič za Društvo upokojencev Dobrovo

Društvo upokojencev Kojsko

Številne jesenske aktivnosti

Prvi oktober kot mednarodni dan starejših v tujini pa tudi v Sloveniji praznujemo že 33 let. Na ta dan se veliko govori in piše o starejših o njihovem položaju v družbi, predvsem pa o odnosu do starejših – o njihovih pravicah. V počastitev tega praznika smo predstavniki DU Dobrovo in DU Kojsko obiskali stanovalce Doma upokojencev Podsabotin in jih obdarili s sladkimi dobrotami. Razveselili so se našega obiska in skupaj smo se poveselili ob spremljavi nepogrešljive harmonike.

Obisk v Domu upokojencev Podsabotin

V oktobru smo se člani DU Dobrovo in DU Kojsko udeležili delavnice uporabe pametnih telefonov. Delavnice Mobilni heroji so namenjene starejšim nad 55 let in so poleg določene teme prilagojene potrebam in željam udeležencev delavnic. Kar nekaj članov obeh društev se

Mobilni heroji

Društvo upokojencev Kojsko

Izlet v Vojvodino

je udeležilo tečajev, ki jih organizira Ljudska univerza Nova Gorica (LUNG) v sklopu projekta Skupaj v digitalni svet. Osvajali in utrjevali smo znanje o pametnih telefonih in o povezovanju le-teh na druge medije.

Od 14. do 16. oktobra smo se člani DU Kojsko podali na izlet »Kulinarična Vojvodina«. Kot že sam naslov pove, je udeležencem izleta ponudil priložnost, da smo spoznali bogato kulinariko in kulturo Vojvodine. V treh dneh smo si ogledali številne kraje, kot so Sremske Karlovice, Novi Sad, Subotica ... Med drugim smo obiskali tudi Petrovaradinsko trdnjavo. Na posestvu Brače Kravić smo se seznanili z žganjekuho in pogostili so nas z vojvodinskimi specialitetami. Udeleženci smo na izletu uživali in skupaj načrtovali nove priložnosti za druženje.

Novembrski Martinov izlet članic in članov DU Kojsko je spremljalo prijetno razpoloženje. V prestolnici Bele krajine Metliki smo si ogledali lokalne zanimivosti ter okušali lokalne dobrote in veselo martinovali. Veliko smeja in dobre volje pa je bila deležna šolska ura v Bistri buči v Radovici. Kot se spodobi, smo Martinov izlet zaključili na turistični kmetiji ob dobri hrani, pokušini

Martinov izlet v Belo krajino

Balinarke v Tolminu zasedle tretje mesto

vin v gospodarjevi kleti ter plesu. Takšni izleti so priložnost za nova doživetja, nova prijateljstva in predvsem priložnost za druženje na malo drugačen način.

Aktivne so bile tudi balinarke in balinarji DU Kojsko. Ženske so sodelovale na balinarskem turnirju v Kanalu. Turnirja se je udeležilo deset ekip. Naša ekipa se je uvrstila na odlično četrto mesto. Tu se pa uspehi ženske balinarske ekipe še niso zaključili. Na turnirju v Desklah, kjer je sodelovalo devet ekip, smo dosegle odlično drugo mesto in srebrno medaljo. Naš balinarski pohod smo zaključile v Tolminu, kjer smo se prav tako odlično izkazale. Domov smo prinesle bronasto odličje za tretje mesto. Ponosne smo na to, da smo že v prvem letu kot ekipa dosegle čudovite rezultate.

Osrednji balinarski dogodek pa je bil moški balinarski turnir 25. oktobra, ki ga je organiziralo DU Kojsko s pomočjo Balinarskega kluba Goriška brda na balinišču v Vipolžah. Na turnirju je sodelovalo devet ekip. Kljub temu, da domači balinarji niso dosegli vidnejše uvrstitve, je turnir odlično uspel, saj smo za organizacijo in izvedbo dogodka prejeli številne pohvale.

Majda Korenjak

Fotografije: Romina Velušček, Majda Korenjak, Katja Žagar in Roman Korenjak

Utrinek iz zgodovine

Da (ne) bi pozabili

Grafit leta 2020

Malo je še tistih, ki vedo, zakaj je nastal grafit z napisom TU JE JUGOSLAVIJA in še manj je tistih, ki so tovrstne grafite tudi pisali - povsod po Brdih, po celi Primorski in Istri. Zato kratko pojasnilo: po končani drugi svetovni vojni so dve leti, od 1945 do 1947, potekala pogajanja o postavitvi zahodne meje med Jugoslavijo in Italijo, ki so se zaključila s podpisom mirovne pogodbe v Parizu leta 1947. Slovenci ob tej meji nikakor niso želeli, da bi spet pripadali Italiji, saj so 25 let trpeli fašistično nasilje. Zato so v času pogajanj svoje neomajne zahteve po pripadnosti novi Jugoslaviji izražali s številnimi pro-

Grafit leta 2023

testnimi zborovanji in tudi z grafiti. Tako je bil velik del (ne pa v celoti!) slovenskega ozemlja, ki ga je po prvi svetovni vojni dobila Italija, priključen Jugoslaviji, saj takrat še ni bilo govora o samostojni slovenski državi. Zato pa napisi – Tu je Jugoslavija.

Prvotnih lastnikov hiše (na fotografiji leta 2020) napis ni motil. Nekoga pa je zmotil napis Jugoslavija, zato ga je premazal in nad premazom je naknadno nastal napis SLOVENIJA (leta 2023). Morda pa ga je zaskrbelo, da se ne bi ponovila zgodovina.

Besedilo in fotografiji: Milena Beguš

Srečanje sošolk in sošolcev letnika 1973

Prijateljsko druženje in solidarnost v Briški Hiši

Generacija 1973, letos petdesetletniki, ki so skupaj obiskovali osnovnošolske klopi, se je 27. novembra zbrala v Briški hiši na Humu. Skupaj so preživeli prijeten večer. Obujali so spomine, peli in se sladkali s torto, ki jo je spekla ena od sošolk. Druženje so nadaljevali v kleti prijazne sošolke, pri čemer so del denarja, ki je ostal od srečanja, podarili šolskemu skladu OŠ Dobrovo.

L. P. T.

Srečanje 50 letnikov

Igor Simčič prejel značko monaškega kneza Alberta II. za jadrane uspehe

Z najsodobnejšo jadrnico po vseh kontinentih

Ob koncu leta je čas, da se ozremo po najbolj bleščečih trenutkih, ko so po zvezdah segli najuspešnejši iz naših krajev. V imenitnem Monte Carlu je Igor Simčič prejel spominsko značko najelitnejšega med jahtnimi klubi na svetu, Yach Club de Monaco, ki ga vodi knez Albert II. Prav iz njegovih rok je spominske značke za poseben prispevek v jadranju prejela le peščica izbrancev, ki so v zadnjih letih prejeli žlahtni naziv Yachtsman of the Year.

Monaški jahtni klub je eden najkonkurenčnejših klubov na svetu, kjer takšen naziv lahko dobiš. Igor Simčič, ki je z jadrnico Esimit Europa 2 pometel s konkurenco ter osvojil naslov jadralec leta - Yachtsman of the Year 2012, še vedno orje ledino v jadranju, saj je njegova želja predstaviti najsodobnejšo jadrnico, ki bo sporočilo ponesla po vseh kontinentih, projekt pa je že podprl tudi generalni sekretar OZN Ban Ki-moon.

A ne pozabimo, da Igor prihaja iz vizionarske družine klenih Bricev, v kateri je z uspešno zgodbo o rebuli meje presegal že Zvonimir Simčič, ustanovitelj Medota, danes pa to družinsko zgodbo zelo uspešno nadaljuje vnuk Simon.

Eldina Domazet

Knez Albert II. in Igor Simčič

Pregled delovanja Društva briške žene in dekleta v letu 2023

Zelo cenijo znanje vsake članice

Decembra se po navadi ozremo nazaj in pogledamo, kaj smo v preteklem letu dosegli, kam smo šli in katera nova prijateljstva smo sklenili.

Kmalu bomo obeležili 60. obletnico. Začelo se je s prvim Praznikom češenj, takrat še kot Aktiv kmečkih žena. V letu 2011, ko sem prevzela vodenje društva, smo ga preimenovali v Društvo briške žene in dekleta, da bi ga približali ženskam in dekletom, ki niso nujno povezane s kmečko dejavnostjo. Vrata imamo namreč odprta za čisto vse, od otrok do starejših, od študentk do upokojenk. Zelo cenimo znanje vsake članice, saj vsaka na svoj način veliko prispeva.

Društvo trenutno šteje 11 aktivnih članic. Te so Irena, Marija, Nataša, Petra, Sandra, Tilda, Verica, Zlatka in Jana, pa po novem še Flavija in moja malenkost. Rade se skupaj družimo, delamo na stojnicah in predvsem obiskovalcem Brd postrežemo le z najboljšim, kar izhaja iz briškega gastronomske tradicije.

Letos smo imele kar precej delavnic z otroki ter z dijaki slaščičarske šole, udeležile smo se različnih dogodkov (sprejem motoristk iz celotne Slovenije, častni konzuli v Vili Vipolže, predstavitev knjige v Paviljonu, sprejem starodobnikov, Gradnikovi večeri ...) in seveda večjih prireditev, kot so Festival briške češnje in Martinovo ter pohod Alpe Adria Trail, Ekomaratona in še bi lahko naštevati.

V novem letu si želimo, da bi končno našle društveni prostor, primeren za vse aktivnosti društva, in da bi se naše število še povečalo. Zato prav lepo vabim vse Brike, da se nam pridružijo.

Vsem bralkam in bralcem Briškega časnika pa želimo lepe praznike in vse dobro v novem letu 2024.

Silvestra Elen Brašnić Saffigna
Fotografija: arhiv društva

Iz zgodovine Gradu Dobrovo

Od starega, na pol propadlega do današnjega gradu

Na Gradu Dobrovo je kustos Herko Saksida uspel pridobiti pečico dokumentov povezanih z nekdanjimi lastniki stavbe. Zaradi skromnih podatkov, ki jih imamo na razpolago, pa so le-ti toliko bolj dragoceni. Zapis o zgodovini dobrovskega in fojanskega gospostva - Il fevd i Dobra e Fleana (Cenni storici) je kratko povzel Giovanni Battista III. de Catterini Erzberg. V nadaljevanju predstavljamo njegove trditve, ki se začenjajo šele v 17. stoletju, in jih le kratko dopolnjujemo.

Dejstvo je, da je plemiška družina Colloredo dobrovsko posest gotovo dobila že v 16. stoletju. Karl Czoernig je v svojem delu Das Land Görz und Gradisca ugotavljal, da je cesar Maksimilijan I. leta 1501 gospostvo Dobrovo podelil v fevd Frideriku II. Colloredu. Očitno so bile sodne pristojnosti podeljevalne oziroma pridobljene ločeno. Med leti 1603 in 1607 so namreč potekala pogajanja med krminskim jurisdicentom Rajmond VI. della Torrejem in fojanskim jurisdicentom Friderikom II. Colloredom o pravicah za jurisdikcijo v Kojskem. Zapisi kažejo, da je šlo za menjavo in je Rajmond della Torre Frideriku Colloredu v zameno za jurisdikcijo v Kojskem odstopil dobrovsko.

Zaradi vojnih poškodb do nove grajske stavbe, kot jo vidimo danes

V času 16. in 17. stoletja so se tudi na območju Goriških brd odvijali boji med Habsburžani in Beneško republiko. Avstrijsko vojaško poveljstvo je sicer dalo Grad Dobrovo utrditi in spremeniti v oporišče, vendar so beneški vojaki stavbo oblegali in januarja 1616 zavzeli. Beneški kronist Faustino Moisesso poroča, da so oropali grajsko klet. Gotovo je bila stavba v tem času zaradi obleganja poškodovana. Brate Ferdinanda, Rudolfa in Lelija Franca Colloredo je cesar Ferdinand leta 1629 povzdignil v državne grofe in Dobrovo je postalo sedež razširjenega gospostva. Oboje, vojne poškodbe in nov položaj bratov Colloredo, je verjetno botrovalo zidavi nove grajske stavbe, kot jo vidimo danes. Fevd je bil s strani cesarja Leopolda I. 3. aprila 1669 v Milanu podeljen grofu Ludviku Colloredu. Ker je ta umrl brez otrok, je bil fevd z odlokom podržavljen in podeljen državnemu davčni blagajni. Cesar Karel VI. ga je leta 1731 dodelil Mariji Antoniji, vdovi po knezu Montecuccoliju, rojeni Colloredo. Podelitev s strani cesarja pa ni pomenila začetka upravljanja in skrbi za gospostvo, saj se v

Fotografija: Goriški muzej

Grad Dobrovo na freski konec 19. stoletja

urbarju Dobrovega že leta 1700 pojavlja Marija Antonija Montecuccoli kot prejemnica dajatev. Marija Antonija je z oporoko zapustila Dobrovo Camillu Colloredu. Ta ni imel interesa ohraniti dediščine v Brdih in je Dobrovo že leta 1738 zamenjal z bratom Karlom Ludvikom, ki mu je pripustil zemljišča v Nemčiji in na Štajerskem. Zemljišča na Dobrovem in v Fojani so bila opredeljena kot fevdalna in alodialna, kar pomeni, da so bila druga v popolni lasti, brez vseh dajatev in dolžnosti lastnika do druge osebe. Po smrti Karla Ludvika je prešlo Dobrovo njegovemu sinu grofu Karlu Oktaviju. Očitno družina Colloredo za Grad Dobrovo v 18. stoletju ni več skrbela in je redko prihajala v Brda. Opisi stavb in območja Brd, ki so nastali v sklopu oblikovanja vojaških zemljevidov v času med leti 1763 in 1787, grad na Dobrovem opišejo kot »star in na pol propadel«.

Bogata in zanimiva zgodovina gradu in gospostva Dobrovo

Iz dokumenta, ki je nastal v Benetkah leta 1803, je razvidno, da je Janez Krstnik Cattarini (priimek se v dokumentih zapisuje v dveh različicah) lastniku gospostva Dobrovo Janezu Krstniku Colloredu pred 12 leti posodil 9.000 goldinarjev, v naslednjih letih pa še druge večje vsote, ki jih je vknjižil na zemljiščih. Kot poplačilo obresti in dolga je grof Colloredo Cattariniju že takoj v najem odstopil dobrovsko gospostvo z zemljišči. Najem mu je grof Colloredo leta 1803 še podaljšal za 8 let. Iz določil najemne pogodbe je razvidno, da se je Catterini odločil, da bo vzdrževanju stavb namenil 600 lir. Prav tako so mu bili priznani stroški za vzdrževanje bogoslužja v kapeli

Iz zgodovine Gradu Dobrovo

Grb Hieronima IV. Colloreda v viteški dvorani Gradu Dobrovo - fotografija: Katarina Brešan

sv. Antona. Omenja se vsota 400 lir za svete maše, olje in vosek. Od dogovorjene vsote najemnine si je Cattarini pridržal obresti in obrok glavnice. Že dve leti kasneje pa je grof Karel Oktavij Colloredo Cattariniju prodal del svojih posesti v Brdih. Očitno je bil Janez Krstnik Cattarini takrat že ostarel, saj je za sklepanje pogodbe v Benetkah pooblastil sina Ludvika. Dogovorjeno je bilo, da bodo Cattariniji celotno vsoto poplačali do leta 1811. Dokumenti kažejo, da je drugo polovico dobrovske posesti odkupil šele Ludvikov sin Janez Krstnik III. Cattarini tik pred smrtjo leta 1863.

Bogata in zanimiva zgodovina gradu in gospodstva Dobrovo kar kliče po nadaljnjih poglobljenih raziskavah. V prihodnjem letu se obeta strokovno srečanje, kjer bodo zgodovinarji in drugi strokovnjaki še podrobneje osvetlili Grad Dobrovo in njegovo preteklost.

dr. Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Teden otroka

Letošnji projekt Teden otroka je potekal od 2. do 6. oktobra pod geslom »Zakaj in zatoji radovednosti«.

V OPB 1 so se učenci razdelili v skupinice in na asfaltna tla pred šolo s kredami naslikali, kaj imajo radi in kaj jih zanima. Družili so se tudi ob različnih družabnih igrah. S sošolci iz OPB 2 so obiskali »Kino popoldan« ter si ogledali risani film Palčica. Tudi v tem tednu so z zanimanjem prisluhnili mnogim kratkim zgodbam, ki jim jih je prebirala učiteljica ali učenci tretjega razreda. Tako so zaključili tudi nacionalni mesec skupnega branja.

Srečanje letnikov 1983

Kako hitro minejo štiri desetletja življenja

Kako hitro mine čas in kar štiri desetletja življenja, je bila gotovo skupna misel skupine Bricev, rojenih leta 1983, ki so se v začetku oktobra zbrali, obujali spomine, vsekakor pa nazdravili prihajajočim novim dogodivščinam v prihodnjih desetletjih. Objemi, nasmejani trenutki in veliko preplesanih ur bo zagotovo v njihova srca zapisanih z izjemno toplino.

Erika Koncut

Srečanje letnikov 1983

Prostovoljno gasilsko društvo Dobrovo

75-letna tradicija briških gasilcev

Z velikim veseljem lahko povemo, da tradicijo gasilstva v Brdih, ki se je začela leta 1948, uspešno nadaljujemo vse do danes. Tudi pri nas imamo vzpone in padce, vendar z veliko volje, razumevanja in kompromisov znamo vse te ovire preskočiti. Veterani, ki so nam zapustili dediščino, so nam še danes v pomoč.

Če za prerez vzamemo obdobje, ki se je začelo leta 2018, ga lahko opišemo kot pestro. Asfaltirali smo dvorišče gasilskega doma, nabavili kar nekaj osebne in tehnične opreme. Prišlo je obdobje epidemije, ki je v društvu pustilo nemalo ovir, ki pa smo jih uspešno premagali. Druženje, ki je za gasilce nujno ob intervenciji, smo izkoristili tudi za vaje in tekoče delovanje. V tem mandatu smo šli na pomoč na Cerje, Socerb, Trstelj in Korado. V požaru na Krasu se je združila cela Slovenija. Pohvala gre našim 23 operativcem, saj smo z njihovim trdom v 17 dneh, ko so skupaj naredili 795 ur, premagali največji požar v naši domovini. Hkrati smo pomagali tudi na lokaciji italijanskega Krasa. Poleg vsega smo imeli še 195 takih in drugačnih intervencij v naši občini.

Marca 2023 je potekel petletni mandat, ki je bil kar pester zaradi vseh naštetih stvari. Na občnem zboru smo izvolili novega poveljnika. Dosedanji poveljnik Jure Polenčič se je odločil, da bi s položaja odstopil in prevzel funkcijo podpoveljnika. Ob tej priložnosti se mu zahvaljujemo za njegov trud in za vse, kar je naredil v dobrobit našega društva. V nadaljevanju smo soglasno izvolili novega poveljnika, poklicnega gasilca in člana društva Mateja Fabricija.

Časa za počitek ni bilo, saj so v juliju nastopila neurja, zaradi katerih smo reševali po več krajih v Brdih, Čepovanu in Lokovcu. Na terenu je bilo sedem dni 21 gasilcev, ki so skupaj naredili 446 ur. V avgustu pa so Slovenijo zajele poplave, na katerih smo nudili našo pomoč v Črni na Koroškem in Ljubnem ob Savinji z 10 gasilci, ki so opravili 255 ur. 5. in 6. avgusta smo imeli tudi iskalno akcijo pogrešane osebe, na kateri smo sodelovali dva dni (prvi dan z 20, drugi dan s 24 gasilci). Pogrešano osebo smo našli, a žal v tragičnih okoliščinah. Konec oktobra smo šli na pomoč tudi v Kanal, kjer je narasla Soča pokazala svojo moč. Tam smo bili z 9 gasilci, ki so opravili 57 ur pomoči. Skupaj z naštetim smo v letošnjem letu od marca do danes imeli 78 intervencij. Včasih po takih naravnih nesrečah, kjer si moramo izbrati prioriteto nujnosti pomoči, ljudje mogoče pričakujejo preveč od nas.

Ob vseh teh intervencijah smo tudi malce spremenili način delovanja. Ustaljeno vodenje društva ostaja z UO, NO ter z vsemi komisijami, ustanovili pa smo še komisijo za opremo in orodja, ki je dopolnila pomanjkljivosti

Mladina PGD Dobrovo po uspešno zaključenem tekmovanju.

Operativni člani PGD Dobrovo ob pomoči v Črni na Koroškem avgusta 2023 (tretji z leve Matej Fabricijo, poveljnik PGD Dobrovo)

v opremljenosti društva. Ustanovili smo komisijo za mladino, ki je skupaj z osnovno šolo dobila podmladek, ki pridno hodi na vaje in tekmovanja. Komisija za opremo je vsakemu članu dopolnila manjkajočo osebno opremo. Ob vsem tem smo s poklicno gasilsko enoto iz Nove Gorice sodelovali tudi na vajah v šoli na Dobrovem, predstavili smo se v vrtcih Biljana, Dobrovo in Kojsko ter na dnevu oživljanja na Dobrovem. Obiskalo nas je nekaj gasilskih društev iz Slovenije, znova smo vpeljali vaje za operativce ter jih poslali na razne tečaje in usposabljanja na Ig ter v domači regiji.

Organizirali smo izlet za veterane ter pohod po naši Koradi, kjer smo se imeli zelo lepo. Čas beži in nam pri naša tudi slabe reči. Na žalost nas je zapustilo tudi nekaj naših veteranov, ki smo jih pospremili z lepim gasilskim

Prostovoljno gasilsko društvo Dobrovo

Gašenje hiše v Slapniku marca 2023

pagrebom na njihovi zadnji poti. Ostali nam bodo v lepem spominu in tudi zaradi njih moramo gledati naprej.

Pred nami so velike želje, potrebe in zakonske zahteve. Zagotovo je tukaj nov kamion, ki bo zadovoljil zakonu, pa tudi večji požarni varnosti v občini glede na velikost in razvoj tako turistično, gospodarsko, kmetijsko in ekono-mično. V načrtu imamo prizidek (garaža), mogoče pa celo nov dom. Vse to bomo morali rešiti z občino oziroma z županom, komur se moramo zahvaliti tudi za vse do zdaj rešene zahteve in potrebe. Zahvaljujemo se prav vsem, ki so kakorkoli pomagali pri razvoju in delovanju našega društva. Zahvala velja tudi domačim, ki imajo razumevanje za naš porabljeni prosti čas za prostovoljno gasilstvo. Ob tej priložnosti bi občane prosili, naj ob vsaki potrebi po gasilcih zavrtijo telefonsko številko 112.

Gašenje požara na Krasu julija 2022

Zaključili bom tako, da bomo to plemenito tradicijo nadaljevali in nudili požarno varnost še naprej. Voščimo vam še vesel božič in vesele novoletne praznike.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

Za PGD Dobrovo Egon Ivančič, Matej Fabricijo
in Gregor Bevčič

Fotografije: arhiv PGD Dobrovo

Potovanja po Evropi

Spoznavali (in okušali) smo Moldavijo

Ali ste vedeli, da je moldavska vinska klet Milestii Mici največja na svetu? In da na njeni meji leži nepri-znana država Transnistrija oz. Pridnesterska republika, v kateri ni možno plačevati s kreditnimi karticami? Svetlana nam je povedala še veliko drugih zanimivih dejstev ob projekciji fotografij z njenih potovanj po Moldaviji in Transnistriji. Naše druženje smo zaključili s pokušino dveh tradicionalnih moldavskih jedi (plăcintă - ploščata torta in szarlotka - jabolčno pecivo) ob kozarčku avten-tičnega moldavskega vina. Izmenjevali smo naše izkušnje s potovanj po Evropi in širše ter se razšli z obljubo, da se ponovno srečamo na potopisu o kaki drugi deželi.

Irena Marc

Podvig Reneja Birse iz Krasnega

Z mini bagrom po poplavah pomagal Črnjanom

Ob 5. decembru, mednarodnem dnevu prostovoljstva, poleg celoletnega prostovoljnega dela briških gasilcev izpostavljamo še poletni podvig Reneja Birse iz Krasnega, ki se je avgusta po uničujočih poplavah s svojim mini bagrom odpravil v Črno na Koroškem, kjer je domačinom pomagal pri sanaciji.

»Ko sem po televiziji videl posnetke uničujočih poplav, sem takoj ponudil pomoč. Ta mini bager sicer uporabljamo doma, na kmetiji. Tokrat pa je prišel prav tudi za sanacijo po uničujoči ujmi,« pove Rene Birsa iz Krasnega, ko ga slabe štiri mesece po njegovem prostovoljnem poletnem podvigu na drugem koncu Slovenije zmotimo med delom.

»Z avtovleko Štucin smo mini bager pripeljali do Črne na Koroškem. Tam so nas odprtih ust pričakali neponovljivi prizori uničenja, ki ga za sabo lahko pusti takšna ujma. Nafto mi je poravnalo Društvo za podvodne dejavnosti (DPD) Soča, katerega član

Z avtovleko Štucin so mini bager pripeljali do Črne na Koroškem

sem tudi sam, nazaj pa so me pripeljali novogoriški poklicni gasilci,« se spominja Krasenčan.

Deset dni je z bagrom urejal okolico poplavljenih hiš in odstranjeval naplavine v Črni na Koroškem. »Podobnih prostovoljcev je bilo več. Delali smo zelo različno, odvisno od dneva, ampak v povprečju po osem ur na dan. Spoznal sem veliko novih, hvaležnih ljudi in odšel domov bogatejši za še eno izkušnjo,« še pove.

Novogoriški poklicni gasilci so ponudili prevoz domov

Po desetih dneh so mu novogoriški poklicni gasilci ponudili prevoz domov. Na tovornjak so naložili njegovega neutrudnega »rumenega pomagača« in ga varno pripeljali nazaj v osrčje Brd. Rene Birsa je tako Črnjanom avgusta nesebično namenil deset dni, domov pa se vrnil s polnim srcem, ker je lahko pomagal, in s številnimi novimi prijatelji. »Izkušnja je pustila svoj pečat,« zatrdi.

Ana Cukijati

Fotografiji: arhiv Reneja Birse

Terapevt Miha Kramli o pasteh odraščanja v digitalni dobi

Mladi ob ekranih izgubijo stik z realnostjo

Kakšen vpliv in razsežnosti ima uporaba ekranov na mlade, smo preverili tudi pri novogoriškem terapevtu Mihi Kramliju, ki dobro pozna položaj in stanje nekemičnih odvisnosti v Sloveniji med mladimi in odraslimi.

»Vsaka družina je drugačna. Ima svojo dinamiko, način življenja, ritem, različna pravila. V vsaki pa so potrebna pravila glede uporabe novih tehnologij,« poudarja Miha Kramli (na fotografiji), terapevt in vodja Centra za zdravljenje zasvojenosti v ZD Nova Gorica. Nekateri starši vidijo v uporabi novih tehnologij tudi pozitivne lastnosti, saj jih mladi uporabljajo za branje in druge šolske obveznosti. »Seveda, starši moramo vedeti, koliko časa otrok preživi na računalniku, spletu, telefonu, tablici. Obenem je neizpodbitno dejstvo, da smo odvisni od novih tehnologij in da se jih morajo otroci naučiti uporabljati. Tako narekuje čas, v katerem živimo,« se zaveda tudi Kramli.

Nasilje se iz virtualnega lahko hitro preseli v resnični svet

Izjemno pomembno pa je, kako otrok preživlja čas na računalniku, telefonu, tablici – ali ga uporablja za delo ali za zabavo. »Če dela za šolo, se v možganih odvija pozitiven proces, sčasoma postane utrujen in potrebuje odmor. Ob zabavi, torej računalniških igrah in virtualnem druženju po omrežjih, pa stremlji po vse več in več. Takrat nastopi veliko tveganje, da ob neomejeni in neprimerni uporabi postane zasvojen,« še oriše in zato staršem svetuje stalni nadzor. Četudi otrok uporablja nove tehnologije za delo, naj preverjajo, kateri program uporablja,

Miha Kramli

koliko časa bo predvidoma potreboval, kakšen izdelek ali nalogo dela. Predvsem pa, da vmes ne preklaplja na igrice ali druge vsebine. »Zabavo pa naj strogo omejijo. Več naj jo bo pri otroku, ki je bolj aktiven, se ukvarja s športom, je več v naravi, se več druži s sovrstniki ... Torej pri otroku, ki je več v resničnem kot v virtualnem svetu. Nikoli pa ni dobro, da se otrok (ali odrasel!) na novih tehnologijah zabava več kot eno uro dnevno,« poudarja.

Obenem se zaveda, da nimajo vsi starši primerne znanja o novodobnih tehnologijah in po njegovem mnenju bi morali zato izobraževanje o novih tehnologijah vključiti v predavanja v šolah za starše. Tako bi se lahko podučili in spoznali nevarnosti nepravilne uporabe že pred rojstvom prvega otroka. Obenem se zavzema, da bi se slovenski otroci v šolah naučili vse o pasteh, ki prežijo nanje na spletu, v spletnih klepetalnicah, igricah, družbenih omrežjih ... Kramli namreč ne more spregledati dejstva, da je uporaba novih tehnologij zapletena in je lahko nevarna. Med negativnimi vplivi omenja predvsem nasilje, ki se iz virtualne-

ga lahko hitro preseli v resnični svet. Opozarja, da se lahko otroški možgani ob vsakodnevnem igranju nasilnih računalniških igric prilagodijo na nasilje. »Fanta pod vplivom nasilnih igric lahko tako iztira negativna ocena, kritika učitelja ali zavrnitev dekleta do te mere, da je njegov odziv pretiran, buren, nasilen. Lahko resnično udari, namenoma razbije steklo ali sam sebi kaj stori, ker se ni zmožen soočiti z resničnimi izzivi in preizkušnjami,« na podlagi primerov ilustrira terapevt.

»Notranja smrt mladih« in »nova moškost«

Po izkušnjah Kramlija so dekleta – zaradi izgube stika z realnostjo – bolj na udaru zaradi popačenih predstav lepote. Želijo posnemati zvezdnice in vplivnice, ki jih spremljajo na družbenih omrežjih. Da bi jim bile podobne, se ličijo dve uri pred odhodom v šolo in se podobno oblačijo. Ker ne zmorejo doseči nerealnega ideala, lahko razvijejo slabo samopodobo, kar vodi v depresijo, samopoškodbe, celo samomor. Zanje je lahko uporaba novih tehnologij tudi usodna, če jih privede tako daleč, da izgubijo voljo do življenja.

Opaza tudi podobne vplive na fante, ko podobe spletnih vzornikov vse bolj oblikujejo nastanek »nove moškosti«: ko fante močno skrbi zunanji videz, si urejajo obrvi, odstranjujejo dlake, skrbno izbirajo garderobo. »Sicer pa so praviloma fantje pogostejše kot dekleta žrtve pretiranega igranja računalniških igric, kar se lahko izraža v nasilju in v nezmožnosti delovanja na vseh področjih v resničnem svetu.«

V novogoriškem centru za zdravljenje odvisnosti obravnavajo okoli 80 mladostnikov, ki so po besedah Mihe Kramlija popolnoma uničeni in nezmožni delovati v resničnem svetu. Na novih tehnologijah preživijo več kot 3000 ur letno, kar je več kot osem ur dnevno. Več so za ekrani kot v stiku z ljudmi. Glede na sporočila, telefonske

klice in drugo pa predvideva, da je v Sloveniji več kot 2000 mladostnikov na meji funkcioniranja zaradi zasvojenosti z novimi tehnologijami. Skrb zbujajo tudi podatki, da mnogo najstnikov zaradi pretiranega sedenja in pasivnosti ob uporabi novih tehnologij ni več sposobnih prehoditi niti enega kilometra.

Mladi (in odrasli) morajo vedeti, kaj je resnično in kaj virtualno

Miha Kramli še meni, da se vse začne pri vzgoji in z zdravim zgledom. »Otrok brez elektronske igrice ne bo oškodovan niti prikrajšan,« polaga na srce bodočim ali novopečenim staršem. »Med jedjo in opravljanjem osnovnih življenjskih potreb mora imeti mir, sicer se lahko razvija v zasvojenca,« opozarja. Prav tako močno odsvetuje, da bi imel otrok v svoji sobi televizijo, računalnik, tablico, telefon. »Živimo v svetu, ko se že novorojenček vsakodnevno srečuje z novimi tehnologijami. Vpliv začuti že zelo zgodaj. Starši so tisti, ki naj ga od rojstva dalje pametno in preudarno uvajajo v virtualni svet, ki je že in ki bo tudi v prihodnje del resničnega sveta. Morajo poskrbeti, da bo vedel, kaj je resnično in kaj virtualno. Potrebne so jasne meje,« sklene in doda, da je to prava pot tudi proti drugim zasvojenostim. Nove tehnologije namreč omogočajo hitro zadovoljstvo brez truda, garanja. Vse je takoj dosegljivo. V resničnem svetu pa se je treba potruditi, prilagoditi in trdo delati za dosego cilja. Ni instantnih rešitev, zato lahko otrok z veliko več virtualnimi izkušnjami v resničnem svetu izgubi nadzor, ponori, nasilno izbruhne. Ne zna se boriti, truditi, nima vizije, želja, ciljev.

Miha Kramli zato predlaga: »Naj se dolgočasi. Dopustite mu ta prestiž. Otroci imajo pravico živeti in se razvijati v normalnem, resničnem okolju, v naravi, skozi igro, pogovor, ljubezen. Za popestritev lahko seveda nadzorovano uporablja nove tehnologije, a do zdrave mere in nadzorovano. Dejstvo je, da smo od njih vsi odvisni, poskrbimo pa, da starši niti otroci od njih ne bodo zasvojeni. Borimo se kot starši in kot družba. To je naša naloga in odgovornost.«

Ana Cukijati

Fotografija: Marko Čokan

Odraščanje v digitalni dobi

Da bi mladi znali in zmogli uporabljati zaslone sebi v prid in ne v škodo

V času, prežetem z novodobno tehnologijo, postaja odraščanje vse večji izziv. Ne samo staršem in vzgojiteljem, temveč tudi samim otrokom in mladim. Otroci in mladostniki so praktično na vsakem koraku izpostavljeni zaslonom – televiziji, računalnikom, tablicam, pametnim telefonom. Praviloma se otrok z zaslonom prvič sreča že v porodni sobi (sicer res v namene obeležja spominov). Žal pa je pogosto že v dojenčkovem obdobju lahko zaslonom izpostavljen tudi kot uporabnik.

Tisti, ki se srečujemo z odraščanjem in vzgajanjem otrok in mladostnikov (starši, strokovnjaki različnih profilov – učitelji, vzgojitelji, pediatri ...) se soočamo z velikim izzivom: kako naučiti otroke in mlade, da bodo z zasloni sobivali in jih uporabljali kot pripomoček, ki življenje olajša, ne pa kot podaljšek lastnega telesa. Vse pogostejše opažamo negativne vplive na otrokov razvoj in njegovo psihično in telesno zdravje. Zasloni so pogosto krivec za nesoglasja v družini, neuspeh v šoli, težave v krogu vrstnikov.

Tako kot kažejo izsledki številnih raziskav, tudi pediatri med svojim delom opažamo, da ima izpostavljanje zaslonom v predšolskem obdobju izrazito neugoden vpliv na celoten otrokov razvoj. Zelo pogosto vidimo težave v govornem razvoju in neustrezni otrokovi komunikaciji (npr. težave z vzpostavljanjem očesnega stika) ter motorični nespretnosti.

Pri šolarjih in srednješolcih pa se najpogostejše pojavljajo vedenjske težave, motnje pozornosti, motnje spanja, debelost in prekomerna prehranjenost, simptomi depresije ... Dnevno se pri svojem delu srečujemo s telesnimi težavami šolarjev, ki so posledica upo-

STAROST	Čas pred zaslonom v prostem času
0 - 2 let	» Brez zaslonov!
2 - 5 let	» manj kot 1 uro na dan v navzočnosti staršev in sorazmerno starosti
6 - 9 let	» prva triada osnovne šole največ 1 uro na dan
10 - 12 let	» druga triada osnovne šole največ 1 uro in pol na dan
13 - 18 let	» tretja triada osnovne šole in srednja šola največ 2 uri na dan

Priporočen čas uporabe zaslonov pri otrocih

Avtor fotografije: ZD Nova Gorica, prirejeno po: *Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih*

rabe zaslonov: glavoboli, bolečine v hrbtu in vratu, slabšanje vida, suhe oči, slaba drža ...

Tehnologija pronica v vse pore našega življenja in žal prepogosto prevzema nadzor nad našim časom. Programi, družbena omrežja, računalniške igrice ... so narejeni tako, da prevzamejo našo pozornost in jo čim dlje zadržijo. Zasnovani so tako, da vsak posameznik preživi več in več časa pred zaslonom. Težave s samokontrolo imamo odrasli ljudje, kaj šele otroci, katerih možgani se še razvijajo in so zato še bolj dovzetni za tovrstne vplive.

Otroci in mladi opazujejo odrasli svet in od svojih bližnjih prevzemajo navade in vrednote ter si ustvarjajo lastna mnenja. Kar pomeni, da se moramo odrasli vprašati o svoji lestvici vrednot in kak zglede smo mi sami za otroke in mlade, ki nas obkrožajo. Ali pri družinski mizi uporabljamo zaslone? Kaj storimo, ko imamo skupaj nekaj prostega časa? Povabimo najstnika na sprehod, se pridružimo predšolskemu otroku ob igri z žogo,

Odraščanje v digitalni dobi

spodbudimo šolarja, da pogleda, ali je kak sošolec na igrišču ...? Pomembno je namreč, da otrokom in mladim nudimo in vztrajno kažemo alternativo in druge možnosti preživetja prostega časa kot na zaslonih.

Vsi, ki delamo z otroki, opažamo, da postaja neprimerna in neustrezna uporaba zaslonov vse večji problem. Uporabne informacije in tudi s strani slovenskih pediatrov podane smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih so na voljo na spletnih straneh:

- <https://safe.si/starsi/priporoceniccas-uporabe-zaslonov-pri-otrocih>
- <https://safe.si/starsi/starsevskinadzor-nad-mobilnimi-telefoni>
- <https://safe.si/nasveti/zascitaracunalnika-in-mobilnih-naprav/filtriranje-vsebin-na-internetu>
- <https://nijz.si/zivljenjski-slog/nekemicne-zasvojenosti/zasloni/>

Sredi oktobra se je v Kulturnem domu Nova Gorica odvil izobraževalni dogodek *Brez okvirjev* v organizaciji Zdravstvenega doma Nova Gorica v sodelovanju s Kulturnim domom Nova Gorica, Mladinskim centrom in NIJZ. Namenjen je bil osveščanju prav vsakega posameznika, predvsem pa ljudem, ki imajo več stika z otroki in mladimi (starši, stari starši, tete, strici, učitelji, trenerji ...).

Dogodek *Brez okvirjev*, na katerem so domači in tuji predavatelji odgovorili na številna vprašanja in dileme, je bil pripravljen z namenom, da bi skupaj oblikovali okolje, v katerem se bodo razvijali in rasli zdravi otroci in mladi - taki, ki bodo znali in zmogli uporabljati zaslone sebi v prid in ne v škodo. Možno si ga je ogledati na povezavi: <https://www.youtube.com/watch?v=wSzsKr8JQ0Q>.

Vanja Kogoj Jug, dr. med., spec. ped., ZD Nova Gorica

Daša Kumprej, dr. med., spec. ped., ZD Nova Gorica

Slovesnost ob odkritju spominske table padlim poljskim vojakom na Sabotinu

Po poti spomina na poljske vojake

Na Sabotinu je bila 21. oktobra, ob skorajšnji 105. obletnici konca prve svetovne vojne, slovesno odkrita spominska tabla, posvečena poljskim vojakom, padlim na soški fronti med letoma 1915 in 1917, ki jo je postavilo Veleposlaništvo Republike Poljske v Ljubljani.

Veleposlanik Republike Poljske Krzysztof Olendzki, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Marko Lotrič, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije Rudi Medved in častni konzul Republike Poljske v Novi Gorici Nedjan Brataševac so pred centrom za obiskovalce Parka miru na Sabotinu skupaj odkrili spominsko tablo v štirih jezikih (poljskem, slovenskem, italijanskem in angleškem), ki je plod prizadevanj poljskega veleposlaništva. Zbrani so na slovesnosti prisluhnili tudi poslanci ministra Jana Józefa Kasprzyka, vodje poljskega urada za vojne veterane in zatirane osebe.

Med častniki, ki so se bojevali na italijanski fronti, je bil tudi kasnejši poljski general Stanisław Maczek, ki je svojo vojaško kariero začel prav v Julijskih Alpah. Njemu je posvečena spominska plošča pred centrom za obiskovalce Parka miru na Sabotinu, na kateri je natisnjena QR-koda, prek katere si je na kanalu Youtube mogoče ogledati film Muzeja poljske zgodovine z naslovom *Nepremagljiv. Življenje generala Stanisława Maczka*.

Veleposlanik Republike Poljske je v nagovoru udeležencem poudaril, da je bilo v bojih na soški fronti ubitih, ranjenih in pogrešanih več kot milijon vojakov, veliko Poljakov je padlo na slovenskih tleh. Konec velike vojne pa je Poljski omogočil

dolgo pričakovano neodvisnost. Več sto tisoč Poljakov, ki so se bojevali v cesarski in kraljevi vojski ter se po njej vrnil v domovino, je s svojimi bogatimi izkušnjami in vodstvenimi sposobnostmi, pridobljenimi v bojih na bojiščih med prvo svetovno vojno, prispevalo k obrambi državnih meja. Tako je v avstrijskem alpskem strelskem polku služil tudi general Stanisław Maczek. Veleposlanik Olendzki je spomnil, da so bili nekateri galicijski polki poljsko-ukrajinski. Tu je prvič prišlo do uspešnega bratskega sodelovanja v orožju med Poljaki in Ukrajinci, ki se je v poznejših letih v 20. stoletju izgubilo. Poudaril je, da Poljska danes pomaga Ukrajini in bo to počela do njene končne zmage v vojni proti ruskim zavojevalcem. Izpostavil je tudi kulturo spomina Poljakov in Slovencev, ki se izraža v skrbi za grobove vojakov iz prve svetovne vojne: poljske grobove, za katere skrbijo Slovenci, in slovenske, za katere skrbijo Poljaki.

Predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Marko Lotrič je v svojem govoru poudaril, da ima slo-

Slovesnost ob odkritju spominske table padlim poljskim vojakom na Sabotinu

vesnost na Sabotinu dvojni pomen. Najprej je to spomin na vse, ki so se bojevali in padli v bojih na soški fronti. Po drugi strani pa je tudi priložnost za prijateljske stike in sodelovanje med različnimi državami, ki so nekoč bile na nasprotnih bregovih. Spomnil se je tudi slovenskih vojakov, ki so padli na fronti v Galiciji. Za njihove grobove skrbijo tamkajšnje oblasti in poljsko prebivalstvo.

Državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije Rudi Medved je povedal, da se je sodelovanje med Slovenijo in Poljsko v zadnjem času okrepilo, in spomnil na pomoč Poljske pri gradnji dveh mostov po uničujočih avgustovskih poplavih. Ob spominu na poljske vojaše se je javno zahvalil poljskim inženirjem za njihovo neprecenljivo pomoč Sloveniji v poletnih ujmah, ki so jo nemudoma izkazali. Poudaril je tudi vezi obeh držav, ki povezujejo Poljsko in Slovenijo v okviru zveze Nato.

Skrbnik centra za obiskovalce Parka miru na Sabotinu Bogdan Potokar je povedal, da je na območju spopadov na Sabotinu umrlo več tisoč Poljakov. Niso se bojevali pod poljskim praporom, ampak so služili v teritorialnih polkih, ustanovljenih v Galiciji, z ramo ob rami s svojimi sosedi. Večino padlih Poljakov je pokopanih na vojaških pokopališčih avstro-ogrske vojske.

Spominsko slovesnost je popestril koncert poljskih in slovenskih domoljubnih pesmi v izvedbi vokalne skupine Pro Musica Camerata pod vodstvom Małgorzate Tęczyńskiej-Kęske.

Slovesnost, je ki je zaorala ledino poti spomina na poljske vojaše v Julijskih Alpah, je vodil svetovalec Veleposlaništva Republike Poljske v Ljubljani Łukasz Paprotny.

Tina Novak Samec

Devetošolci presenetili goriške delodajalce z izborom poklicev

Dan promocije poklicev

Dan promocije poklicev, dogodek, ki velja za že tradicionalnega, se je 21. novembra ponovno otvoril z množičnim prihodom učencev pred občinsko stavbo v Novi Gorici. Na pobudo Območne obrtno-podjetniške zbornice (OOZ) Nova Gorica je 13 goriških osnovnih šol svojim devetošolcem ponudilo priložnost, da v živo spoznajo izbrani poklic. Dogodek je tokrat pritegnil kar 300 učencev, od tega polovico vseh devetošolcev OŠ Alojza Gradnika Dobrovo.

Več kot 40 podjetij je podprlo dogodek, zato ni nič presenetljivega, da so bili v tokratni izvedbi pripravljeni predstaviti kar 90 poklicev. Med njimi so učenci prepoznali 50 takšnih, ki so očitno bili to sezono najbolj atraktivni, kar na Območni obrtno-podjetniški zbornici Nova Gorica štejejo kot velik uspeh, saj je to enkrat več kot nazadnje. Na drugi strani pa se zavedajo, da je potrebno še naprej promovirati in predstavljati tiste, ki med učenci ne dosegajo dovolj interesa. Glede na stanje, s katerim se soočamo na trgu delovne sile, si zato goriška zbornica močno prizadeva vztrajati na ozaveščanju glede poklicev.

Med 50 poklici, ki so bili predstavljeni, so med obrtniški poklici goriške devetošolce sicer nadvse pričakovano – glede na dotedanje trende – pritegnili poklici kozmetične, elektro in frizerske dejavnosti. Presenetil pa je interes za poklice tekstilcev ter področje gostinstva in turizma, kjer so beležili kar 10 % vseh prijav. Ob tej priložnosti je pomembno poudariti, da je Sekcija za gostinstvo in turizem OOZ Nova Gorica skupaj s številnimi uspešnimi goriškimi gostinci priredila pravcati dogodek v restavraciji Primula in s tem dokazala, da se skupaj lahko marsikaj doseže. Razlog za veselje so tokrat imeli tudi gradbinci s kar nekaj prijavami ter na drugi strani inštalaterji s področja energetike, grafični poklici in kovinarska dejavnost s poklicem mehatronika. Briški devetošolci so interes izkazali predvsem za poklic lesarja, gradbeno in elektro dejavnost, informatiko, poklic frizerja, mehanika ter nenazadnje za področje gostinstva in turizma. Kljub temu, da so se tokrat pridružili tudi poklici iz zdravstva, se za tovrsten segment briška mladina ni odločala.

Jasna Lazar

Prvi mednarodni dogodek Matuljicious International

Brda in Matulji združila enogastronomsko moč

Občina Brda in Občina Matulji sta v letu 2023 dodatno utrdili zaobljubo pobratenja ter okrepili sodelovanje na novih projektih povezovanja. Projekt Matuljicious, ki združuje gastronomijo in ponudbo na prostem, je z mednarodno noto podprlo sodelovanje Domačije Kabaj Morel. V Stanciji Kovačiči so prvič organizirali dogodek Matuljicious International, ki je združil kuharske mojstre z Domačije Kabaj Morel in Liburnije, predstavili pa so tudi vina kleti Kabaj, Kapić, Jarbola Ružić in craft pivo pivovarne Morčić.

Na kulinaricnem dogodku v restavraciji Stancija Kovačiči v kraju Rukavac pri Matuljih na Hrvaškem, na katerem so ustvarjali slovenski in liburnijski kuharski mojstri s svojimi dobrotami ter pridelovalci vina in piva, so uspeli zbrati številno občinstvo. Obiskovalcem so postregli s šestihodnim menijem, ki so ga skupaj oblikovali kuharski chefi Primož Bensa in David Bucik z Domačije Kabaj Morel, chefi Stancije Kovačiči Vinko Frlan in Tomislav Pranjić ter chef Denis Memagić.

Večer so začeli z vse bolj priljubljeno penino Jarbola Ružić iz Zvonja ob kraljevih kozicah na skuti chefa Vinka Frlana. Druga jed, ki je bila prav tako kreacija Vinka Frlana, je bil karpas boškarina z mladim grobniškim sirom, ob tem pa smo degustirali vino Kapić malvazija Parona 2022 mlade kleti iz Matulj. Sledila je hladna predjed soške postrvi v rdeči papriki z balzamičnim kaviarjem in kakijevo kroglico, ki sta nam jo pripravila slovenska chefa Primož Bensa in David Bucik, pili pa smo tudi vino Kabaj sivi pinot 2019. Četrta jed kuharskih mojstrov z Domačije Kabaj Morel so bili ravioli na poseben način, polnjeni z muškatno kremo z ragujem iz domače klobase in žafrana s česnovno kremo. Jed je bila obogatena s posebnim pridihom vinske spremljave rebule Kabaj 2019. Chef Denis Memagić je zasnoval glavno jed: svinjska rebra, odležana v temnem pivu Morčić iz Velega Brguda, in kremo iz pese. Po besedah chefa Memagića je bila ideja dati starim jedem novo dimenzijo, ob tej jedi pa smo poskusili tudi pivo Morčić IPA. Memagić je za sladico pripravil »Nonin rajkok«, tradicionalno sladico, postrežen z malino. Ob sladici smo poskusili Kapić muškato Likuf 2022 iz Matulj.

Na dogodku je vse navzoče pozdravila direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, ki je predstavila Brda ter poudarila pomembnost sodelovanja med pobratenima občinama, ki sta se zavezali k tesnejšemu sodelovanju. Katja Kabaj je

predstavila posebnosti briške kulinarike in briških vin ter navdušila goste za obisk Brd.

Matuljicious International se je izkazal za dogodek, ki ima potencial. Ni naključje, da smo v Brdih v lanskem letu lansirali blagovno znamko briške gastronomije Brdalicious. Matuljicious in Brdalicious bosta okuse Mediterana in Brd združila že v prihodnjem letu, ko bomo mednarodni gastronomski dogodek organizirali v Brdih.

Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda

360. obletnica cerkve v Vrhovljah

Častitljiv jubilej Marijinega svetišča, briške Svete gore

Naše Marijino svetišče letos praznuje častitljiv jubilej, 360-letnico obstoja. Cerkev naj bi bila zgrajena leta 1663, po vklesanem napisu v kamnitem oboku pred prezbitერიem. Vsebina napisa se glasi: FUNDATORE MATTIA MUSIC DIE 3 7BRIS 1663 (ustanovitelj Mattia Music dne 3. septembra 1663). Posestnik Mattia Music je bil doma iz te vasi, kar je razvidno tudi iz pregledov matičnih knjig.

S praznovanji smo začeli letos 7. januarja na praznik Svetih treh kraljev z božičnim koncertom Vokalne skupine Vinika z zborovodkinjo Franko Žgavec in Dornberških fantov pod vodstvom Janka Hareja v prenapolnjeni in akustični cerkvi, ki so nas z glasbo in posameznimi vokalisti popeljali v božični čas. Sledila je **Kapelnca 16. aprila** s sveto mašo domačega župnika Jožeta Ipavca, ko smo organizirali prvo razstavo briških pirhov in povabili vse Brice k sodelovanju. Postavitev je popestrila ustvarjalnost posameznikov z dekoracijo razstavljenih pirhov, košar, stojal, prtičkov s tipičnimi oljčnimi šopki, ročno izdelanimi križi, rožnimi venci, starimi fotografijami, velikonočnimi voščilnicami ter z drugimi predmeti, ki so povezani z veliko nočjo.

Radujse, Vrhovlje, smo Bricitizvesti, na belo nedeljo, ko praznik je tvoj, povej nam te stare in bajne povesti, zapoj nam Vrhovlje, vstajenje zapoj! (Ludvik Zorzut)

10. septembra je sledila **Vdimnšča** s sveto mašo, ki jo je vodil mag. p. Branko Cestnik, pisatelj in kolumnist, ob sodelovanju duhovnikov Jožeta Ipavca, Alojza Subana in diakona Mela Kovica. Prepeval je mladinski zbor Iskrice pod vodstvom Vida Mariniča. Po

Cerkev naj bi bila zgrajena leta 1663, po vklesanem napisu v kamnitem oboku pred prezbitერიem

sveti maši je sledil zgodovinski oris Marijinega svetišča na Vrhovljah. Raziskovanja arheologa dr. Dragana Božiča so pokazala na ostanke utrdbe v Gradcu, kjer je vidnega še nekaj obzidja približne debeline enega metra v globini 1,5 metra, ki naj bi bilo iz rimskega obdobja z datacijo 6. stoletja. Tabor je povezovala pot Plave-Gradec-Vrhovlje, popravljali so jo tudi Turki, ampak je niso nikoli uporabili. Zadnje obsežno popravilo so opravili domačini leta 1928. V rebri nad cesto Gonjače-Vrhovlje so bili leta 1892 najdeni železni predmeti z datacijo 1. stoletja pr. Kr.

Cerkev stoji na eksponiranem griču precej visoko nad vasjo na 420 metrih nadmorske višine, ki ga v severnem delu podaljšuje še kompleks ograjenega pokopališča. Cerkev je imela tri pozno baročne oltarje ob popisu goriškega arhidiakona Attemsa za leto 1750, 1751 in 1773. Opisuje, da sta dva oltarja posvečena

Blaženi devici Mariji, tretji je prav tako oltar, a čeprav je kamnit, mu manjka taka podoba. Goriški popis in poročila tržaških beneficijev so nastali po nalogu papeške nunciatore na Dunaju leta 1684 in naj bi služili za odmero papeških taks za vojno proti Turkom. Po nalogu cesarja Ferdinanda se je leta 1649 vršil popis vseh cerkva. Josef Pinthar je bil imenovan za skrbnika te cerkve. Ko so ga vprašali, je odgovoril, da je družin 36, oseb 200, kaplan je Matteo Boltar, svete maše so se vršile na vseh oltarjih istočasno. Šele II. Vatikanski koncil je prinesel spremembo, da se sveta maša sme opravljati samo na enem oltarju.

Prezbitერიj deli od ladje kamniti slavolok. Zakristija je prizidana ob severno stran prezbitერიja in ima vhod z zahodne strani, ob napušču pa kamnit podstrešni zidec. V 40 letih se je veliko naredilo, popravilo zvonika, zamenjalo zunanjo severno fasado, obnovilo kanal za odvodnjavanje. Najbolj zahtevno delo je bila zamenjava ometa ladje in zakristije. *Podružnica Vrhovlje se je leta 1787 iz biljanske župnije izločila kot lokalija, ker je imela stalnega duhovnika in je bila podrejena župniji Šmartno. Lokalna kaplanija je pridobila določene pravice samostojnega delovanja: žig lokalije, vodil jo je kaplan Matija Peršolja, ki je prihajal iz Šmartnega. Kasneje, ko so zgradili župnišče, pa je bil Matteo Boltar.*

Zidarski mojster Valentin Vuga - Tinc iz Gorenjega Polja, rojen 8. februarja 1844, je leta 1875 sezidal zvonik na Vrhovljah, ki pa je bil delno porušen v prvi svetovni vojni. Klobasasti zidec deli zvonik v dve etaži, spodnji ima line, zgoraj pa so

360. obletnica cerkve v Vrhovljah

na vseh straneh odprtine, oprte v sredini na dva stebriča. Stolp zaključujejo briške cine. Kor v cerkvi je dal napraviti zadnji župnik Ivan Kovačič leta 1934. Je preprost in lesen. Ko sva ga z našim župnikom obnovila, se je ugotovilo, da je cerkev grajena iz dveh zidov, vmes pa je ves odpadni material. Obok prezbiterja je dvakrat križno obokan. Poslikan je dekorativno: v centru je slika Marije na oblakih, ki jih nosijo angeli. Lunetni del zadnje stene ima naslikano Marijino kronanje, spodaj pa sta prizora Jožefa z Jezusom in svete Ane z mlado Marijo. Ta slikarija je že na mnogih mestih močno poškodovana. Ob severno steno ladje je prislonjen stranski oltar, ki je kamnit, del originalne umetniške izdelave pa je nadomeščen z barvnimi cementnimi vložki. Oblikovan je še v klasicističnem duhu. V oltarju je slika Svete družine, del slikarja Del Nerija leta 1915. Po vsem sodeč je tudi slikarijo na stropu prezbiterja izdelal Del Neri, najbrž v istem času. Stara zakristija je tlakovana z opečnim tlakom z ravnim stropom, povezana je s preprostim portalom s prezbitერიem, navzven pa se odpira vhod v zahodni steni.

Pokopališče je brez starih nagrobnikov, tu je pokopan zadnji župnik, pisatelj in pesnik Ivan Kovačič, mir pa mu daje borov gozdič, ki so ga v 19. stoletju veliko obiskovali pljučni bolniki, saj bor zdravi pljuča. Cerkev z župniščem je imela *beneficiat*. Beneficij so prinašali duhovniki in posestniki. **Beneficij** (latinsko *beneficium*; pomeni ugodnost, prednost) je bila v zgodnjem srednjem veku posest, ki so jo večji posestniki darovali v dosmrten užitek. S prihodki iz nepremičnin se je financirala npr. gradnja cerkve in vzdrževanje lokalne cerkve ter delovanje župnijskih duhovnikov. Beneficiji so se pojavili v začetku srednjega veka, ukinili pa so se v začetku 19. stoletja.

Številne Marijine cerkve, na gosto posejane po naših tleh, so

za božjepotna svetišča „razglasili“ pobožni ljudje sami, ko so tja romali. Zdaj pa glede tega veljajo določila Zakonika cerkvenega prava (1983).

Beneficiati na Vrhovljah

Mattia Persoglia, kaplan 1751 iz Šmartnega

Matteo Boltar, kaplan 1752

Štefan Marinič, roj. 25. 4. 1815 v Vrhovljah

Franc Marinič, roj. 1852 v Vrhovljah, umrl

Ivan Kovačič prišel leta 1933

Ciril Cej, župnik v Šmartnem od 1982 do 1993

Efrem Mozetič, župnik v pokoju v Šmartnem od leta 1993

Dolfe Šavelj, župnik v Kojskem, soupravljal Vrhovlje od 1993 do 1998

Jože Ipavec, župnik v Kojskem od 1998, soupravljal Vrhovlje

Briški duhovnik dr. Rudolf Klinec je v knjigi *Marija v zgodovini Goriške* zapisal, da so se vršile procesije v Marijina svetišča, znane po papežu Piju. »Pijeve procesije, dne 8. septembra 1872 je okrog 6000 Bricev romalo k Materi božji na Vrhovlje in molilo za Cerkev ter njenega poglavarja.«

Med prvo svetovno vojno so domačini poskrbeli, da je oltarna slika našla novo začasno bivališče, prav tako sveti predmeti. Še vidno je znamenje druge svetovne vojne na levi strani oltarja, ko so tu bivali agresorji (ožgano).

Znana je bila kot romarska cerkev, po pripovedih so jo imenovali »briška Sveta gora«. Pripovedujejo tudi, da so ob cesti stale kapelice. Največji

zvon je tehtal 1200 kg in je zvenel kot najmanjši zvon na Sveti gori. Zvonova, največji in najmanjši, sta bila odvezeta, ostal pa je srednji. Pri lipi pred vhodnimi vrati je bila ogromna luknja s stoječo vodo, ki so jo uporabljali za potrebe pokopališča. Nad glavnimi vhodnimi vrati v cerkev je visela pločevinasta slika Marije. Neki vojak jo je hotel sneti, pa so ga napadle ose. S prihodom romarjev so prihajali tudi pevci (cerkev je zelo akustična). V Vrhovlje so radi zahajali tržaški pevci. Sedaj po 20 letih je nastopilo preko 50 zborov in različnih duhovnikov iz Guadalupe, največjega svetovnega svetišča, ki ga obišče več kot milijon ljudi ob praznikih v Mehiki, s samostana na gori Montserrat v Španiji, južnoafriški misijonarji in drugi, pripravljamo pa razne razstave in koncerte.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem sponzorjem (Radio Ognjišče, tednik Družina, TIC Brda, Klet Brda, A market Neblo, vina Joško Mavrič Šlovrenc, vina Simčič) in tudi vam, ki ste redni romarji. Bog vam povrni.

Gradivo zbral Zoran Slejko

Prvič obeležili svetovni dan oživljanja

Ozaveščanje o pomenu reševalnih služb

Na Dobrovem so se predstavile reševalne službe

Tudi v naši občini smo 16. oktobra obeležili svetovni dan oživljanja. Na Dobrovem so se predstavile reševalne službe, na voljo so bile meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola, preizkusiti pa se je bilo mogoče tudi v temeljnih postopkih oživljanja. Slednji so najbolj prevzeli briške šolarje, saj se jih je več kot 20 korajžno preizkusilo na lutki.

Zahvala za ozaveščanje o pomenu reševalnih služb, znanje temeljnih postopkov oživljanja (TPO) in popestritev dogajanja na Dobrovem in šolskem igrišču gre Iniciativnemu odboru Za življenje - za AED v Občini Brda, Teji Jelina, novogoriški območni enoti Rdečega križa, Civilni zaščiti Občine Brda, PGD Dobrovo in OŠ Alojza Gradnika Dobrovo.

Iniciativni odbor tudi v letu 2024 planira številne aktivnosti

V občini Brda imamo nameščeno celo mrežo defibrilatorjev, ki se dopolnjuje z novimi. Kateri defibrilator je vam najbližje, lahko preverite na povezavi do zemljevida defibrilatorjev, ki je objavljena na spletni in Facebook strani Občine Brda.

Iniciativni odbor tudi v letu 2024 planira številne aktivnosti. Že v prvih mesecih bo organiziral nove tečaje TPO z uporabo defibrilatorjev, zato vabi občane, da spremljajo občinske komunikacijske kanale.

E. K.
Fotografiji: T. J.

Nacionalno srečanje mreže UNESCO šol

Od aplikacije do potepa po Jesenicah

Glavni cilj organizacije UNESCO (organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo) je prispevati k miru in varnosti s sodelovanjem držav na področjih izobraževanja, znanosti in kulture. Slovenska mreža (ASPnet) je članica mednarodne UNESCO Associated Schools Award, vanjo pa je vključenih več kot 100 vzgojno-izobraževalnih zavodov, med njimi tudi naša šola.

Konec septembra smo se udeležili nacionalnega srečanja mreže UNESCO šol v Naklem, kjer smo bili najprej na prireditvi, nato pa se preizkusili v uporabi aplikacije *Green button journey*. Ustvarili so jo dijaki, da bi prispevali k ohranjanju čistega okolja. Kasneje se je naše središče iz Goriške (skupaj z Gimnazijo Nova Gorica, Biotehniškim šolskim centrom in Osnovno šolo Frana Erjavca Nova Gorica) udeležilo turističnega vodenja po Jesenicah.

Noč čarovnic v Cerovem

Žur do jutranjih ur za male in velike čarovnice

Tudi letos dogodek ni razočaral. Kljub kislemu vremenu je pod šotorom rajalo ogromno malih in velikih čarovnic. Bogat in zanimiv otroški program smo zaradi dežja v celoti izvedli pod šotorom. Animatorke iz Društva #lospravilos so najmlajše popeljale po postajah risanih junakov Hotela Transilvanija. Zaključek dogodivščine za najmlajše je v obliki plesne animacije pripravil Dejan Dogaja. Tudi velike čarovnice so imele pozno rajanje skupaj z glasbenim gostom in njegovim bendom.

Mladinski klub Cerovo se je spet imel magično super v vaši družbi. Zahvalili bi se radi vsem, ki ste bili del dogodka Noč čarovnic: Društvu #lospravilos in animatorkam za izjemno vodenje po tematski poti Hotela Transilvanija, zasedbi Dejan Dogaja Band za top žur, Charli Events za ozvočenje, Radiu Robin in Občini Brda za finančno podporo. Velika zahvala tudi Marjanu Feriju (uradni fotograf DŽC) in seveda našim prijateljem in družinam za nenehno podporo. Hvala vam za številčen obisk in se vidimo na prihodnjih dogodkih!

DŽC Crwvo

Noč čarovnic v Vrhovljah

Letošnjo noč čarovnic so otroci v Vrhovljah obeležili z različnimi strašljivimi ročnimi deli. Najprej so barvali čarovniške pobarvanke in se

preizkusili v pletenju buč. Najbolj so uživali v sestavljanju pošasti z dodajanjem raznih oči, rok, nog, kril, las ...

Irena Marc

Vinska smreka v Medani

V višino meri kar sedem metrov

Večer pred prihodom svetega Miklavža je središče Medane zasijalo v odtenkih 728 steklenic vinarjev iz Medane, s Ceglega in Plešivega. Največja vinska smreka v Brdih letos meri v višino kar sedem metrov in je od leta 2017 nepogrešljiv praznični okras v osrčju Medane. Za njeno postavitve so poskrbeli briški vinarji in društvo To je Medana.

Erika Koncut, fotografije: Dani Kristančič

Okušali mlado vino

Martinovanje v Vrhovljah

Čeprav so Vrhovlje najvišje ležeča vas v Brdih, naši vinogradi pridelajo odlično vinsko kapljico. Zato smo se ob sv. Martinu zbrali in skupaj okušali letošnjo letino v sproščeni družbi. Bilo je veliko smeha in zanimivih pogovorov. Razšli smo se z obljubo, da naslednje leto ponovimo druženje ob mladem vinu.

Irena Marc

Intervju z mlado briško pevko Nino Sirk

Ambiciozno zasedla oder oddaje Slovenija ima talent

Zagnana mlada glasbenica stremlji k uresničitvi svojih tako otroških kot tudi odraslih sanj ter po poti upeha stopa samozavestno in suvereno. V predprazničnem vrvežu sva si z mlado briško ustvarjalko Nino Sirk vzeli trenutek miru in si izmenjali nekaj besed. Nina Sirk je 21-letna pevka in kantavtorica, ki in-

tenzivno gradi svojo glasbeno kariero. Nina izza televizijskega ekrana ni kaj dosti drugačna, še kar je čustvena, temperamentna in ambiciozna. Pravi, da je največja razlika med Nino, ki jo vidimo na televizijskem ekranu in tisto za njim, ta, da ni vedno 100-odstotno »zrihtana«.

Nina Sirk

Glasba te spremlja že od malih nog. Ali imaš kakšen poseben spomin na prvi stik z glasbo?

Ne bi rekla, da imam kakšen poseben spomin na stik z glasbo, ker jih je enostavno preveč. Imam pa zelo lepe spomine na zadnja tri leta, ko se skupaj z bandom pripravljam na moj prihajajoč album in seveda sami nastopi.

Kdo te je spodbudil, da si se podala na glasbeno pot?

Ljudi, ki so me spodbudili na tej poti, je veliko, predvsem družina. Če bi morala izpostaviti enega, so to definitivno moja mama in njena starša, ki me ne samo spodbujajo, ampak mi tudi pomagajo že od samega začetka.

Kdo so tvoji vzorniki?

Moji vzorniki so vsi, ki delajo stvari s srcem. Vzornikov imam veliko in zajemajo različne žanre, od Demi Lovato, Arethe Franklin do rock legend, kot sta Slash in Angus Young. Seveda so tu tudi slovenski glasbeniki.

Si kdaj imela pomisleke o izbrani karieri?

O glasbi nisem nikoli imela pomislekov,

kljub vsem odsvetovanjem ali »vokalnim nestrinjanjem«, saj sem enostavno preveč trdoglava in ambiciozna.

Za sabo imaš že kar nekaj nastopov. Poznamo te tudi po imenu ĀNEN. Od kje umetniško ime?

Ānen je premetanka mojega imena. Izhaja iz mene in je nekako nastala kot asociacija na stari Egipt, ki ga že od malih nog obožujem. Sem pa kasneje zgolj po naključju ugotovila, da ima v finščini pomen.

Se ti je kakšen izmed nastopov čisto posebej vtisnil v spomin?

Vseh nastopov se spominjam, saj imajo vsi poseben občutek. Bi pa definitivno izpostavila polfinalni nastop v oddaji Slovenija ima talent.

Kaj te je premamilo, da si zbrala pogum in zapela na odru šova Slovenija ima talent?

Nič tako zelo posebnega. Po dolgem premišljevanju sem se le odločila, da je napočil moj čas, da poskusim in slišim, kaj širša publika meni o mojem glasu.

Kako so potekale priprave na avdicijski in polfinalni nastop? Kako je potekal izbor pesmi?

Priprave na nastop so potekale v tišini, vsaj v Brdih, saj nihče ni vedel za mojo prijavo. V Ljubljani, kjer tudi preživim večino časa, pa sem vadila sama ali z mojo mentorico in prijateljico Jano Šušteršič, ki sem ji neizmerno hvaležna. Izbor pesmi je potekal tako, da sem imela večji nabor, ki se je relativno hitro skrčil na tako imenovanih »top 5«, kar je privedlo do izbranih skladb. Ko sem izbrala pesem, se je začelo z raziskovanjem in vajo, dokler nisem pesmi začutila v sebi in jo priredila po svoje, kot sem čutila, da je najbolje.

Kakšni so vtisi po nastopih?

Vtisi po nastopih so več kot pozitivni. Res sem hvaležna za vsako podporo, ki jo dobim in se vam ne morem dovolj zahvaliti. Kaj sem pripravila za finalni nastop, ste videli 17. decembra v finalni oddaji Slovenija ima talent!

Kaj ti pomeni zmaga na talentih?

Zmaga na talentih bi mi pomenila dosežek mojih otroških in odraslih sanj. Lahko bi začela s svojo glasbeno kariero, posnela album, nastopala kot solistka z bandom ter svoje znanje nadgradila s študijem glasbe v tujini, kjer bi lahko delila svoje znanje in veselje tudi z drugimi, ki imajo iste sanje in želje.

Kako preživljaš prosti čas? Si popolnoma predana glasbi, ali imaš hobi, s katerim se razbremeš, posledično morda dobiš tudi navdih?

Prosti čas preživljam zelo različno. Ali sem z vsemi ljubljenimi, preberem kakšno knjigo ali poezijo, grem v naravo, pogledam film ali serijo, ali pa si enostavno vzamem čas za počitek. Res pa je, da sem večinoma vpletena v glasbo in njej povsem predana.

Gaja Velušček

Fotografija: Janez Štrukelj

Aljoša Bagola v Vili Vipolže

Kaj nas tako žene k popolnosti in uspehu?

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo je 28. novembra priredila strokovno predavanje za svoje zaposlene, starše učencev in drugo zainteresirano javnost. Gost večera je bil Aljoša Bagola s predavanjem Kako biti v redu.

Aljoša Bagola je bil okronan za najmlajšega slovenskega kreativnega direktorja desetletja. Kreativnosti je posvečal toliko sebe, da ga je privedla do izgorelosti, o čemer zadnje čase piše in javno predava. Njegova prva knjiga Kako izgoreti in vzeti življenje v svoje roke je bila najbolje prodajana knjiga leta 2020 pri nas. Prvi uspešnici je hitro sledila nova, v kateri išče tisto, kar se nam zelo rado izmuzne – Srečo, prosim (2022). Ni skrivnost, da se bo v novem letu prvima dvema uspešnicama pridružila še tretja.

Aljoša Bagola je tudi pronicljiv kolumnist in medijski komentator.

Na torkovem predavanju je izpostavil, da se naše življenje vrti okrog želje, da bi dosegli popolnost in uspeh, a se nekje na poti srečamo ravno z nasprotnim – s preutrujenostjo, z razdražljivostjo in celo izgorelostjo. V delo dajemo vso svojo

Aljoša Bagola

energijo, ves čas smo na razpolago, sodobna tehnologija nas je čisto prevzela. Ne znamo si več vzeti časa zase in za svoje bližnje, ne znamo se pogovarjati.

Polna dvorana Vile Vipolže se je ta večer domov odpeljala verjetno pomirjena. Vzeti si čas za ljubljene in zase, predvsem pa ljubiti samega sebe, bo kar pravi recept.

Nika Prinčič

Strelne postaje v Brdih

Nostalgija po »učinkoviti« ohranbi proti toči

Nekoč so bile kmetije močno odvisne od vremenskih razmer, ki so vplivale na kakovost in količino pridelka. Toča je predstavljala pravi strah in trepet, ki je v preteklosti povzročila kar dve katastrofi. Za preprečitev morebitnih bodočih katastrof so konec 19. stoletja uvedli streljanje proti toči. Rezultat naj bi bil, da bi iz oblakov namesto toče začel padati dež. S tem so postavili številne strelne postaje.

Strelne postaje so bile lesene hišice, v katerih so shranjevali možnarje, zvončaste kije in smodnik. Sčasoma so strelne postaje kljub pozitivnim rezultatom ukinili, češ, da je to početje nepotrebno. V zameno so želeli vzpostaviti deželno zavarovalnico proti škodi, ki jo povzroči toča pridelku. Tako se je tudi v Brdih opustilo streljanje proti toči.

Pod strokovnim vodstvom dr. Oskarja Reye, ki je bil zaposlen na meteorološkem zavodu v Ljubljani in je bil tudi predsednik republiškega odbora za obrambo proti toči, so leta 1953 ponovno vzpostavili strelne postaje. V Brdih jih je bilo 26 v petih obrambnih linijah od zahoda proti vzhodu, v običajni smeri potovanja neviht. Istega leta je v Primorskih novicah izšel tudi intervju z

dr. Oskarjem Reyo, kjer je predstavil tehnično delovanje protitočne obrambe, delo strelcev ter njihovih pomočnikov.

Eno izmed ohranjenih hišk je v Cerovem prenovil Andrej Colja, ki je skupaj z Alenko Pegan Colja leta 2018 organiziral družabno srečanje 65 let po prvem dnevu vaj streljanja proti toči, kjer so izstrelili raketo skupaj z Andrejem Ambrožičem, sinom nekdanjega strelca obrambe. Letos pa obeležujejo 70. obletnico.

Morda pa se bomo v prihodnosti ponovno poslužili strelnih postaj glede na današnje nepredvidljive in burne vremenske spremembe.

Gaja Velušček

Fotografija: Andrej Colja

Miklavževanje v Brdih

Vrhovlje pri Kojskem

Cerovo, fotografija: Marjan Feri

Biljana, fotografija: Andrej Colja

Medana, fotografija: Andrej Colja

Biljana, fotografija: Andrej Colja

Šlovrenc, fotografija: S.F.B

Šolska proslava ob dnevu reformacije in dnevu spomina na mrtve

Tik pred jesenskimi počitnicami smo na šoli obeležili dva praznična dneva – dan reformacije in dan spomina na mrtve.

Otroški pevski zbor s solisti, Orffova skupina ter recitatorji so zbranim predstavili pomen reformacije za Slovence. V tem času smo dobili prve slovenske knjige, ustanovljen je bil slovenski knjižni jezik, s poimenovanjem Slovencev pa se je začela oblikovati tudi narodna zavest. Dan spomina na mrtve pa nas opominja, da je smrt del življenja in da je vse, kar je živo, tudi minljivo.

Proslavo je sklenil ravnatelj, ki je v svojem govoru poudaril pomen praznikov za Slovence.

Šolska proslava ob dnevu reformacije in dnevu spomina na mrtve

BOSE oil

Pot do uspeha iz številnih drobnih, a pomembnih korakov

Letošnje leto je bilo za BOSE oil izjemno uspešno. Olja BOSE oil so na različnih mednarodnih tekmovanjih navdušila ocenjevalno žirijo s svojo izjemno kakovostjo, izvrstnim okusom in očarljivim vonjem.

Na 8. Festivalu maslina v Zagrebu je oljčno olje belica prejelo zlato medaljo. Belica je bila nagrajena z zlato medaljo tudi na tekmovanju ATHENA International Olive Oil v Grčiji.

Tudi na tekmovanju Oljka Šempas 2023 sta oljčni olji briška črnica in briška lepotica F. I. prejeli zlato medaljo. Poleg tega sta se uvrstili med TOP 10 oljčnih olj na tekmovanju.

Posebno priznanje je oljčno olje briška črnica prejelo na tekmovanju Berlin GOOA, kjer je z impresivno oceno več kot 96 točk od 100 osvojilo prestižni Platinum Award, ki jo uvršča med odlična in edinstvena oljčna olja.

Poleg teh uspehov je BOSE oil tudi letos potrdilo svojo prisotnost v elitni družbi 500 najboljših oljkarjev iz 54 držav po svetu, saj se je naše olje že petič zapored uvrstilo v vodnik Flos Olei, ki velja za elitni katalog v svetu oljčnih olj.

Fotografija: Jure Batagelj

Boris Marinič

Vsa priznanja dokazujejo, da je pot do uspeha sestavljena iz številnih drobnih, a pomembnih korakov: od skrbno izbranih oljk do končnega izdelka, ki odraža harmonijo kakovosti.

Ob tej priložnosti bi radi vsem Brikam in Bricem voščili vesele praznike. Naj bodo polni okusov in toplih trenutkov.

Tajda Marinič

Fotografija: Jure Batagelj

Martinovanje Kleti Brda

V znamenju dosežkov in delavnic

Zdaj že tradicionalno martinovanje, ki ga Klet Brda organizira za svoje poslovne partnerje, zadruženike, zaposlene in svoje upokojene sodelavce, je bilo letos v znamenju dosežkov in nagrajenih vin. V želji, da naša vina obiskovalci še bolje spoznajo, smo letos že tretjič organizirali posebne delavnice, ki smo jih predstavili pod imenom »Letošnji enologov izbor«. Odziv je bil izjemen, kar nam daje zagon, da s tem načinom dela nadaljujemo tudi v prihajajočih letih.

Ana Vuk

Kristina in Timon Brataševac

Briško oljčno olje v vodniku najboljših ekoloških olj na svetu

V Goriških brdih se skriva prava zakladnica okusov. Za pikantno aromo skrbi oljkar Timon Brataševac, ki pridobiva vrhunsko ekološko oljčno olje.

Na oljgarsko pot je zakorakal pred štirinajstimi leti, kmalu potem, ko je njegov oče podedoval staro kmetijo z vinogradom v Goriških brdih. »Ko smo domačinom dejali, da bomo vrgli ven trte in posadili oljke, so bili zelo začudeni. To je bil v Brdih, kjer se rojevajo vrhunska vina, silno drzen korak,« se spominja Timon Brataševac, ki je v Kozani skupaj z družino zasnoval enega najmodernejših oljčnih nasadov daleč naokrog. V uglašeni liniji so posajene belice, leccino pa drobnica in črnica. Oljčnik, v katerem danes raste okrog 800 dreves, je opremljen s sodobnim podtalnim namakalnim sistemom in računalniško vodenim mehanizmom za ekološko gnojenje.

Uspehi v tujini

Letos je s svojim oljčnim oljem blagovne znamke Villa Eva sodeloval v italijanskem Bariju, kjer poteka največje mednarodno tekmovanje ekoloških oljčnih olj - BIOL. Tam po strogih kriterijih ocenjujejo olja s celega sveta. »Na BIOL smo poslali olje istrske belice, da vidimo, kako se bo odrezalo. In smo prejeli dve najvišji odliki extra gold, kar je še več kot zlato. S tem smo tudi prišli v vodnik najboljših ekoloških olj na svetu,« s ponosom pripoveduje Timon Brataševac.

Istočasno je oljkar iz Goriških brd poslal oljčno olje na ocenjevanje v New York v Združene države Amerike, kjer je prejel zlato priznanje za olje istrske belice že tretje leto zapovrstjo. In kot nagrado za uspeh so ga povabili, da predava na tečaju za sommelierje oljčnega olja. »Skupaj z ženo Kristino, ki je mikrobiologinja, sva v dvehurnem predavanju v New Yorku predstavila oljkarstvo v Sloveniji in mikroregijo Goriška brda. Predavanja so se udeležili profesionalni kuharji kot tudi ljubitelji oljčnega olja, ki se izobražujejo na področju olj,« pojasni oljkar in poudari, da sta tako pripomogla k ozaveščenju o kakovosti in značilnostih ekološko pridelanih oljčnih olj v slovenskem prostoru.

Moč je v znanju

Goriška brda so najbolj severni del sveta, kjer še gojijo oljke. »Imamo mediteransko klimo in vetrove, ki pridejo z Alp. Tako se mešata topel morski in hladen gorski zrak, kar je očitno dobra kombinacija za kakovosten pridelek,« pojasnjuje briški oljkar, ki je prepričan, da se slovensko oljkarstvo vidno krepi. Moč dobiva z izmenjavo praks in s seznanjanjem z novostmi, ki prihajajo iz Istre ter z Inštituta za oljkarstvo v Kopru.

Brataševac opaža, da nekateri slovenski oljkarji vztrajajo pri standardnem čakanju zrelosti plodov, da tako pridobijo večje količine olja, nekateri pa uvajajo novosti. »Med novostmi, ki smo jih vpeljali v našem oljčniku, je to, da olje stiskamo, preden pri oljkah nastopi polna zrelost,« razlaga sogovornik. »Določene sorte imajo visoko oljevitost, druge nižjo. Pri zgodnjem stiskanju smo opazili, da dajo sadeži oljke samo šest odstotkov olja, če pa bi počakali na polno zrelost, bi bila oljevitost do 18-odstotna. To pomeni, da se z zgodnejšim stiskanjem pridobi manj olja, vendar je kakovost mnogo boljša.«

Kristina in Timon Brataševac

V harmoniji z naravo

Umetnost pridobivanja vrhunskega ekološkega oljčnega olja poteka v skladu z naravo. V nasadu družine Brataševac na njegovih obronkih in v bližnjem gozdu domujejo številne ptice in koristne žuželke, ki ohranjajo naravno ravnovesje, so pa tam tudi srnjaki, ki si brusijo rogove na deblih dreves, in divji prašiči, ki večkrat »preorjejo« tla. Vse to je treba vzeti v zakup. Seveda pa je potreben tudi pravilen pristop gospodarja pri obrezovanju dreveja, namakanju tal, ekološkem škropljenju, gnojenju ... Za dodatno naravno gnojenje lastnik nasada poskrbi z deteljo, s katero zatravi nasad, da se tla obogatijo z dušikom.

Ko nastopi jesen, pa Timon Brataševac izpostavlja pomen pravega trenutka za obiranje oljk. Pri tem sodeluje z izkušenim svetovalcem Sandijem Babičem, ki mu pomaga določiti najustrežnejši datum. »Običajno oljkarji belico pobirajo v novembru, mi smo jo lani pobirali 23. septembra in letos 26. septembra ter dosegli imenitne rezultate.«

Prednosti zgodnjega stiskanja

O tem, kako se olje zgodaj stiskanih plodov razlikuje od tistega, ki se stiska ob polni zrelosti, sogovornik razkrije: »Z zgodnjim stiskanjem pridobimo olje z višjo vsebnostjo polifenolov oziroma antioksidantov. Okusi so intenzivnejši, zaznamovani s pikantnostjo ter aromo po citrusih in artičoki. Poleg tega naše olje ohranja svojo zeleno barvo dlje časa, kar je rezultat nenehnih izboljšav v procesu pridelave. Olje namreč takoj prečistimo s posebnim filtrom. Ta izloči ostanke vode, ki bi lahko bili prisotni po stiskanju. Ta proces pripomore k temu, da se dalj časa ohranja svežina okusa oljčnega olja.«

Najprej torklja, nato še butični turizem

Trenutno oljkar iz Kozane gradi svojo torkljo oz. stiskalnico. »Bližina torklje je ključna za preprečevanje oksidacije olja, saj bomo oljke lahko stiskali takoj po obiranju. Nad stiskalnico bomo uredili prostor za degustacijo z butično turistično ponudbo, kamor bomo vabili obiskovalce, da preizkusijo naše olje in se preizkusijo v ocenjevanju pikantnih not,« o načrtih za naprej spregovori Brataševac.

Veliko vrednost vidi v tem, da ljudje obiščejo nasad in v živo poku-

sijo oljčna olja – to jim zagotavlja bolj avtentično izkušnjo. »Ko se sprehodijo po oljčniku, spoznajo vse štiri sorte oljk, ki jih gojimo, in izvedo več o samem postopku pridelave olja. To obiskovalcem nudi poglobljeno razumevanje našega dela in proizvodov.«

Tudi nekateri priznani kuharji v slovenskih restavracijah uporabljajo olja, pridelana na posestvu družine Brataševac. Izkušnje, ki so jih pridobili s povezovanjem hrane in olja v hotelu na Bledu, kažejo, da je treba premišljeno spajati hrano in olja.

Kot pika na i

Vrhunsko oljčno olje je dragocen dodatek, ki ga uporabimo za oplemenitenje jedi, tik preden postrežemo hrano. »Naša vizija je, da postane izmenjava znanj in okusov več kot le prehranjevanje; naj postane del kulture, tradicije in osebne izkušnje, ki se prenaša med ljudmi,« je odločen briški oljkar, ki spregovori tudi o kombiniranju hrane in oljčnega olja.

»Olje s fino teksturo dopolni jedi, ki potrebujejo nežno spremljavo. Poda se denimo k surovi ribi ali nežno pečeni beli ribi. V našem posebnem izboru smo že ponudili sladoled z majaronom, ki smo ga obogatili z belico, znano po pikantnosti in grenkobi. Kontrastne arome namreč skupaj ustvarijo harmonično sladico,« poudarja sogovornik in doda, da je ljubiteljem dobrih okusov pred pokušino hrane najprej treba svetovati in jim nato pustiti, da raziskujejo po svoje. Kajti prav lastno doživetje in pogumno kombiniranje oljčnega olja s hrano je tisto, ki lahko preobrazi vsak obrok v nepozabno kulinarično doživetje.

Jasna Marin

Fotografiji: osebni arhiv T. B.

Domačija Kabaj Morel pridobila mednarodni okoljski certifikat Zeleni ključ

Od zelene kuhinje do ekološkega kmetovanja

»Veseli in ponosni sporočamo pridobitev mednarodnega okoljskega certifikata Zeleni ključ ter vključitev v Zeleno shemo slovenskega turizma z znakoma Green Cuisine in Green Accommodation. Hvala vsem za zaupanje!« so člani Domačije Kabaj Morel iz Šlovrenca ob koncu novembra hvaležno zapisali na svojih družbenih omrežjih. Po skoraj 18 letih predanosti delu v duhu strategije »zeleno in ekološko« so poleti v Brda »prinesli« že šesti naziv Zeleni ključ.

Za to veselo novico so na Domačiji Kabaj Morel izvedeli že poleti, tik pred avgustovskimi poplavami, ki so prizadele dobršen del Slovenije, a se jim tisto obdobje ni zdelo primerno za kakršnokoli obliko veselja ali praznovanja. »Našo državo, pa tudi domačijo so tedaj prevevale druge skrbi, pozornost je bila osredotočena drugam, sledilo je obdobje trgatve in martinovanja, zato smo o pridobitvi tega naziva druge obvestili šele konec novembra,« nam je zaupala Tina Morel, ki se je tudi »spopadla« z obširno birokratsko bitko, kot jo je opisala, za pridobitev tega naziva, v skladu s katerim pa v Šlovrencu delujejo že skoraj 18 let.

Na Domačiji Kabaj Morel so se certifikata Zeleni ključ razveselili Žana in Tina Morel, Katja Kabaj Morel, Jean Michel Morel, David Bucik in Primož Bensa (z leve).

Turizem ima tudi negativne plati

»K pridobitvi tega naziva smo pristopili zaradi ohranitve in skrbi za okolje in ker vse te prakse izvajamo že od začetka obratovanja. Poleg tega nas je vodila želja po dopolnitvi in dodatnem znanju,« razloži Tina Morel. »Turizem smo ljudje in kljub temu, da ima pozitiven doprinos in učinek, se zavedamo njegovih negativnih plati oziroma slabosti. Zato je vedno več zanimanja za odgovoren, trajnostno naravnan turizem,« poudarja.

Na domačiji Kabaj Morel vseskozi informirajo goste o porabi vode, da je voda pitna, da brisače in posteljnino menjajo glede na potrebo, da je možnost ogleda in obiskovanja Brd ter okolice z okolju prijaznostmi prevoznimi sredstvi (na primer (električna) kolesa, peš ...). »Naša kulinarika se že vsa leta ponaša z lokalnimi, doma pridelanimi in sezonskimi sestavinami, brez odpadkov, zato imamo v ponudbi le en dnevni/degustacijski meni, česar so se gostje tudi že navadili. A tega pripravimo s posebno skrbnostjo do vseh zgoraj naštetih načel.« V kuhinji imata glavno vlogo pri kreacijah kuharja, ki jima pri tem puščajo prosto pot. To sta Primož Bensa iz Vipolže ter David Bucik iz Solkana. »Naša kulinarika je posodobljena briška kuhinja, ki pa se prepleta tudi z ostalimi elementi in sestavinami Mediterana. Kuharja menita, da je na prvem mestu prav okus hrane, za katerega so ključne kvalitetne sestavine, hkrati pa je pomemben tudi videz krožnika. Izbirata sveže, pristne in sezonske sestavine, ki so lokalnega izvora,« še oriše Tina Morel.

Zeleni ključ je vodilni standard odličnosti na področju okoljske odgovornosti in trajnostnega delovanja v turistični industriji. Ta prestižni trajnostni znak pomeni zavezanost podjetij, da v certificiranih obratih spoštujejo stroge kriterije, ki jih je določila Mednarodna fundacija za okoljsko vzgojo FEE. Trajnostni znak Zeleni ključ zagotavlja vsem gostom, da z izbiro certificiranega turističnega obrata neposredno pripomorejo k varovanju okolja. Obrati vzdržujejo visoke okoljske standarde s pomočjo stroge dokumentacije in pogostih kontrolnih pregledov. Trajnostni znak Zeleni ključ lahko pridobijo hoteli in hostli, manjši nastanitveni obrati, kampi in počitniški parki, kongresni centri, gostinski obrati in turistične atrakcije. Program Zeleni ključ želi povečati uporabo okolju prijaznih in trajnostnih načinov poslovanja ter posledično zmanjšati skupno rabo virov, dvigniti zavedanje in spremeniti vzorce obnašanja vseh deležnikov v posameznih turističnih obratih in v turistični industriji nasploh.

Polna skleda enkratnih doživetij pristne briške kuhinje

Pri urejanju porabljaajo neinvazivna čistila ter čistila z okoljskim znakom, sodelujejo z lokalno skupnostjo in vsemi deležniki na območju briše občine, vestno ločujejo odpadke, varčujejo z energijo in ne uporabljajo plastike. »Informiramo in izobražujemo zaposlene o odgovornem odnosu do okolja, varčujemo s tiskanjem papirja in raje pošiljamo v e-obliki. Imamo tudi standardno temperaturo pri gretju in hlajenju v prostorih,« še doda.

Na posestvu, kjer se je vse začelo z vinogradniško tradicijo, sedaj že vrsto let stoji restavracija s prenočišči. »Prihodnje leto bomo kot restavracija obratovali že 18. leto,« pravi Tina. Milo podnebje in pokrajina sta v Goriških brdih odločilno vplivala na kulinariko, ki ni nekaj vsakdanjega, ampak nekaj drugačnega. Različne tradicije (slovenska, furlanska, habsburška) so se na tem koščku zemlje prepletle in tako je briška kuhinja postala nekaj posebnega. Že od vsega začetka je koncept domačije usmerjen v zmanjševanje negativnih učinkov na okolje. Pridobitev okoljskega znaka Green Key je še dodatno priznanje, ki potrjuje zavezanost k trajnostnim praksam in razvoju. Svojim gostom nudijo sprostitev domačega gostoljubja, razvajanje z mirom, naravo, dobro hrano ter polno skledo enkratnih doživetij. Na domačiji poudarijo, da sta certifikata Green Cuisine in Green Accommodation »dodatna potrditev, da delamo dobro, da smo na pravi poti in obenem pobuda, da bi bili še boljši ter da vse naše znanje predamo našim gostom in jih spodbujamo k odgovornemu ravnanju. Poleg vsega tega pa smo tudi začeli z ekološkim kmetovanjem, da kot celoten obrat pripomoremo k izboljšanju okolja,« sklene Tina Morel.

Ana Cukijati

Fotografija: Holley Robbins

Merano WineFestival

Simbol enološke in kulinarčne odličnosti

Med 3. in 7. novembrom se je v Kurhausu v Meranu, ki velja za nekakšen mondeni center Južne Tirolske, odvila že 32. edicija enega najbolj prestižnih enogastronomskih in vinskih dogodkov v Evropi - Merano WineFestival.

Festival, ki ga organizira Gourmet's International, obiskovalcem omogoča, da spoznajo in okusijo najnovejšo enogastronomsko ter vinsko ponudbo najboljših proizvajalcev in pridelovalcev hrane in vina. Posebnost tega festivala je, da gosti domače in tuje razstavljalce, za katere velja, da se odlikujejo in izstopajo po visoki kakovosti, edinstvenih proizvodnih tehnikah in izrazni odločnosti. O sami priljubljenosti in pomembnosti dogodka priča tudi dejstvo, da se cena vstopnic, katerih število je omejeno, začne pri 130 evrih na dan.

Prisotnost na dogodku tako ni samoumevna, temveč plod konstantnega predanega in natančnega sledenja delovnemu procesu, ki se začne v vinogradu in ji skrbno sledimo na vsakem koraku do vrhunskih kakovostnih proizvodov.

Na dogodku se vsako leto predstavi več kot 300 vinskih pridelovalcev s celega sveta, med njimi tudi Klet Brda, ki se dogodka že vrsto let redno udeležuje. Na letošnjem dogodku se je klet predstavila v WineHunter area s štirimi vini (sivi pinot Ramato Bagueri, rebula

Bagueri ter klasični penini Bagueri zero in Bagueri brut), ki so zelo priljubljena in vedno dobro sprejeta, sploh pri italijanskih obiskovalcih.

Namen predstavitve na takšnem dogodku je predvsem večanje prepoznavnosti teritorija, Kleti Brda in vin ter pridobivanje dodatnih potencialnih kupcev. Italijansko tržišče je vedno bolj pomembno, saj na letni ravni beležimo kar dvomestno rast v vseh segmentih (Quercus, Krasno, Bagueri ...) tako v gostinskem sektorju, kjer posluujemo preko distributerjev, kot tudi preko specializirane spletne prodaje.

Kombinacija soustvarjanja pomembnih dogodkov, kot je Masterclass Brda Home of Rebula, ter stalna udeležba na dogodkih in sejnih, kot je Merano WineFestival, omogoča, da tudi italijanski kupci prepoznavajo rebulo kot tipično sorto našega teritorija, njena priljubljenost pa je v porastu. Brda, tako kot Trentinsko - Zgornje Poadižje, so poznana kot teritorij, ki je zavezan trajnostni pridelavi, ohranjanju kulturne krajine in razvoju dolgoročne ekonomske uspešnosti.

Ana Vuk

Ali lahko omilimo izmenično rodnost?

Na izmenično rodnost vpliva tudi količina pridelka v posameznem letu

Nihanje pridelka med posameznimi leti imenujemo izmenična rodnost ali alternanca. Značilna je za različne sadne vrste in med njih spada tudi oljka (*Olea europaea* L.). Na pojav izmenične rodnosti vpliva genska predispozicija – notranji dejavniki (torej so nekatere sorte bolj podvržene izmenični rodnosti kot druge) ter zunanji dejavniki. Med zunanje dejavnike štejemo podnebne in vremenske razmere ter agrotehniko v nasadih. Eden od glavnih dejavnikov za izmenično rodnost je količina pridelka v posameznem letu.

Razmerje med rastjo in rodnostjo pomembno vpliva na pojav izmenične rodnosti. Socvetja se razvijajo na močnih in dolgih enoletnih poganjkih, zato je za dobro rodnost zelo pomemben prirastek tekočega leta. V letu, ko so drevesa zelo dobro naložena, so poganjki krajši, diferenciacija cvetnih brstov in oploditev v naslednje letu pa sta slabša. Dobra naloženost pomeni tudi veliko število plodov. V letu dobre rodnosti je pri manjšem številu večjih plodov na drevesu manjša možnost nastanka izmenične rodnosti kot pri velikem številu majhnih plodov, saj so semena v koščici vir rastlinskih hormonov, ki vplivajo na diferenciacijo cvetnih brstov. Pri mlajših drevesih je izmenična rodnost zaradi močnejše rasti manj izražena.

S starostjo dreves se izmenična rodnost večja, na to pa vplivajo okoljske razmere in kot že rečeno pridelki v preteklih letih. Za dobro diferenciacijo cvetnih brstov je v zimskem obdobju potrebno določeno število dni z dovolj nizko temperaturo. V času cvetenja lahko visoke temperature in suh veter na eni strani ali veliko dežje in pozebe na drugi strani privedejo do slabe oplodnje in sezone s pretežno vegetativno rastjo. Posledica pa je zelo obilna sezona v naslednjem letu. Zaradi okoljskih razmer se lahko izmenična rodnost pojavi tako v namakanih kot nenamakanih nasadih, prav tako v dobro prehranjenih nasadih.

Indukcija diferenciacije cvetenja ali primarna indukcija je ključni trenutek za rodnost oljke, saj rastlina določi, kateri brsti bodo cveteli in kateri bodo le vegetativno rastli. Primarna indukcija poteka v poletnih mesecih (približno štiri tedne po oploditvi, torej običajno v juliju) in je povezana tudi z zunanjimi dejavniki, kot so kondicija drevesa, trenutno število plodičev na drevesu in lanske rodnosti. Učinkovitost je determinirana z okoljskimi razmerami, predvsem s podnebjem in vremenom. V poletnem obdobju se velikokrat srečujemo s pomanjkanjem padavin (suša), pomembno pa vpliva tudi pomanjkanje svetlobe (npr. neprimerna rez, razdalje sajenja ...).

Druga faza diferenciacije je sekundarna indukcija in poteka pozimi v najhladnejšem obdobju leta (december, januar). Oljke, tako kot vse drevesne vrste, namreč potrebujejo določeno število ur nizkih temperatur (temp. pod 9 °C), da lahko spo-

mladi cvetijo. Hladne zime omogočajo dobro cvetenje tudi po dobri letini, tople zime pa zmanjšajo diferenciacijo in cvetenje.

Tretja faza je diferenciacija cvetov in poteka okoli marca, ko se oblikujejo vegetativni in cvetni brsti. Diferenciacija poteka precej enotno, med diferenciacijo prvega in zadnjega cveta ne preteče več kot teden ali dva.

Ker je izmenična rodnost pri oljki naraven pojav, ga zato ni mogoče povsem odpraviti, lahko pa ga z naslednjimi ukrepi omilimo:

- pri postavitvi novega nasada izberemo sorte, ki so manj podvržene izmenični rodnosti. Poleg tega je vedno dobro imeti različne sorte v istem nasadu, da izboljšamo opraševanje in manj občutimo nihanja proizvodnje;
- vsako leto izvajamo redno in uravnoteženo rez. Napačno je mišljenje, da v letih z manjšim pridelkom ne režemo oljk, da bo pridelek v naslednjem letu večji. S takim načinom izmenično rodnost le še poudarimo. Ker je oljka zaradi majhnega števila plodov predvsem vegetativno rastla, mora biti rez močnejša, da nekoliko zmanjšamo rodni les v naslednjem letu in tako ustvarjamo ravnotežje pridelka. Obratno pa večje število plodov vpliva na slabšo rast v istem letu ter na slabšo diferenciacijo in oploditev v naslednjem letu, zato naj bo rez manj intenzivna;
- plodov oljk nikoli ne puščamo na drevesu, četudi jih je malo. V koščicah oljk se proizvajajo fitohormoni, ki zavirajo cvetenje naslednje leto. Prav tako so ostali plodovi na drevesu možno gojišče oljčne muhe;
- izogibamo se abiotičnemu stresu oljke. Oljka dobro prenaša visoke temperature in pomanjkanje vode, če so okoljske razmere posebej zahtevne, je oljka podvržena stresu. Ta stres vpliva na cvetenje. Zato v kritičnih trenutkih poskrbimo za namakanje/zalivanje oljk in si pomagamo s sredstvi na osnovi talka, kaolina, zeolita, diatomejske zemlje ..., ki hladijo rastlino;
- izvajamo uravnoteženo gnojenje in pravilno varstvo oljk. Poleg zgodnjega spomladanskega gnojenja z dušikom se lahko nekaj tednov pred cvetenjem odločimo za foliarno gnojenje z borom in ostalimi biostimulatorji, da izboljšamo cvetenje in oploditev. Za vsakoletno dobro cvetenje in oploditev potrebujemo dolge poganjke in zdravo listno maso. Pri zmanjšanju števila listov pride do slabše fotosintetske aktivnosti in s tem zmanjšanje indukcije in diferenciacije brstov, zato pravočasno ukrepamo ob okužbah s pavjim očesom in oljkovo sivo pegavostjo, da zagotovimo zadostno zdravo listno maso.

Teja Hladnik,
mag. Urška Klančar, KGZS – Zavod GO

Čezmejni zborovski sprehodi

Koncert briške Vinike in zbora San Antonio Abato iz Cordenonsa

V začetku novembra, v mesecu, ki povedno nosi staro slovansko ime listopad, je Vokalna skupina Vinika v Vili Vipolže na koncertu zborovske glasbe gostila Mešani zbor San Antonio Abato iz kraja Cordenons na Furlanskem. V času, ki s seboj prinaša umirjanje narave in v skladu z njo tudi človeka, so ljubitelji zborovskega petja lahko prisluhnili koncertu z naslovom Čezmejni zborovski zvočni sprehodi. Prištevamo ga v sklop prireditev ob prihajajočem letu Evropske prestolnice kulture, ki jo bosta obeležili sestrski mesti Nova Gorica in Gorica. Namen kulturnih prireditev, ki bodo svoj vrh dosegli v letu 2025, je ne samo obe Gorici predstaviti Evropi in svetu, ampak tudi krepiti vezi med sosedskima narodoma, kot sta slovenski in furlanski, ter njuno medsebojno spoznavanje na različnih področjih življenja, tudi na področju glasbenega ustvarjanja.

Gostiteljice smo se predstavile z izborom ljudskih pesmi v sodobni avtorski preobleki in k sodelovanju pri pesmi Zrejšlo je žito skladatelja in teologa Ivana Florjanca pritegnile mlado violinistko Mojco Batič, k slovaški ljudski Tancuj tancuj in Drežniški pa pianistko in skladateljico Ingrid Mačus, ki je pravkar zaključila študij kompozicije, za kar ji Vinika skupaj z zborovodkinjo Franko Žgavec iskreno čestita. Hkrati smo na koncertu najavile skorajšnjo okroglo obletnico obstoja skupine, ki je svoj prvi nastop imela leta 1994, ko so bile njene članice še mlada dekleta.

Zbor iz Cordenonsa, katerega ena od pomembnih nalog je promocija in širjenje furlanske kulture, je nastal leta 1997, in ga od začetka vodi Monica Malancin. Skupina je v tem času izvedla vrsto imenitnih dogodkov, med njimi gre omeniti praižvedbo sodobne opere Fabrizia De Andréja La Buona Novella v letu 2019 ter koncert inovativnega prepleta sakralne glasbe gregorijanskega korala in v Ameriki izvirajočega jazza. Kot skupina delujejo tudi na področju vzgoje mladih pevcev. Na koncertu so izvedli devet pesmi različnih italijanskih skladateljev iz različnih obdobij in glasbenih slogov, od Filippa Azaiola, italijanskega skladatelja 16. stoletja, Giovannija Giacomina Gastoldija in Adriana Banchierija, skladateljev pozne renesanse in zgodnjega baroka, do enega najbolj pomembnih, vplivnih in inovativnih italijanskih kantavtorjev sodobnega časa, žal že preminulega Fabrizia Cristiana De Andréja, ter še živečega italijanskega skladatelja iz Vicenze Giuseppeja De Marzija.

Vinika se bo na koncert v Cordenons odpravila v aprilu 2024 in se že veseli nadaljnjega sodelovanja predvsem s furlanskimi zborovskimi sestavi iz Italije, medtem pa premišljeno snuje program jubilejnega koncerta, ki bo na zelo lepem mestu v zahodnih Brdih.

Danila Zuljan Kumar
Fotografija: Bruno Simčič

Društvo briških ustvarjalcev Dablo

Med Šmartnim in Budimpešto

Brici smo vsi posredno ali neposredno vezani na kmetijstvo in vinarstvo. Skozi leta, ko sledimo napredku in hočemo biti boljši ter v koraku s časom, puščamo za seboj predmete, ki izgubijo na uporabnosti. Včasih nam kaj pomenijo, nosijo spomin na kakšen dogodek ali nam ljubo osebo.

Gotovo imamo vsi nekje kakšen flaškon, na katerem se nalaga prah in sameva v kotu. Dablovcem je predstavljal izziv, slikarsko površino. Z željo po požitvi, ohranitvi in spremembi zapuščenih predmetov smo jim vdahnili barvito dušo. Na martinovanju v Šmartnem, med množico ljubiteljev opojne pijače. Nastale so raznolike poslikave. Barve in poteze čopiča je vsak po svoje nanesel na steklene obline. Martinov praznik in energija v Šmartnem sta prispevala, da je poetika govorila v prid veselja in vedrine, ki so mu flaškoni vedno pripadali. Šele v popoldanskih urah, ob zahajajočem soncu, smo zaključili z delom in nazdravili novi, sladki, briški kapljici. Barviti flaškoni so svojo pot nadaljevali v Vili Vipolže, kjer so se izprsi v novi podobi.

Po zanimivi izkušnji slikanja na flaškone smo se odpravili v Budimpešto, kjer smo obiskali razstavo velikega, enkratnega in neponovljivega francoskega impresionista Avgusta Renoira. Pogled resničnih slik je drugačen od gledanja knjig ali ekrana. Slike ti hkrati jemljejo dih in te napolnijo z nečim lepim. Slike, na katerih se igrajo svetlobe in sence, temno in svetlo, uprizarjajo trenutek minulega časa na način, ki naredi nate en globok in edinstven vtis. Posebni ljudje delajo posebne reči, vrhunske in neponovljive stvaritve. Čeprav je Budimpešta prekrasna, po mnenju mnogih najlepša prestolnica v

Evropi, so moje oči ostale v galeriji, na tistih neverjetnih barvnih kompozicijah.

Svet je lep, svet je barvit. Brda so barvita in se ponujajo, da pustijo vtise, ki jih je potrebno upodobiti.

Alda Grudina, Dablo

Oktober Jazz v Vili Vipolže

Glasbeni oktober z mladimi tujimi ustvarjalci

Oktober nam je prinesel pester nabor glasbenikov iz Slovenije, dežele Furlanije - Julijske krajine ter drugih koncev Evrope in sveta, ki na Goriško prinašajo svežino novejšje jazzovske produkcije.

Festival, ki ga v dolgoletnem prijateljskem sodelovanju organiziramo skupaj s Kulturnim domom Nova Gorica, čezmejnem društvom Controtempo in festivalom Jazz and Wine of Peaceu iz Krmina, sloni na dolgoletnem povezovanju, kjer se v jesenskih mesecih znova srečujemo z glasbo z različnih koncev sveta ter s svežim, zanimivim in pestrim glasbenim utripom v ritmih jazzu, bluesa in črnske duhovne glasbe. Letos smo v Vili Vipolže v sklopu festivala Oktober Jazz gostili mlade tuje glasbenike Jim & The Shrimps.

Patricija Špacapan

Fotografija: Kulturni dom Nova Gorica

Gradnikovi večeri v spomin in opomin

S svojo laično duhovno oporoko se danes obračam na mlade

Proti koncu novembra, ko listje porumeni, se zrak zmrzli, ko ptice utihnejo in vinogradi osamijo, se v Brda vrača Gradnik s svojimi večeri in sporočili. Že enaintrideseti letos, pove Tina Novak Samec, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, in razveseli obiskovalce paviljona na Gradu Dobrovo z imenitno novico. Gradnikova rojstna hiša v Medani, ki so jo (razpadajočo) med svoje čopiče in barve vzeli slikarji briškega društva Dablo in jo postavili večeru na ogled, bo ugledala svetlejšje čase in se prerodila v svojevrsten dom poezije. »Skupina je z velikim navdušenjem sodelovala na dnevu ‚en plein air‘ (slikanje v Medani v živo), kjer so ustvarjalci vneto upodabljali podrobnosti ali splošno sliko stavbe,« zapiše mentor dablovcev akademski slikar Aleksander Velišček. »Dekadenca kraja je s slikarstvom pridobila novega duha in v slikah, razrešenih z opisnim realizmom, je vitalnost potez čopiča dala nove energije lokaciji, ki bo v bližnji prihodnosti zasijala v novi luči. Druga razstavljena serija, poenotena z dimenzijo platna, ni več rešena fizično-prostorsko, ampak mentalno skozi branje Gradnikovih pesmi.« Kot umetnik je trdno prepričan, pravi Velišček, da se umetniško delo razvija pod vplivom zgodovinskega in teritorialnega konteksta, »in zato danes, bolj kot kadarkoli prej, ko se soočamo s problematiko umetne inteligence, kulture ne gre podcenjevati. Človek je vendar najbolj ustvarjalen med živimi bitji in nikakor ni naključje, da filozofi in znanstveniki že tisočletja umetnost razglašajo kot temelj in višek naše družbe.«

V znamenju mladih in za mlade

Orffova skupina OŠ Alojza Gradnika je za predah in razmislek po globokih umetnikovih mislih zaigrala na svoje instrumente, tretješolke z iste šole pa so igrivo in nagajivo odrecitirale nekaj hudomušnih Gradnikovih pesmic za otroke. V mladostni vnemi in energiji, ki so jo razplamteli še trije nadobudni kitaristi, se je nadaljeval večer s predstavitvijo mladinskega domišljijskega romana Neon avtorice z briškimi koreninami Jane Korečič, profesorice italijanskega jezika in sociologije, ki je po nekaj letih poučevanja svojo energijo usmerila v slikanje, ustvarjanje filmov v tehniki stop motion, ilustriranje in pisanje. Poleg Neona je napisala pet knjig za otroke in vse svoje zgodbe v projektu Društvo kot v pravljici postavila na oder v vlogi igralka, kostumografinje, dramaturginje in režiserke, eno od pravljic pa popeljala celo na oder SNG Nova Gorica. V pogovoru z

Gaja Lesica Marc v pogovoru z avtorico knjige Neon Jane Korečič

voditeljico večera Gajo Lesica Marc je Korečičeva razkrivala svoje poglede na čas, v katerem živimo, na vpliv tehnologije in medijev na mlado generacijo, na odraščanje, pri čemer je poudarila izjemen pomen družine, na vlogo šole, ki po njenem mnenju zamuja korak s časom, in z branjem odlomka iz domišljijske preje vabila v neznano, v družbo glavne junakinje Elle na potovanju v novo dimenzijo, a ne brez ključekača, lornjete in trgolokatorja, pripravljeni na skrita sporočila, na nepričakovano in drugačno.

Nikogaršnji sin za spravo

Nekje so. Oko jih človeka ne vidi, začne z Zlatimi lestvami drugi Gradnikov večer. Tokrat v Vili Vipolže z »biografijo brez meja« pisatelja Borisa Pahorja. Ob 110. obletnici pisateljevega rojstva so pri Cankarjevi založbi izdali prevod njegove avtobiografije Nikogaršnji sin, ki jo je v sodelovanju s Pahorjem napisala italijanska pisateljica, novinarka in urednica Cristina Battocletti. Za prevod v slovenski jezik sta poskrbela pisatelj vnuč Tadej Pahor, ugleden profesor z doktoratom iz prevajalstva na prestižni univerzi v Oxfordu, in prevajalec Edvin Dervišević, spremno besedo pa je napisal pisatelj sin Adrijan Pahor, nekdanji učitelj slovenščine in zgodovine, publicist, avtor literarnih kritik, ocen in kolumn.

Pogovor, ki ga je s pisateljevim sinom in vnukom vodila Irena Zuljan, profesorica slovenščine na novogoriški gimnaziji, boleče razkrije Pahorjevo življenjsko zgodbo, njegovo politično, kulturno in literarno angažiranost, zgodbo neumornega in trdoživega pričevalca najhujših zločinov človeštva 20. stoletja, ki si je v jeseni življenja marsikaj

Gradnikovi večeri v spomin in opomin

O Borisu Pahorju profesorica Irena Zuljan, pisatelj sin Adrijan in vnuk Tadej

odpuštil, obenem pa si z dvomi in neizprosnimi očitki težil dušo. »S knjigo je pravzaprav želel doseči spravo,« razloži soavtorica knjige Cristina Battocletti. »Knjiga je bila leta 2012 odlikovana z Manzonijsko nagrado za najboljši zgodovinski roman, zdaj pa je s slovensko založbo dosegla svoj vrhunec, predvsem zaradi sodelovanja pisateljeve družine. Pahor bi bil prevoda dela Nikogaršnji sin v slovenščino resnično vesel.« Na virtualnem posnetku nadaljuje: »Ko se je odločil, da bo napisal življenjepis, je hotel prav mene zaradi več razlogov. Tudi zato, ker sem ženska, pripadnica neke daljne generacije. Bil je namreč prepričan, da ženske predstavljajo princip obnavljanja naše družbe.«

Življenje, preživeto ob prestopanju fizičnih in duhovnih meja

Knjiga se v prvem delu sprehodi po vseh etapah pisateljevega življenja, od kljubovanja fašizmu, nacizmu ter nato komunizmu in Titovi diktaturi. Je odraz njegove želje, da je v vsakem zgodovinskem obdobju vedno izrazil svoje mnenje. Pripoveduje tudi o razočaranju ob spoznanju, da so ljudje želeli izkušnjo s taborišči povsem pozabiti in so hoteli misliti na druge stvari. On pa je potreboval spominjanje. Knjiga je posvečena vsem, ki so postali žrtve zaradi političnega nasprotovanja, vsem, ki so trpeli. Bil je človek brez gospodarjev, brez izkaznic, brez potrebe, da bi pripadal katerikoli strani. Svoje mnenje je hotel svobodno izražati prav o vsem, pove Battoclettijeva.

Pahor je v sodelovanje z italijansko novinarko privolil, ker jo je »hotel naučiti, kakšno je bilo življenje Slovencev«. Spregovori o svoji zgodbi, ki jo je spisalo kruto življenje, o spominih »hrošča«, kakor je fašistična Italija četrto stoletje odkrito definirala tržaške Slovence, »nikogaršnje otroke«. O spominih dečka, oropanega kulture. Zapornika, ki se bori za preživetje. Stročega in intenzivnega moža in očeta. Svobodnega človeka. Pahor skupaj s Cristino Battocletti brez pomislekov zapiše obračun življenja, preživetega ob prestopanju fizičnih in duhovnih meja, in nam poda zelo človeški avtoportret, zapiše Cankarjeva založba na svoji spletni strani.

Gradnik, Mojškra Mara in tretješolke OŠ Dobrovo

Duhovna oporoka laika za vsak čas

Da ne bi bile besede pretežke ob spominih pisateljevega sina Adrijana na težaven odnos z očetom, na skrito plat čustev, ki jih je pred domačimi največkrat skrival, na odnos do žensk, še posebno do žene Radoslave, na taboriščno izkušnjo totalnega ponižanja in na odnos, ki ga je imel kot zamejski pisatelj s pisatelji matične domovine, zlasti s Kocbekom, »da bi utihnil dneva nemir«, je poskrbela glasba, najvišja vseh umetnosti, s klavirskim recitalom Roka Mariniča Podbrščka in ubranimi vokali Noneta Brda. Večer, ki ga je s svojim govorom počastil župan Franc Mužič in ga je tudi tokrat prijazno vodila Gaja Lesica Marc ter se na koncu zahvalila organizatorju ZTKMŠ Brda in vsem nastopajočim, je izzvenel s Pahorjevo duhovno oporoko laika. »S svojo laično duhovno oporoko se danes torej obračam na mlade, da bi si zapomnili, da je treba ohranjati tisto iskrico upanja v pravičnost, ki smo jo mi deportiranci gojili v temnočini lagerja in jo kljub grenkim spoznanjem o pozabi

Nonet na drugem Gradnikovem večeru v Vili Vipolže

naših žrtev gojimo vse do danes. Zdaj pa to iskrico upanja prepuščam vam, mladi. Naj se razplamti v sijočo svetlobo.«

Iva Sivec

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

Pihalni orkester Brda

Živahni ritmi zadnjih mesecev leta

Številna glasbena dela skladatelji zasnujejo tako, da se v zadnjih taktih tempo skladbe umiri. Naš orkester pa te miline ne pozna, saj je aktiven skozi celotno leto in do zadnje taktice pridno vztraja in drži živahen tempo. Tudi letos smo vztrajali in bili prisotni na številnih dogodkih, zadnji pečat pa pustili s prazničnim koncertom.

Topla jesen je ob koncu oktobra s sabo prinesla nalive, ki je nas, naše instrumente in note 31. oktobra na komemoraciji v Gonjačah pošteno premočil. Uspeli smo odigrati le državno himno, nato pa smo se poskrili pod dežnike in spremljali skrajšan preostanek komemoracije. Žal je bil nalive prehud, da bi do konca sodelovali na dogodku. Tisti dan zato nismo prispevali vsega, smo pa le dokazali, da smo vedno pripravljeni in vztrajamo do zadnjega. Je pa dež prav zares tisti dan »krstil« še dva nova člana. Anže Prinčič in Stella Jakončič sta prvič uradno oblekla uniformi in zaigrala kot člana Pihalnega orkestra Brda.

Nastopi Fuzze kvinteta in martinovo

Naš Fuzzee kvintet je zopet sodeloval na dveh pomembnih dogodkih v Vili Vipolže. 22. oktobra smo popestrili praznovanje 50. obletnice Društva upokojencev Dobrovo. Za prijatelje in Lojtrca domačih je odražala vezi, ki jih člani društva premorejo, in nepozabne, igrive trenutke, ki jih skupaj tudi preživijo. V Vilo Vipolže smo se na povabilo veteranov vrnili še 17. novembra in z državno himno otvorili slavnostni dogodek, na katerem so obeležili 55 let Teritorialne obrambe in 30 let Zveze veteranov vojne za Slovenijo. S sabo smo tokrat vzeli še našega mladega, pridnega in perspektivnega tolkalista Žana Prinčiča, ki je s strumnimi ritmi pohodnega marša pospremil prihod in odhod praporščakov na prizorišče.

10. novembra je orkester popestril martinovo dogajanje vsem pridnim rokam, ki dan za dnem že vrsto let z neomajnim trudom in skrbnostjo obdelujejo briške vinograde. Kooperante Kleti Brda smo z živahnimi melodijami zazibali v večer, v katerem so okusili prve sadove letošnjega dela. Ta nastop nosi v naših srcih prav posebno mesto, saj se nedaleč od zavetja našega godbeniškega doma po nastopu lahko družimo ob dobri jedi in pijači. Večer smo zaključili na plesišču, kjer smo svoje plesne adute pokazali tako mladi kot tudi naši starejši člani. Ko bi le videli našega Iveta, kako pleše na moderno glasbo.

Intenzivne priprave in Revija pihalnih orkestrov severne Primorske

V luči priprav na Revijo pihalnih orkestrov severne Primorske in prazničnega koncerta, ki sta se že bližala s svetlobno hitrostjo, smo se zadnji vikend v novembru odrekli pohajkovanju in ga preživeli na intenzivnih vajah. Tokrat razkropljeni v naši Osminki in prostorih Mladinskega centra Brda. Na vajah so se nam pridružili tudi glasbeni mojstri, tolkalistka Maja Povše in trobentač Matjaž Kos, ki sta še posebej trenirala sekciji visokih

Martinovanje

trobil in tolkal. Pihala je pod kontrolo držala dirigentka Neža, naš tubist Andraž Filej pa je gnal strah v kosti sekciji nizkih trobil. Po skupnem kosilu smo izvedli še skupne vaje, kjer smo preigrali vse skladbice in tako dobili prve vtise o trudu in trdem delu tistega dne. Po napornem 6-urnem preigravanju pa so nas počasi že začele izdajati naše »šobce«, zato smo uničeni, a kondicijsko in učno podkovani zaključili z dnevom.

Pričetek decembra bi morali okronati s prvimi prazničnimi melodijami, a je vreme žal spet prekrizalo načrte, zaradi česar so organizatorji dogodek prestavili na kasnejši termin, na kate-rega pa žal nismo mogli odgovoriti z našo polno postavo. Smo se pa 3. decembra udeležili Revije pihalnih orkestrov severne Primorske in kot prvi nastopajoči otvorili oder ter ogreli publiko. Seveda nosijo takšni nastopi pomemben strokoven vidik, saj ocenjevalci podajo oceno in mnenje o samem orkestru, igranju in dirigiranju. Strokovni spremljevalec Miro Saje je izbor programa pohvalil, podal pa tudi napotke za nadaljnje delo in razvoj ter rast orkestra.

Zaključek leta s tradicionalnim prazničnim koncertom

Letošnjo glasbeno sezono ponovno zaključujemo s tradicionalnim božično-novoletnim koncertom. Izjemno veseli smo bili vsakega od vas, draga publika, za vsako toplo besedo in namenjen aplavz. Le skupaj nam uspe doseči nekaj izjemnega in čarobnega, kar okrepi naše melodije in jih popelje v vaša srca. V goste smo tokrat povabili še eno znano ime glasbene estrade, pevko in flavtistko Tinkaro Kovač. Uspešno smo odključali vse obveznosti ter projekte, ki smo si jih zadali. Izpeljali smo vse domače nastope, gostovali na Muzikfestu, izvedli uspešen delovni vikend v Pacugu, enega doma, spomladi smo predstavili našo novo dirigentko Nežo Jelušič, zaključili pa s koncertom in gostjo Tinkaro Kovač. Ob koncu leta želimo vsem vam, drage Brike in Brici, lepe, mirne in vesele praznike, v novem letu pa obilo sreče.

Anja Rožič

Mlada briška pevka Manca Kumar

Skozi proces šolanja se naučiš svoje telo uporabiti kot inštrument

25. novembra je bil v Helsinkih na Finskem predstavljen oratorij z naslovom *A child of our time* angleškega skladatelja Michaela Tippetta. Izvedel ga je Simfonični orkester Akademije za glasbo Sibelius, Zbor Akademije Sibelius, Zbor Kuopio Unit Akademije Sibelius, Zbor Glasbenega centra Helsinki. Med mednarodno solistično zasedbo je bila tudi mlada Brika Manca Kumar. Na moje vprašanje, kako lahko tako drobno in majhno dekle s svojim glasom brez mikrofona preglasi cel orkester in velikanski zborovski sestav, se nasmehne in pove, da je nekaj gotovo dar, ki ga prineseš s seboj na svet, skozi proces šolanja pa se naučiš svoje telo uporabiti kot inštrument.

Potem ko je pri prof. Juriju Križniču zaključila nižjo glasbeno šolo iz violine, se je vpisala na gledališko-dramsko smer novogoriške umetniške gimnazije in v prvem letniku dobila glavno žensko vlogo v muzikalu *Dežnik za dva*. Pela je v francoščini, ki je takrat še ni znala, se je pa naučila nekaj let kasneje, ko je po uspešno zaključenih treh letih Konservatorija za glasbo v Ljubljani v razredu prof. Mateje Arnež Volčanšek začutila, da je pripravljena za študij petja v tujini. Odločila se je za Visoko šolo za glasbo v Ženevi in bila sprejeta v razred prof. Clémence Tilquin. V teh letih je Manca doživela veliko uspešnih trenutkov in prejela veliko nagrad. Omenimo jih le za drobec. Leta 2021 se je skupaj s pianistko Meto Červ v okviru Mladi Per Artem predstavila v Slovenski filharmoniji in SNG Maribor. Leta 2022 je bila najmlajša finalistka tekmovanja samospevov Gustava Mahlerja v Švici. Na tekmovanju Lav Mirki v Osijeku na Hrvaškem je prejela zlato priznanje. Zaradi odličnih dosežkov je bila leta 2022 v Ženevi prejemnica Wilsdorfove štipendije. V letu 2023 je imela solistično vlogo v operi *I due timidi* v produkciji Akademije v Ženevi. Trenutno je na magistrskem študiju na Sibeliusovi akademiji v Helsinkih. Konec avgusta je bila na avdiciji izbrana za solistično vlogo v oratoriju *A child of our time*.

»Kar naštevate, se sliši dobro,« pripomni Manca, »toda dejansko v glasbi ni prostora za napuh. Biti moraš hvaležen za dar, ki ti je dan, ponižno vaditi in negovati svoj glas.« K sreči se besedil nauči zelo hitro, tako v francoskem, nemškem ali italijanskem jeziku, v katerih poje največ, čeprav v svoj letni študijski program vedno uvršča tudi slovenske samospeve. »Pred izvedbo publiko enostavno razložim njegovo vsebino, da ga razumejo. Izvajanja slovenske glasbe ne razumem kot dolžnost, ampak sem nanjo ponosna, saj so nekatera slovenska

dela izjemne umetnine.« Pove tudi, da si v tujini zelo sam, ampak se zaradi moderne tehnologije s svojimi starši lahko sliši in vidi vsak dan, s sestro Urško, ki je tudi glasbenica in na Akademiji za glasbo v Ljubljani zaključuje magistrski študij glasbene pedagogike, pa tudi po petkrat na dan. »Ona je moj prvi kritik in njej najbolj zaupam.« Na vprašanje, kaj najraje poje, kar butne: »Slovanske skladatelje. Slovanskost je nekaj, kar je globoko v nas in se čuti v dožemanju in interpretaciji pevca. Lani sem pela Marfino arijo iz opere *Carska nevesta* Rimskega-Korsakova, ki mi je bila poseben izziv ne samo zaradi tehnične zahtevnosti, ampak tudi zaradi težke zgodbe. Zelo mi je blizu tudi arija Měsíčku na nebi hlubokém iz Dvoržakove opere *Rusalka*. Imela sem jo priložnost peti z orkestrom, kar je res posebno doživetje.«

B. Č.

Fotografija: Katjuša Karlovini

Predstavitev knjige *Mejna reka Idrija v Vipolžah* Oče Franc je imel rad Goriška brda

S posebnim veseljem sem sprejel pobudo Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, da v sklopu večerov v Vili Vipolže predstavimo najnovejšo knjigo, ki sva jo napisala s pokojnim očetom Francem Jerončičem.

Oče Franc je bil s srcem in telesom še kako navezan na prelepo pokrajino za Korado, torej na Goriška brda, kjer je v več kot 35 letih službovanja pri Kmetijski zadrugi stkal veliko število poznanstev, ki so z leti postala neprecenljiva prijateljstva. Vse to, kakor tudi datum predavitve knjige – 26. oktober 2023 – to je le večer pred dnevom, ko bi pokojni oče dopolnil 100-letnico, saj je bil rojen 27. oktobra leta 1923, mi veliko pomeni.

Uvod v večer v prekrasni Vili Vipolže je v spremni besedi otvorila predstavnica Založništva tržaškega tiska iz Trsta, ki je vodila pogovor z gostom večera prof. Adrijanom Pahorjem in z menoj kot soavtorjem knjige. Z očetom sva napisala kar pet knjig. Prvo leta 2011 z naslovom *Življenje na Kanalskem Kolovratu*, ki sva jo predstavila na Gradu Dobrovo. Potem so se v razmahu dveh let zvrstile še knjige *Bratje Slovani*, *Zgodbe in pravce med Idrijo in Sočo*, *Nepovabljeni* in nazadnje *Mejna reka Idrija*.

Profesor Adrijan Pahor je obiskovalcem predstavil več kot 500-letno zgodovino mejne reke Idrije, ki je, tako menijo poznavalci, edina reka v Evropi, kjer je meja neprekinjeno potekala okoli 500 let. Seveda z majhno prekinitvijo, ko so naše kraje zavzeli Francozi z Napoleonom in so mejo premaknili na reko Sočo, a le za kratko obdobje. Natančno sem orisal razloge za nastanek pete knjige. Kar nekajkrat sem prehodil 25 km dolžine reke in raziskoval več kot 25 razpadajočih mlinov, ugotavljal

in zapisoval vse vasi in zaselke na obeh straneh meje kot tudi vodne pritoke tako v Benečiji kot tudi na Kolovratu, ki se izlivajo v reko Idrijo. Ne gre pozabiti tudi mostov in poti ob reki, tamkajšnji živeli in več kot 37 senikov, ki so zaradi takratnih potreb nastali na obeh straneh reke. Tudi veliko število fotografij, ki še kako zaznamujejo knjigo, sem uspel urediti. Na predavitvi je bilo postavljenih nekaj vprašanj o obstoju krajev na Kanalskem Kolovratu in ob samo »mejni« reki Idriji. Odgovorov, predlogov in tudi pozitivnih rešitev je več, a jih bo v danem trenutku težko realizirati.

Večer smo zaključili s podpisovanjem knjig in v prisrčnem druženju. Hvala ZTKMŠ Brda, Občini Brda in Patriciji Špacapan, da so nam omogočili predstavitev knjige, ki jo – kot tudi vse ostale – lahko dobite v trgovinah Mladinske knjige.

Zoran Jerončič

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

13. Brda Contemporary Music Festival

Glasbeni ustvarjalci sodobne improvizirane glasbe v Medani

Med 14. in 16. septembrom se je odvil 13. Brda Contemporary Music Festival, tokrat v Medani, na katerem smo predstavili širok nabor nastopajočih. Festival je v četrtek v kinodvorani otvoril trobentač in DJ Francis I. (Italija), nadaljevali smo v spominski hiši Gradnika in Zorzuta s fotografsko razstavo, ki jo je pripravil Igor Petaros (Slovenija), ob kateri je nastopil flavtist Massimo de Mattia (Italija). Nadaljevali smo v kinodvorani, kjer sta v duetu nastopila tolkalist Vid Drašler (Slovenija) in čelistka Hannah Marshall (Velika Britanija). Za njima se je predstavil basist Timi Vremec (Slovenija) s kvartetom, v katerem so nastopili tudi Robi Erzetič (Slovenija), Aleš Valentinčič (Slovenija) in Clarissa Durizotto (Italija). Zadnji je prav tako v kvartetu nastopil tolkalist Urban Kušar s slovenskimi pihalci Juretom Boršičem, Tilnom Lebarjem in Cenetom Resnikom. V petek smo nadaljevali z delavnico švedskega saksofonista Matsa Gustafssona, katere se je udeležilo več kot dvajset glasbe-

nikov različnih narodnosti. Sledil je nastop saksofonistke Mette Rasmussen (Danska) ter vokalnega dueta z Ireno Tomažin in Teo Vidmar (obe Slovenija). Za njima je nastopila katalonska tolkalistka Núria Andorrà (Španija), petkov program pa sta zaključila prej omenjena Mats Gustafsson ter Mette Rasmussen v triu s kuratorjem festivala, tolkalistom Zlatkom Kaučičem (Slovenija). Sobotni program smo obarvali s poezijo. Verze je predstavil Nazim Komunale (Italija), ki ga je spremljal trobentač Flavio Zanuttini (Italija), za njim pa Vida Mokrin Pauer s kitaristom Aleksandrom Arsovom (oba Slovenija). Nadaljevala je švedska vokalistka etiopskih korenin Sofia Jerenberg, ki je za udeležence festivala izvedla tudi vokalno delavnico. Za njo sta v duetu nastopila pianistka Elisabeth Harnik (Avstrija) ter saksofonist Harri Sjöström (Finska), sklepno dejanje festivala pa je pripravil Mats Gustafsson s koncertom udeležencev delavnice.

Tomi Novak

Planinsko društvo Brda

Slikoviti jesenski pohodi

28. 10. 2023: V neznano

Izlet »V neznano« smo briški planinci na sončno in toplo soboto lepo izkoristili. Na avtobusu je kljub temu, da večina ni vedela, kam gremo, vladalo prešerno vzdušje. Prvi namig so dobili na Razdrtem, ko je šofer zavil proti Kopru. Najprej smo si ogledali oljarno Lisjak v Šalari, eno največjih v slovenski Istri, ter poizkušali različna olja. V ponudbi imajo tudi linijo izdelkov iz oljčnega lesa in kozmetiko z oljčnim oljem. Nato smo se peljali do Vanganela, si tam obuli pohodne čevlje in se po blatni gozdni poti – z večkratnim prečenjem potokov – ter mimo številnih oljčnikov povzpeli do Marezig. Tam sta na res lepo urejeni razgledni ploščadi postavljena največja lesena kozarca na svetu, vinska fontana pa nam ponuja odlična istrska vina. Z razgledne ploščadi se odpira prelep razgled na istrsko zaledje in Koprski zaliv. Seveda se v prtljažniku avtobusa vedno kaj najde za pod zob: domače pecivo, ocvirki in briška kapljica. Tudi tokrat ni nič manjkalo. Za konec smo se odpeljali še v Sečo v vrt kaktusov, ki je v lasti gospe Magde. Zbirka šteje 1600 vrst kaktusov, ki sta jih v dobri polovici stoletja zbrala z možem. Vredno ogleda. Na poti proti domu smo se ustavili še v gostilni Na planinci v Danah pri Divači, kjer smo ob dobri hrani in prijetnem klepetu zaključili naš potep. Lep dan v lepi družbi. Za nas, ki smo to organizirali, pa je največje zadoščenje zadovoljstvo večine udeležencev.

12. 11. 2023: Martinov pohod po Brdih

Planinsko društvo Brda je v nedeljo, 12. novembra, organiziralo in uspešno izpeljalo že 5. Martinov pohod po Brdih. Zbrali smo se v Vili Vipolže. Pohodniki so prihajali in zbralo se jih je kar 218. Po turistični poti Vilinka smo se odpravili proti Dolnjemu Cerovemu, kjer smo na Ladijevi domačiji imeli prvi postanek. Tam so pohodniki lahko okušali razne briške dobrote, ki nekako spadajo k praznovanju sv. Martina. Postregli so kruhke in belo polento, ki je posebnost v Brdih, obložene z odličnimi domačimi klobasami, »krodegini«, panceto, salamo, pršutom ter frtaljo z zelišči in seveda domačo kapljico. Seveda smo udeležence povprašali, ali poznajo vse ponujene jedi, in pri večini se je zataknilo pri beli polenti, frtalji in »krodeginih«. Za veselo vzdušje so poskrbeli harmonikaši iz Benečije in Brd. Nato smo se povzpeli v Gornje Cerovo in uživali v prelepih razgledih. Ustavili smo se pri vaškem vodnjaku, kjer nam je naš član Vilko povedal veliko zanimivega. Naslednji postanek smo imeli prav na njegovi kmetiji. Tudi tukaj so nas čakale dobrote: pokušina njegovih oljčnih olj, ocvirkovca, kruh z marikanom (grozdje izabela) ter pršut. Za udeležence je bila posebna izkušnja okušanje raznih nerazredčenih sortnih oljčnih olj. Ob takih dobrotah se je prilegel kozarček domačega vina, seveda novega. Tudi tukaj so odmevali zvoki harmonik.

Na poti in na postajah so pohodniki izvedeli razne zanimivosti iz zgodovine Brd, življenja včasih in v sedanjosti. Seveda povezanih s trtami in vinom, saj je bilo martinovo.

Sledil je še spust v dolino in povratek do Vile Vipolže, kjer nas je čakal Martinov krožnik in kozarček briškega.

Planinsko društvo Brda

V prelepem okolju grajske kleti in ob zvokih harmonik se je družba razživela in plesišče se je kar hitro napolnilo.

Veseli smo bili številčnega obiska pohodnikov iz skoraj cele Slovenije, pa tudi iz Italije. Še posebej pa naših zamajskih prijateljev iz Planinske družine Benečija. Pohodniki so odhajali z lepimi vtisi ter zahvalami za odlično pogostitev in organizacijo z obljubo, da se vrnejo. Prav to pa je za nas organizatorje največje zadoščenje. Celotni ekipi hvala. Pred vrati imamo že naslednji pohod.

26. 11. 2023: Kalanova pot

Briški planinci smo se odpravili na Banjško planoto. Čeprav blizu je tam za večino od nas veliko nepoznanih krajev. V Zabrdi nas je čakal naš vodič Jože. Jutro je bilo mrzlo, zato smo se kar hitro odpravili na pot. Skozi listnat gozd smo se mimo Madonov povzpeli na razgledni vrh Gomile, kjer stoji spomenik iz prve svetovne vojne, posvečen italijanskemu generalu Achillu Papi. Privoščili smo si čudovite razglede vse tja do morja. Po kratkem postanku smo se spustili proti zaselku Sveto in nadaljevali do spomenika Milanu Kalanu, 18-letnemu mladeniču, ki je življenje izgubil dobrih deset dni pred koncem druge svetovne vojne. Spominska pot je bila urejena leta 2011, tudi kot opomin na nesmiselnost vojn. Skozi deloma listnat in višje iglast gozd smo prispeli na

799 m visok Sveti Lovrenc, ki je bil že v rimskem času gradišče, ostaline cerkvice, ki so vidne danes, pa datirajo v leto 1520. Neverjetno, kakšni lepi razgledi, ko se nam razprostere pogled po celotni Banjški planoti, ki ji kuliso delajo Julijske Alpe, Karnijske Alpe, proti jugovzhodu Trnovski gozd, na jugu pa se izza Svete gore lesketa morje. Sonce nas je prijetno grelo, zato smo si vzeli čas za malico in uživali. Spustili smo se do Grgarskih Raven in se mimo starega vodnega zajetja in vodnjaka oz. fontane iz 1. svetovne vojne vrnili do našega izhodišča.

Nedelja brez napak, prelepo sončno vreme, številčna družina in super vodnik. Jože hvala.

Banjšice so lepe in zanimive z ogromno potmi, ki so dokaj neznane, zato se sem zagotovo še vrnemo. Turiističnemu društvu KUK pohvale za lepo urejeno pot.

Iva Šibav

Uspešen dan slovenskega športa

Športne aktivnosti povezale učence

Na šoli smo 29. septembra obeležili dan slovenskega športa. Namenjen je spodbujanju učencev h gibanju, zato smo ga praznovali aktivno. Vanj je bila vključena cela šola. Izmed dvanajstih ponujenih športnih aktivnosti si je vsak učenec izbral svoj način gibanja, v katerem najbolj uživa. Nogomet, košarka, odbojka, med dvema ognjema, badminton, lokostrelstvo, rolanje, balinanje, frizbi, ples, kolesarstvo in foto orientacija so potekali na različnih lokacijah po Brdih in v Šempetru pri Gorici. Tudi letos smo sodelovali z mentorji različnih športnih društev oz. klubov: NK Brda, Košarkarsko društvo Nova Gorica mladi, Odbojarski klub GEN-I Volley, Lokostrelski klub Gorica, Športno-kulturno društvo #lospravilos, Športno društvo Dekatlon, Balinarski klub Goriška brda ter s kolesarjema Dejanom in Anet Trakonja. Dogodek je minil v duhu medvrstniškega druženja in uživanja v aktivnostih zunaj učilnic. Več utrinkov s terena si lahko ogledate na fotografijah.

Balinarski klub Goriška brda

Briški balinarji uspešno zaključili jesenski del prvenstva

Ekipa Balinarskega kluba Goriška brda je v jesenskem delu upravičila vlogo tihega favorita za visoka mesta in po polovici prvenstva zasedla prvo mesto s samo enim porazom na gostovanju v Ilirski Bistrici. Tako je ohranila realne možnosti za uvrstitev v ligo za prvaka, kar je bil, kot povedo v klubu, tudi cilj pred sezono.

»Med najbolj zaslužnimi za tak uspeh so naši mladi igralci Žan Kocina, Ruben Kurinčič in Jure Korenjak Jure, ki so prevladovali v hitrostnih disciplinah,« poudarja predsednik kluba Zvezdan Prinčič.

Poleg ligaškega tekmovanja je bil BK Goriška brda aktiven tudi na turnirjih s prijateljskimi klubi. Nastopili so v Opatiji, Desklah, Kanalu, Portorožu in Tolminu.

V novembru so začeli igrati zimsko ligo v Novi Gorici pod okriljem Območne balinarske zveze Nova Gorica.

»Ob zaključku leta se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, da smo lahko izpeljali vse te aktivnosti,« izpostavlja Prinčič in dodaja: »Ob prihajajočih božično-novoletnih praznikih želimo vsem bralkam in bralcem Briškega časnika, občankam in občanom

Balinarji

Občine Brda in podpornikom naših športnih aktivnosti veliko srčnih in povezovalnih trenutkov, uspehov in druženj v prijetni, tudi športni, družbi ter čestitamo ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti.«

Erika Koncut

Fotografija: arhiv BK Goriška brda

Državno prvenstvo za mladince posamezno

Pomerili so se najboljši domači balinarji

V nedeljo, 8. oktobra, je Balinarski klub Goriška brda v Vipolžah in Desklah organiziral državno prvenstvo v enojkah za mladince. Udeležilo se ga je 21 igralcev s celotne države, med njimi tudi trije mladi, ki so teden prej na svetovnem prvenstvu v Alžiriji osvojili dve srebrni in eno bronasto medaljo.

Uvodoma sta udeležence pozdravila predsednik kluba Zvezdan Prinčič in podžupan Občine Brda Jure Spacal. Tekmovalcem sta zaželela mirno roko, srečo pri igri ter da bi se, ne glede na rezultate, domov vrnili zadovoljni in s prijetnimi občutki.

Po celodnevni lep in zanimivih igrah je naslov državnega prvaka osvojil nosilec srebrne medalje s svetovnega prvenstva Anže Moličnik pred bratom Žigo Moličnikom, tretji pa je bil Luka Hrenovec, vsi trije člani kluba Kozlek pri Ilirski Bistrici. Četrty je bil Andraž Kantar, član kluba Orlek Oro Met iz Pivke.

»Za pomoč pri izvedbi prvenstva bi se radi zahvalili Domačiji Belica iz Medane, mesariji Peršolja iz Hlev-

Balinarji - mladinci

nika, Miranu Klanjščku, ženski sekciji domačega kluba za pecivo in pomoč pri postrežbi ter Občini Brda,« ne pozabi izpostaviti predsednik kluba Zvezdan Prinčič.

Erika Koncut

Fotografija: arhiv BK Goriška brda

Brda očarajo v vseh letnih časih

Športni konec tedna čezmejnega prijateljstva

Fotografiji: Damijan Simčič, ZOŠO foto

Pohodniška pot Alpe Adria Trail

11. rojstni dan uspešne tematske pohodniške poti Alpe Adria Trail

Pot Alpe Adria Trail, ki v celoti vodi kar skozi tri dežele (Avstrijo, Slovenijo, Italijo), sestavlja 43 etap v skupni dolžini skoraj 750 km. Celodnevni pohodniški dogodek se je 7. oktobra odvil na briških tleh. 350 udeležencev iz vseh treh dežel se je podalo po 30. in 31. odseku čezmejne etape.

S Krminske gore do Gradu Dobrovo, ob poti pa barvit kulturni program in gastronomski užitki brez meja. Dobrih enajst prehojenih kilometrov znotraj čezmejnega prostora, ob spoznavanju skupne kulture in gastronomije Brd in Collia. Jutranja izhodiščna točka je bila Krminska gora. Po okrepčilu v naravi sta sledila pozdravna nagovora z dobrodošlico. Prisotne sta nagovorila direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec ter krminski župan Roberto Felcaro. Pot je postregla s postankom in kulturnim programom v Plešivskem gozdu ter z okrepčilnim postankom na kmetiji Kramar v Barbani. Zaključek pohoda prijateljstva se je ob pogostitvi z briškimi dobrotami in ob glasbeni spremljavi prelevil v prijeten jesenski večer. Kulisa grajskega dvorišča Gradu Dobrovo je dodala češnjico izvrstnemu dogodku. Številne goste so s svojimi dobrotami razvajala dekleta in žene Društva briških žena in deklet ter ekipe Okrepčevalnice Sabotin - Park miru, Kmetije pr' Lukčevih in Kmetije Breg. Za briško rujno kapljico je poskrbela Klet Brda. Skrben pregled

proge in varen korak na poti so nam tudi tokrat omogočili naši nepogrešljivi člani Planinskega društva Brda. Dogodek je bil prežet s pristnostjo in srčnostjo briškega človeka, pokrajina pa prelita z odtenki jesenskih barv in ovita v tople sončne žarke. To so naša Brda, ki očarajo vedno, neglede na letni čas.

Dogodek se je odvil pod organizacijskim okriljem Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, Slovenske turistične organizacije ter dežele Furlanije – Julijske krajine.

Obleženje 9. edicije čezmejnega tekaškega maratona Ecomaraton Collio Brda

Z ekipo ASD Maratona delle città del vino smo v devetih letih sodelovanja stkali odlične vezi, predvsem pa pristna prijateljstva. Na odkrivanje edinstvenega čezmejnega teritorija se je v soboto, 7., in nedeljo, 8. oktobra 2023 podalo, več kot 2000 športnih navdušencev.

Množica neustrašljivih tekačev se je pomerila na 10-, 22- in 48-kilometrski progi, na svoj račun pa so prišli tudi ljubitelji hoje. Na voljo so bile različno dolge trase (3, 7, 12 in 20 km). Vreme pa - edinstvena simfonija jesenskih odtenkov, ovitih v rahlo jesensko sapico. Naša čudovita pokrajina je tudi tokrat zasijala v vsej svoji lepoti, toplino pa so ji dahnili številni posamezniki, ki so poskrbeli, da je sloves dogodka odmeval še tedne po zaključku. 22 kilometrov dolga proga Traila in 48 kilometrska proga Ecomaraton sta obšli tudi slovenski del

Brda očarajo v vseh letnih časih

Ecomaraton na meji

Brd. Za varnost udeležencev in nepozabno ter kulinarčno izkušnjo je bilo na območju briške občine zadolženih kar 46 pomagačev. Nepogrešljivi člani Planinskega društva Brda, članice Društva briških žena in deklet ter briška in goriška mladina so s svojo prisotnostjo pomagali zapeljati organizacijsko in časovno zahteven projekt. Celotna koordinacija na slovenski strani je bila pod okriljem Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Proga obeh maratonov je že tradicionalno zavila tudi v samo osrčje Kleti Brda. V hladu in med vinskimi sodi so nastale številne fotografije, iz kleti pa je bilo slišati

Ecomaraton pogostitev

odmevne glasove navdušenja. Ob okrepčevalni točki ob izhodu iz kleti in na zadnji okrepčilni točki pri Venkoju so se tekači srčno zahvaljevali za nepozabno in edinstveno doživetje, predvsem pa za gostoljubnost in prijaznost. Briška frtalja jih je dodatno okrepčala, jabolčni štrudelj pa pričaral sladek nasmeh na obraz. Na koncu pa vedno najbolj štejejo tiste skromne malenkosti, ki ogrejejo srce in dahnejo dogodku nekaj več.

Mateja Drnovšček,
ZTKMŠ Brda

Fotografiji: ZTKMŠ Brda

Pohodniški krožek

Štiri ure pohoda po Brdih

S pohodniškim krožkom smo 19. novembra uresničili drugi pohod. Na začetku poti na Humu je bilo zelo mrzlo. Sončno vreme nam je bilo naklonjeno. Hodili smo štiri ure, vmes smo med trtami pojedli slastno malico in gradili hiške v gozdičku pod Svetim križem. Aplikacija je pokazala, da smo tistega dne naredili kar 10.000 korakov. Bravo mi, pohodniki!

pohodnika L. B. in A. K.

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Šola ima novo grafično podobo

Konec lanskega šolskega leta je na šoli dozorela ideja o celoviti prenovi logotipa šole. Delovna skupina je v sodelovanju z grafičnim oblikovalcem pričela iskati rešitve. Izhodišča prenove so bila usmerjena v poslanstvo šole (učenje, vrednote, veščine), geografsko umeščenost, otroško igrivost, rast in razvoj. Uspelo nam je. Tako smo po skoraj dvajsetih letih prišli do novega in vsebinsko prečiščenega logotipa šole.

Simbol je sestavljen iz dveh elementov in dveh barv. **Polkrožnica** simbolno nakazuje briško pokrajino, briške griče. **Obarvana zeleno** poudarja znanje, napredek in harmonijo. Je barva rasti in prenove. **Črka »A«** poudarja nov začetek; učenje šolske abecede, učenje abecede življenja. Predstavlja začetno inicialko imena Alojza Gradnika, pesnika, sodnika in prevajalca, po katerem šola ponosno nosi njegovo ime. Narobe obrnjena črka slikovno interpretira pesnikovo pesniško zbirko *Narobe svet* ter otroško igrivost in ustvarjalnost. Njena načrtna umeščenost odpira prostor intelektualne sproščenosti in trajnostne naravnosti. **Rdeča barva** daje črki novo energijo, igrivost, strast do učenja. Kaže na proces dozorevanja in simbolne povezanosti z briško češnjo.

Verjamemo, da z novo grafično podobo odpiramo nove priložnosti za gradnjo pripadnosti, prepoznavnosti in večje povezanosti.

S procesom dokončne umestitve nove grafične podobe šole želimo ponosno vstopiti v praznično leto, ko bo šola praznovala 60-letnico.

Delovna skupina

TOM telefon® potuje, otroke obiskuje

Odgovor je pogovor

Naša šola se je v letošnjem šolskem letu pridružila vseslovenski akciji »TOM potuje, otroke obiskuje«, ki se odvija od 17. maja 2023 do 17. maja 2024 – to je mednarodni dan otroških telefonov. Lansko leto je v akciji sodelovalo 193 osnovnih šol. Namen akcije je, da učencem predstavimo splošno telefonsko linijo, imenovano TOM telefon®, ki je namenjena kot pomoč otrokom in mladostnikom z različnimi težavami. V okviru akcije smo na šolo prejeli TOM nahrbtnik, ki je na naši šoli gostoval 14 dni, in sicer od 11. do 22. septembra. V akcijo so bili vključeni učenci od 4. do 9. razreda. Nahrbtnik nas je v tem času opominjal, da lahko učenci anonimno in brezplačno kontaktirajo TOM telefon® vsakič, ko imajo vprašanje oziroma potrebujejo pogovor.

Učitelji so v teh dveh tednih v okviru razrednih ur namenili nekaj časa za pogovor o TOM telefonu®. Skupaj z učenci so prisluhnili nagovoru dr. Alberta Mrgoleta, predsednika Nacionalne mreže TOM, in si ogledali predstavitev o TOM telefonu®. Učenci so imeli priložnost, da so na listke zapisali morebitna vprašanja oziroma temo, o kateri ne morejo ali si ne upajo z nikomer spregovoriti, in listek oddali v poseben nabiralnik.

TOM potuje, otroke obiskuje

V poseben zvezek, ki se je nahajal v nahrbtniku, so posamezni oddelki zapisali svojo razlago slogana Odgovor je pogovor. Učenci so imeli pri tem proste roke. Dobili so priložnost, da lahko kar se da kreativno predstavijo svojo zamisel. Poslužili so se risanja, pisanja, lepljenja itd. Vsak sodelujoči oddelek je na koncu strani navedel razred in ime naše šole. Ob koncu akcije bo spominske knjige namreč pregledala Komisija TOM telefona in v vsaki regiji bo en razred razglasila za zmagovalca najboljše razlage slogana. Zato držimo pesti!

Nova šolska kuhinja

Tradicionalni slovenski zajtrk s kančkom slavnostnega pridiha

Ravnatelj Uroš Kobal, podžupanja Teja Jelina in podžupan Jurij Špacal so uradno predali v uporabo prenovljeno, sodobno urejeno kuhinjo

Ekipa šolskih kuharic in kuharjev

Na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo si bodo letošnji projekt Tradicionalni slovenski zajtrk v spomin zapisali s posebnimi črkami. Ravnatelj Uroš Kobal, podžupanja Teja Jelina in podžupan Jurij Špacal so uradno predali v uporabo prenovljeno, sodobno urejeno kuhinjo. Za obnovo je bilo, vključujoč nov konvektomat, potrebnih približno 150.000 evrov. Omogoča večjo kapaciteto od sedanje.

Učenci so se zahvalili šolskim kuharjem in kuharicam ter jim namenili tople besede zaradi vsakodnevnih skrbi, požrtvovalnega dela, prijaznosti in, seveda, dobrot.

Te pa niso manjkale na tradicionalnem slovenskem zajtrku, ki z domačimi dobrotami bogati učence že 12. leto. V nagovoru je predsednik Društva čebelarjev Kanal-Brda Oskar Kristančič poudaril, da ima prvi tovrstni zajtrk daljšo brado. Že 17 let mineva od prvega, ki je nastal na pobudo čebelarjev. Briški čebelarji so projekt vedno podpirali.

Dogodku v šolski jedilnici so poleg podžupanje in podžupana prisostvovali tudi direktorica občinske uprave Anita Manfreda, vodja oddelka za splošne zadeve in družbene dejavnosti Nika Fabricijo Jug ter vodja oddelka za finance in gospodarske dejavnosti Beti Kumar.

E. K., fotografije: N. F. J.

Vabilo k doniranju v šolski sklad OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

Drage občanke in občani!

Z majhnimi dejanji in majhnimi koraki lahko dosežemo velike cilje. Zato vas vabimo, da del dohodnine donirate v šolski sklad OŠ Alojza Gradnika Dobrovo. Obrazec »Zahteva za namenitev dela dohodnine za donacije« dobite na spletni strani šole <https://os-dobrovo.si/solski-sklad>, kjer si lahko preberete še ostale informacije o doniranju in delovanju šolskega sklada. Obrazci so vam na voljo tudi v tajništvu šole.

Namen sklada je zagotoviti učencem in otrokom boljšo kakovost vzgojno-izobraževalnega dela, kamor sodijo

obogatitveni vzgojno-izobraževalni programi, ki se ne financirajo iz javnih sredstev, ter pomoč učencem in otrokom iz socialno manj spodbudnih okolij.

Vsem dosedanjim donatorjem se zahvaljujemo za srčno dejanje.

Želimo vam prijetne praznike in vse dobro v novem letu.

Upravni odbor šolskega sklada in vodstvo šole

Gradnikovi večeri

Pohvale nastopajočim briškim učencem

V okviru Gradnikovih večerov na Gradu Dobrovo so 23. novembra nastopili tudi učenci naše šole. Devetošolci in en osmošolec, ki obiskujejo izbirni predmet Ansambelska igra, so se z mentorico Valentino Bevčar Stanič predstavili s tremi skladbami za Orffovo skupino. Četrtošolke Vita, Angela, Paula, Vita, Karolina in Lucija

pa so z mentorico Marjetko Zavrtanik dramatizirale pet pesmic iz Gradnikove pesniške zbirke Narobe svet.

Poželi so številne pohvale in glasen aplavz zbranega občinstva. Sledila je predstavitev mladinskega domišljjskega romana Neon in pogovor s pisateljico Jano Korečič.

Otvoritev novih prometnih povezav

Sedmošolci s kolesi prvi po novi stezi

Za Brda je bil 13. oktober pomemben dan, saj so uradno otvorili dve prometni povezavi – obvoznico Kojsko ter kolesarsko pot med Dobrovim in Novo Gorico. Na otvoritvi so s kratkim kulturnim programom sodelovali tudi naši učenci: David Vendramin, Lea Marinič, Vita Velušček in Tiara Tronkar. Po novi kolesarski stezi so se po uradni otvoritvi kot prvi zapeljali naši sedmošolci.

Teden otroka za drugošolce

Še več druženja in igre

Drugošolci smo veliko pozornosti posvetili Tednu otroka. Vsak dan je bil nekoliko drugačen.

V ponedeljek smo se igrali socialne igre. V torek smo izžrebali sošolca, ki smo mu nato zapisali pismence, zakaj je lepo, da je z nami v razredu. V sredo smo plesali. V četrtek smo imeli športni dan z naslovom Zabavne športne igre. V petek pa smo dan zaključili z igro z najljubšo igračo, ki so jo učenci prinesli v šolo.

V tem tednu so se učenci med seboj še bolj povezali, družili in predvsem uživali.

Tehniški dan Ojčka

Šestošolci med oljkami

Učenci 6. razredov so imeli 18. oktobra tehniški dan (TD), posvečen oljki. Dan so začeli s spoznavanjem oljke, sledil je kviz, nato pa malica. Predsednik Društva oljkarjev Brda Božo Slivnjak je učencem prikazal različne načine obiranja oljk in pripomočke, ki jih pri tem lahko uporabljamo. Učenci so se nato razdelili – eni so obirali oljke ob šolski stavbi, drugi pa oljke pri gradu, kar nam je prijazno omogočila Občina Brda.

Med časom obiranja je skupina deklet pripravljala jedi z oljčnim oljem in oljkami.

Sledil je ogled Oljarne Brda, kjer so učenci nabrane oljke najprej stehali – nabrali so jih kar 94 kg, nato so si ogledali naprave in prisluhnili Jošku Zamarju, ki jim je predstavil postopek pridobivanja olja.

Za zaključek so učenci pokušali letošnje oljčno olje ter slane in sladke jedi, ki so jih pripravile njihove sošolke.

Za uspešen dan gre zahvala učencem, sodelujočim učiteljem, hišnikom in vsem, ki so nam pri TD Oljka pomagali.

Vojka G. Mozetič, vodja TD

Naravoslovni dan - tradicionalni slovenski zajtrk

Od cveta do cveta čebelica leta in v čašicah sladkih nabira si med ...

Ta sladki med smo tudi prvošolci okusili na tradicionalnem slovenskem zajtrku. S polnimi želodčki smo se vrnili v razred, kjer smo gostili čebelarja Oskarja Kristančiča. Po okušanju cvetnega prahu in poslušanju pravljice je sledilo ustvarjanje čebelic iz papirja ter igre spomin. Kasneje smo si ogledali še postopek priprave kruha ter zaplesali otroške pleske. Dan je minil, kot bi mignil, ter v nas pustil lepe spomine.

Vrtec Biljana

Medgeneracijsko sodelovanje

V okviru medgeneracijskega sodelovanja smo se v vrtcu v Biljani povezali z Društvom upokojencev Dobrovo. S predsednico Vesno Filej smo se dogovorili za sodelovanje na področju kulinarike, pripovedovanja zgodb in pohodništva. Prvo sodelovanje je potekalo v času od 13. do 17. novembra - v tednu slovenske hrane, ko je čas tudi za projekt Tradicionalni slovenski zajtrk. Obiskale so nas njihove članice in nam pokazale, kako se zamesi kruh. Naredili smo štručke, ki smo jih za tradicionalni slovenski zajtrk s slastjo pojedli.

Obiskali smo tudi čebelarja Danila Podvrška, ki nam je predstavil življenje čebel in delo čebelarja. Pokazal nam je pripomočke čebelarjev in čebelnjak, ki ga je sam poslikal.

Hvala Društvu upokojencev Dobrovo za sodelovanje. otroci vrtca v Biljani s strokovnimi delavkami

Tradicionalni slovenski zajtrk na podružnici

Učence obiskala čebelarka

Tudi na podružnični šoli Kojško smo petek, 17. novembra, posvetili tradicionalnemu slovenskemu zajtrku. Dan smo začeli z ogledom posnetka o omenjenem dogodku, nato pa sta učiteljici Monika in Andrejka za nas uprizorili slovensko ljudsko pravljico o bogati in revni sestri. Končno je sledil že težko pričakovan zajtrk: kruh, maslo, med, jabolka in mleko. Ko smo napolnili želodčke, nas je obiskala čebelarka Elis iz čebelarstva Batištuta in nam dala možnost, da smo preizkusili različne vrste medu ter cvetni prah. Za njen obisk se ji lepo zahvaljujemo. Veseli smo, da sta na ta dan bili z nami tudi učiteljici iz Poljske in tako spoznali delček naše kulture.

Edi Simčič

Pionir briškega vinarstva praznuje 90 let

Edi Simčič je 29. avgusta 1933 v mali vipolški hišici razveselil očeta Alojza in mamo Marcelino Simčič, rojeno Taglianut, ter štiri starejše brate in sestre. Skupaj s 25 malimi vipolškimi sovaščani je že od malih nog obiskoval vrtec v novem gradu, katerega pokrovitelj je bil lastnik gradu, grof Teuffenbach. Po končani osnovni šoli, ki jo je v italijanščini prav tako obiskoval v novem vipolškem gradu, se je že pri 16 letih zaposlil v Kmetijski zadrugi Dobrovo, kjer je delal do svoje upokojitve leta 1989.

Delal je kot vodja skladišča, ves čas pa se je tudi ukvarjal z opremo. Ker je takrat veliko Bricev za obdelovanje zemlje uporabljalo vole, se je priučil tudi nekaj kovaških spretnosti, hitro pa se je začel zanimati za mehaniko, ko so v zadrugi kot eni izmed prvih v Brdih iz Anglije dobili traktor. V službi je spoznal ljubezen svojega življenja, s katero se je leta 1961 tudi poročil. Marica Erzetič se je kot vedoželjna mladenka šolala v Celju, kjer je živela njena teta. Po končani srednji šoli se je vrnila v Brda in se zaposlila v Kleti Dobrovo. Za Edija kot petega izmed sedmih otrok v majhni rojstni hiški ni bilo prostora, zato se je kmalu preselil k svoji bodoči ženi na Kurinšče v Kozano, kjer so ga toplo sprejeli medse in mu z veseljem odstopili prosto sobo. Edi je bil navihani mladenič, ki se je rad udeleževal vaških plesov, pa naj so bili v rodnih Vipolžah na novem gradu ali v kateri drugi vasi, in skoraj ni bilo sobote, ko ni bil zadnji na plesišču. Po preplesanih dvajsetih letih sta se hitro po poroki z ženo preselila v najemniško stanovanje v novem gradu, istega leta pa se jima je rodil prvi sin Valter, kateremu se je šest let kasneje pridružil še Aleks. Kmalu po rojstvu drugega sina je Edi po materini

strani družine dobil nekaj zemlje in z mlado družino se je izselil le nekaj metrov stran od najemniškega stanovanja, kjer so si na sončnem pobočju zgradili hišo. Skupaj z ženo sta obdelovala 3,5 hektarja vinogradov, po njegovi upokojitvi leta 1989 pa so vino tudi prvič ustekleničili. 3000 steklenic jima da začetni zagon, da se s sinom Aleksom podajo na pot uresničevanja vizije in utemeljevanja lastne blagovne znamke Edi Simčič, ki je poznana marsikateremu Bricu. Danes približno 90.000 trt, ki rastejo na 13 čez tri briške vasi razprostirajočih se hektarjih, letno napolni 65.000 steklenic. Novonastala vinska tradicija pa se prenaša tudi v naslednjo generacijo z Edijevima vnukoma Jakobom in Juretom.

Maja Terpin

Družabna igra Snaketivity

Ko igra krepi številne veščine

Na Gimnaziji Nova Gorica je skupina šestih dijakinj v okviru predmeta ITS (Interdisciplinarni tematski sklop) pod mentorstvom profesorjev Urške Koren Likar, Martine Kobal in Marka Krumbergerja izdelala matematično igro v angleščini Snaketivity.

Igra, ki je namenjena učencem zadnje triade osnovne šole, se igra v skupinah z igralno ploščo in karticami, na katerih so matematične uganke v angleščini, vezane na različne vsebine (ulomki, procenti in liki).

Družabno igro Snaketivity so junija predstavili tudi našim učencem. Med osmošolci je bila zelo lepo sprejeta.

V torek, 14. novembra, smo na šoli gostili mentorici Gimnazije Nova Gorica. V zahvalo za sodelovanje smo v last dobili omenjeno igro s posvetilom.

Naj družabna igra odpira priložnosti za krepitev veščin: sodelovanja, vztrajnosti in vedoželjnosti.

Uroš Kobal, ravnatelj

60. obletnica poroke Slavice in Bruna Kosa

Ko otroško prijateljstvo preraste v ljubezen

Dež, veter, toča in mraz pred šestimi desetletji, 28. novembra 1963, Bruna in Slavice niso odvrnili od tega, da bi si zaobljubila večno ljubezen. In še danes, ko se njuna pogleda srečata, se iz njih zrcalila globoka predanost in spoštovanje. Častitljivi obletnici skupaj prehojene življenjske poti sta z najbližjimi nazdravila letošnjega 2. decembra. In ne boste verjeli. Spremljava je bila popolnoma enaka: dež, veter, toča in mraz.

Ljubezen in medsebojna iskrenost premaga ali poma-ga premagati vse življenjske izzive, trdi simpatični par iz Hruševlja.

»Veš, se tudi skregava, ma ljubezen je vedno med nama. Pomembno je, da si poveš po pravici,« mi uvodoma pove Slavica. Ko sta si izmenjala zakonska prstana, sta jih štela 26 let. V šestih desetletjih je njuna družina postala bogatejša za dva sinova, Iztoka in Uroša, nevesto Alenko ter vnuka Leona in Ano. Njuna mladost je bila zaznamovana s skromnostjo, pa tudi pomanjkanjem. Slavica je kruh najprej služila kot pestrna vaških in bolj oddaljenih otrok, Bruno pa v gradbenem podjetju SGP. Še danes se spomni, kako je vihtel »pikon« in lopato med gradnjo briškega vodovoda, združne kleti in hlevov v Štalonih. Navkljub temu, da sta se poznala od otroških let, pa je ljubezen vzknila v zadrugi, kjer sta oba več let

delala. Bruno dodaja: »Slavica je bila drobcena. Zasmilila se mi je, ko je bila zadolžena za tovorjenje ,kamjona', zato sem ji večkrat priskočil na pomoč.« In tako sta sčasoma spoznala, da sta njuni srci postali eno. »Poročila sva se na Dobrovem, fotografirala v Solkanu, na Kekcu nato na kratko nazdravila, žur pa imela v zgornjih dveh etažah prejšnjega domovanja tukaj v Hruševlju,« skoraj fotografsko opišeta njun poročni dan, ko so se tla kašče tako tresla, da, kot sama povesta, ni manjkalo veliko, pa bi vsi pristali v isti etaži. Skoraj simbolično sta se v isti hiši, ki jo skupaj s sinovoma obnavljata, poklonila njuni-ma 60 let starima poročnima prstanoma.

Kot zanimivost: v kolikor je bila njuna mladost prežeta z izzivi trenutkov pomanjkanja, jima kasneje ni primanjkovalo želje po kulturnem udejstvovanju. Bruno je rad poprijel za igralske izzive in v skupini 40 igralskih zanesenjakov iz Hruševlja in Neblega zabaval po odrih od Šempasa, Vitovelj, Medane, Huma, Fojane in Višnje-vika, pa še kje. Slavičin glas pa je prevzel samega briškega skladatelja Rada Simonitija in je bila izbrana v skupino desetih briških pevk in pevcev, ki so pod Simonitijevem vodstvom kot prvi v Brdih v 40. letih prejšnjega stoletja v nekdanji šoli v Hruševlju za Radio Ljubljana zapeli in posneli pesem Brda, Brda vinorodna.

Ob koncu pa še želja: naj se njuna pogleda še velikokrat in dolgo srečujeta v tako predanih pogledih.

Skupina briških pevcev je pod Simonitijevem vodstvom v 40. letih prejšnjega stoletja za Radio Ljubljana posnela pesem Brda, Brda vinorodna. Med njimi je tudi Slavica Kos.

Erika Koncut

Elvira in Vladimir Rusjan

Vipolška 90-letna zakonca

Vladimir in Elvira Rusjan (takrat še Školaris) sta se kot delovna najstnika pri 18 letih spoznala, ko sta svojima stricema, ki sta bila prijatelja, pomagala pri košnji sena na Vrhovlju. Ker je bil travnik precej oddaljen od njunih rojstnih vasi, so vsi v tistem obdobju, ki so kosili, spali pod zvezdami. Mirko in Vera, kot ju kličejo domači, pa sta kot ena izmed redkih otrok drug v drugem hitro našla zaupnika in sogovornika. Po dolgih poglobljenih pogovorih, ko sta z ramo ob rami in izčrpana po napornem dnevu košenja ležala na vozu in zrla v zvezde, sta se nato redno srečevala na plesih. On sicer ni rad plesal, sedaj pa hudo mušno prizna, da je posebej rad hodil igrat v Vipolže, kjer je ona ob zvokih njegove glasbe preplesala cele noči.

Elvira Školaris se je 17. julija 1933 rodila v Vipolžah, kjer je s svojim smehljajem razveselila mamo Marijo, rojeno Mikulin, očeta Jožefa, sestro Mileno ter vse ostale sorodnike, ki so živeli na družinski kmetiji. Kasneje so se sestrama pridružili še trije otroci, a veselo družinsko življenje pri Škopinovi žal ni dolgo trajalo, saj so kmalu po začetku druge svetovne vojne očeta v svojo vojsko nasilno vključili Italijani, Vera pa se še danes z žalostjo v očeh spominja, kako so se dekleta oklepala nonota, ko so ponj prišli nemški vojaki, da bi ga odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau, od koder se žal ni vrnil. Z grenkobo pripoveduje o času med vojno in po njej, ko so morala dekleta sama skrbeti za kmetijo, vendar je Vera tudi v težkih časih ohranjala nasmeh na obrazu in veselje iskala v majhnih stvareh. Nadvse rada je plesala, ko pa se plesi niso odvijali na gradu, so vaša dekleta prepričala grajskega oskrbnika konjev, da jih je z vozom peljal v bolj oddaljene vasi. Bila je družabna mladenka ter se pri 18 letih skupaj s tremi sovaščani udeležila delovnih brigad v Novi Gorici. Ko dekleta niso gradila občinske stavbe, so v prostorih Frnaže, kjer je veliko udarnikov spalo, na skrivaj prirejale ples, saj je v takratnem velikonočnem postnem času ples veljal za pregreho, ki so se je v pripravi na velik krščanski praznik izogibali.

Medtem ko je ona zaključevala osnovno šolo na vipolškem gradu, se je Mirko učil za muzikanta. Takrat 15-letni Vladimir, ki se je 16. januarja 1933 rodil Antonu in Mariji Rusjan (rojena Filej), se je vpisal v vojaško šolo za glasbo v Trsatu na Hrvaškem blizu Reke. Pravi, da je štiri briške fante na razpis za šolanje prijavil župnik v Medani, ko je videl njihovo zanimanje za glasbo. 4-letne šole pa kljub novoodkriti ljubezni do trobente ni zaključil, saj so ga po dveh letih za kratek čas zaprli. Ko so ga izpustili, se je vrnil na rojstno Ceglo in tam nadaljeval s svojo glasbeno kariero. Postal je aktiven član lokalne muzike, kakršne so takrat delovale v skoraj vsaki vasi. Celo življenje se je ukvarjal z glasbo. Tudi ko so razni orkestri in združenja, katerih član je bil, razpadli in so se v Brdih ustanavljala nova. Najpomembnejši je Briški pihalni orkester, ki že od začetka svoje trobentaške partiture prepušča Mirku. Ko so mu po razpadu prvotnega orkestra povedali, da

bo moral, če se še želi profesionalno ukvarjati z glasbo, zamenjati inštrument, se je brez omahovanja naučil igrati harmoniko. V tistih časih novih glasbil nisi mogel kupiti ravno v vsaki trgovini, a tudi to Mirka ni ustavilo. V Italijo je pretihotapil telička, mamo pa prosil, naj v dnevni sobi, od koder se je neovirano videlo mejni prehod, pusti prižgane luči, če lahko mejo z novo harmoniko prečka brez zapletov.

Vipolška slavljenca sta se ponovno srečala, ko se je Mirko pri 22 letih vrnil iz Varaždina, kjer je dve leti služil vojaški rok, in se leto kasneje, 20. oktobra 1956, poročila v vipolški cerkvi. Slavje je, kot je bilo takrat v navadi, trajalo kar dva dni, saj so najprej praznovali pri njej v Vipolžah in naslednji dan na Ceglem. Najprej sta se mladoporočenca preselila v najemniško stanovanje v Medani, kjer je on pomagal očetu, ki je v svoji mladosti šest let delal v Argentini, da bi lahko kupil kmetijo in si ustvaril družino. S podobnim ciljem sta tudi Vera in Mirko poprijela za vsako priložnostno delo, Vladimir pa se je leta 1957 kot eden izmed prvih delavcev zaposlil v Kleti Dobrovo. Kmalu po poroki se jima je rodil prvi sin Zvonko, kateremu je po le 13 mesecih sledil mlajši bratec Srečko. Po nekaj letih se je mlada družina preselila v Vipolže, kjer so s pomočjo staršev kupili majhno zemljišče in si sami postopoma zgradili udoben dom.

Tako zakonca, ki sta v družbi drug drugega ter svojih sinov, vnukov in pravnukov, ki so jima ob slavu na Kmečkem turizmu v Plešivem zaigrali vse pesmi, ki jih imata najraje, dočakala 90 let, z nasmeškom na obrazu pripovedujeta o svojih življenjih. Hvaležna sta, da si lahko že 67 let stojita ob strani in skupaj premagujeta vse ovire, ki jima jih življenje postavlja na pot.

Maja Terpin

Duhovna spodbuda ob prazniku Gospodovega rojstva

Mir iz naših src naj se razrašča v mir v družinah in skupnosti

»Glasovi angelski z višin odmevajo v temo sveta; predrami Adamov se sin, v sijaju Kristus bliža se!« Ko v teh dneh kristjani po vsem svetu obhajamo božične praznike, nas zgoraj navedena pesem, ki je del neposredne priprave na božič, spodbuja, naj se obrnemo k bistvenemu – h Kristusu, ki se nam v sijaju bliža.

V današnjem času človek hitro zapade v nevarnost, da blesk in sij preštevilnih lučk, okrašenih drevesc in skrbno pripravljenih jaslí zamegli dete, ki je v te jasli položeno. To majceno, nebogljeno in nežno dete nam želi podariti svoj mir in svojo ljubezen. Ta mir ni mir, kakor ga pojmuje svet, ta ljubezen ni prazna ali koristoljubna. Mir, ki nam ga dete Jezus podarja, je mir v naših srcih, ki naj bi se razraščal v mir v naših družinah, v mir v naših skupnostih – vaseh, občini, domovini, v mir med vsemi narodi sveta, v mir med vsemi ljudmi, ki ta mir sprejmejo. Ljubezen, ki nam jo podarja, je konkretna – terja žrtve in dejanja, ki nas včasih bolijo, saj nas izvabijo

iz »varnih« okopov lastnega jaza in nas potiskajo v življenje, tako pogosto polno nemira. Naj se naša ljubezen ne kaže samo v prazničnem obdarovanju, ampak v življenju, ki tudi druge navdaja in napolnjuje z ljubeznijo. Pogled na novorojeno dete, ki ga mati Marija skrbno povija in polaga v jasli, naj v naših srcih zaneti ogenj ljubezni, ogenj, ki ga bomo nato z žarom predajali drugim. Predramimo se iz spanja, ki naše oči pušča zaprte za stiske in potrebe sveta ujetega v temo, predramimo se, da bomo lahko zagledali veličastni sijaj Kristusa, Božjega sina, ki se nam bliža zato, da bi nas odrešil.

Spoštovani Brici, cenjene Brike – predragi bratje in sestre v Kristusu! Vsem vam iz srca voščim blagoslovljen božič in vse dobro v letu Gospodovem 2024 – naj bo bogato s sladkimi češnjami, žlahtnim vinom in deviškim oljem, da bomo mogli slaviti in hvaliti vsemogočnega Boga, ki nas obsipava s svojo naklonjenostjo.

Mel Kovic, diakon

Osmošolci v CŠOD Rak

»Jezjera nej«

Osmošolci smo teden od 2. do 6. oktobra preživeli v CŠOD v Rakovem Škocjanu. Prvi dan nam je postregel s čudovitim vremenom, zato smo ga izkoristili za raziskovanje kraških pojavov v okolici doma.

Po prvem skupnem zajtrku smo se razdelili v dve skupini. Prva je šla na ogled Zelških jam, druga pa se je s kolesi odpravila raziskovat okolico Cerknškega jezera. Iskali smo ga dolgo in na koncu ugotovili, da »jezjera nej«.

Četrtošolci v Beli krajini

Hišni vodovod

Četrtošolci smo od 2. do 6. oktobra preživeli teden v naravi v CŠOD Lipa. Prva skupina je raziskovala Učno pot Divji potok, druga se je naučila streljati z lokom, tretja pa se je preizkusila v plezanju na nizki in visoki plezalni steni.

Razmišljali smo, kako pride voda do naših umivalnikov in po skupinah izdelali model hišnega vodovoda.

Bele krajine pa ne moreš zapustiti, če ne spoznaš prave belokranjske pisanice

